

CRNA GORA
UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE

IZVJEŠTAJ O RADU
UPRAVE ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE
ZA 2018. GODINU

mart 2019. godine

I UVOD	8
II ORGANIZACIJA I RESURSI	11
III INSPEKCIJSKI NADZOR	12
A. SEKTOR ZA ZAŠTITU TRŽIŠTA I EKONOMIJE, IGRE NA SREĆU I JAVNE NABAVKE	16
1. <i>Tržišna inspekcija</i>	16
2. <i>Turistička inspekcija</i>	34
3. <i>Inspekcija rada</i>	42
4. <i>Metrološka inspekcija</i>	52
5. <i>Inspekcija za igre na sreću</i>	56
6. <i>Inspekcija za javne nabavke</i>	60
B. SEKTOR ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE, BEZBJEDNOST I ZDRAVLJA LJUDI, SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE.....	67
1. <i>Zdravstveno - sanitarna inspekcija</i>	67
2. <i>Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja</i>	79
3. <i>Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu</i>	82
4. <i>Ekološka inspekcija</i>	87
5. <i>Inspekcija za vode</i>	94
C. SEKTOR ZA ZAŠTITU DRŽAVNIH RESURSA	97
1. <i>Inspekcija za stanovanje</i>	97
2. <i>Geološka inspekcija</i>	100
3. <i>Rudarska inspekcija</i>	103
4. <i>Elektroenergetska inspekcija</i>	105
5. <i>Termoenergetska inspekcija</i>	114
D. SEKTOR ZA ZAŠTITU DJELATNOSTI OD JAVNOG INTERESA	118
1. <i>Prosvjetna inspekcija</i>	118
2. <i>Inspekcija za sport</i>	121
3. <i>Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine</i>	123
4. <i>Inspekcija za arhivsku djelatnost</i>	125
5. <i>Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost</i>	127
6. <i>Inspekcija za usluge informacionog društva</i>	130
III a POJAČANI INSPEKCIJSKI NADZOR.....	133
E. SEKTOR ZA MEĐUNARODNU SARADNJU	136
F. SEKTOR ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA PROPISA U OBLASTI INSPEKCIJSKOG NADZORA, RAZVOJ ELEKTRONSKIH BAZA PODATAKA, IZVJEŠTAVANJE I LJUDSKE RESURSE	137
<i>Odsjek za izvještavanje i razvoj elektronskih baza podataka u okviru inspeksijskog nadzora</i>	139
<i>Grupa poslova za oblast izvještavanja u okviru inspeksijskog nadzora</i>	139
<i>Grupa poslova za oblast razvoja i održavanja informacionih sistema</i>	141
<i>Odsjek za ljudske resurse</i>	143
G. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU	146
IV OSTALE AKTIVNOSTI	147
V OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA	151

I UVOD

Uprava za inspekcijske poslove (u daljem tekstu: Uprava) je tokom 2018. godine nastojala da kroz koordiniran rad inspekcija i ujednačen pristup u radu, ostvari što bolje efekte nadzora i doprinese legalnom poslovanju uz maksimalno suzbijanje sive ekonomije. Postavljeni ciljevi su u velikoj mjeri i ostvareni, što pokazuju realizovane aktivnosti i statistički podaci dati u ovom Izvještaju.

Pored samog inspekcijskog nadzora, Uprava je realizovala i druge propisane obaveze, kao i aktivnosti od značaja za ispunjavanje obaveza Crne Gore na putu ka Evropskoj uniji. U tom smislu, Uprava je bila angažovana i na poslovima koji se odnose na harmonizaciju nacionalnog zakonodavstva sa evropskim. Takođe, uključena je u rad radnih grupa za pojedina poglavlja koje je formirala Vlada za postupak pregovaranja.

Može se reći da je Uprava, kao efikasna i transparentna institucija, uz kontinuiranu saradnju sa drugim relevantnim subjektima, u velikoj mjeri doprinijela legalizaciji poslovanja, zdravijem poslovnom ambijentu, kvalitetnijem plasiranju proizvoda i pružanju usluga na crnogorskom tržištu, zaštiti životne sredine i zaštiti zdravlja ljudi, što su i ključni ciljevi u radu ove institucije.

Izvještaj o radu Uprave predstavljen je kroz određene segmente, sa ciljem da se na što obuhvatniji i jasniji način predstave sve aktivnosti koje su se sprovodile u izvještajnoj godini.

U izvještajnoj godini inspekcije Uprave realizovale su svoje aktivnosti u okviru propisanih nadležnosti, a u skladu sa programom rada Uprave i dinamičkim planovima rada inspekcija, koji su, između ostalog, zasnovani i na strateškim dokumentima i akcionim planovima Vlade Crne Gore:

- Strategija tržišnog nadzora i Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2018. godinu;
- Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine i Plan za pripremu ljetnje turističke sezone za 2018. godinu;
- Strategija upravljanja hemikalijama 2015-2018. godine;
- Strategija za unapređenje zaštite i zdravlja na radu u Crnoj Gori 2016-2020. godine, sa akcionim planom implementacije;
- Strategija razvoja sistema javnih nabavki za period 2016-2020. godine, sa Akcionim planom za 2018. godinu;
- Strategija Crne Gore za primjenu pravne tekovine EU u oblasti slobode kretanja robe 2014-2018. godine, sa godišnjim Akcionim planom za njenu realizaciju;

- Strategija integrisanog upravljanja granicom 2014–2018. godine, Okvirni akcioni plan za sprovođenje i Godišnji akcioni plan za sprovođenje ove strategije;
- Strategija razvoja energetike 2015-2030. godine i Akcioni plan za sprovođenje ove Strategije 2015-2020. godine;
- Strategija reforme javne uprave 2016-2020. godine sa Akcionim planom za 2018. godinu;
- Strategija za borbu protiv trgovine ljudima za period 2012-2018. godine i godišnji akcioni plan za njeno sprovođenje;
- Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranje terorizma 2015-2018. godine, sa Akcionim planom 2017-2018. godine;
- Strategija razvoja informacionog društva do 2020. godine;
- Strategija razvoja šuma i šumarstva 2014-2023. godine;
- Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period 2018- 2022. godine;
- Nacionalna strategija aproksimacije u oblasti životne sredine (NEAS), sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije u periodu 2016—2020. godine;
- Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine;
- Nacionalna strategija za borbu protiv nelegalnog prometa duvanskih proizvoda;
- Nacionalni program zaštite potrošača 2015-2018. godine i godišnji Akcioni plan za sprovođenje ovog programa;
- Nacionalna strategija za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena sa Akcionim planom za period 2016 – 2020. godine;
- Nacionalna platforma za smanjenje rizika od katastrofa u Crnoj Gori;
- Metodologija analize rizika u vršenju inspekcijskog nadzora shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježima korupcije;
- Moratorijum na eksploataciju riječnih nanosa u crnogorskim vodotocima (donesen 2017. godine);
- Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015-2020. godine;
- Akcioni plan za suzbijanje sive ekonomije donesen 2017. godine;
- Akcioni plan za Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava;
- Akcioni plan za postepeno usklađivanje sa pravnom tekovinom EU i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU za Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje;
- Akcioni plan nacionalne stambene strategije za period 2015- 2020. godine;
- Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017–2021. godine;
- Plan aktivnosti za organizovanje i sprovođenje zajedničkih akcija usmjerenih na sprječavanje i suzbijanje vršenja povreda prava intelektualne svojine;
- Program razvoja lovstva za period 2014–2024. godine;
- Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2017-2018. godine.

Uprava je uzela učešće u izradi jednog broja gorepomenutih strategija i akcionih planova, za pojedine bila i nosilac aktivnosti, dok je navedenu Metodologiju analize rizika pripremila, u skladu sa AP za poglavlje 23 i dostavila Vladi na usvajanje.

Pored planiranog nadzora, Uprava je usmjeravala svoje aktivnosti i u skladu sa zaključcima sa sastanaka kod Predsjednika Vlade, na kojima je posebno razmatrano pitanje sive ekonomije na tržištu Crne Gore. Uprava je postupala i po zahtjevima ministarstava, organa državne i lokalne uprave, kao i po zahtjevima i mišljenjima Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i drugih institucija, te inicijativama fizičkih i pravnih lica.

Uprava je u izvještajnoj godini nastavila sa komunikacijom sa zainteresovanim subjektima, medijima i ukupnom javnošću. Građani i drugi subjekti putem Call centra Uprave (080 555 555), mejla prijave@uip.gov.me, pisarnice Uprave i preko web sajta Uprave prijavljuju nepravilnosti i postavljaju pitanja, koja se obrađuju u okviru nadležnih segmenata Uprave, odnosno u slučaju nenadležnosti prosleđuju drugim nadležnim organima i institucijama. Služba za odnose s javnošću nastavila je praksu otvorene saradnje sa svim medijima, kojima su se u najkraćem roku dostavljali odgovori na postavljena pitanja. Takođe, Uprava je imala dobru saradnju i sa NVO sektorom, kojem je dostavljala tražene informacije. Nastavljena je realizacija korišćenja portala „Budi odgovoran“ preko koga Uprava dobija veliki broj inicijativa za vršenje inspekciskog nadzora, po kojima postupa i obavještenja iz nadzora postavlja na isti.

Pored jednog broja memoranduma zaključenih u prethodnom periodu, Uprava je u izvještajnoj godini, zaključila i *Memorandum o saradnji sa Regulatornom agencijom za energetiku*.

II ORGANIZACIJA I RESURSI

Nadležnosti Uprave ostvarivale su se u okviru osam organizacionih cjelina: šest sektora (od kojih se u okviru četiri nalazi 19 odsjeka sa ukupno 23 inspekcije).

Kadrovski resursi

Broj zaposlenih u Upravi na kraju izvještajne godine je 279, od kojih je 216 inspektora, uključujući i glavne inspektore. Od ukupnog broja zaposlenih inspektora sa mjestom rada u Podgorici je 112 (uključujući i 15 glavnih inspektora), dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Nikšić (16), Bijelo Polje (11), Bar (11), Pljevlja (6), Herceg Novi (9), Berane (9), Budva (8), Tivat (6), Rožaje (8), Ulcinj (6), Plav (2), Kotor (2), Mojkovac (4), Cetinje (3), Kolašin (1) i Žabljak (2).

U izvještajnoj godini zaposlena su 53 izvršioca od kojih je 36 inspektora. Upravu je u izvještajnoj godini napustilo sedam izvršilaca od čega šest inspektora (dva po osnovu sporazuma o prestanku radnog odnosa, tri zbog odlaska u penziju, jedan – prirodni odliv).

U odnosu na važeći akt o sistematizaciji, na kraju izvještajne godine, ostalo je nepopunjeno 74 radna mjesta.

U izvještajnoj godini veći broj inspektora i ostalih zaposlenih prošao je edukaciju iz različitih oblasti (više pod naslovom *Odsjek za ljudske resurse*).

Informaciono-komunikacioni resursi

Važan segment u radu Uprave je odgovarajuća informaciono-komunikaciona infrastruktura koja podržava kompletan rad Uprave, što je prepoznato i u Strategiji reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020. godine. U ovoj strategiji definisana je aktivnost (u okviru poglavlja 4.1. Organizacija i odgovornost u sistemu javne uprave): Izraditi jedinstveni informacioni sistem Uprave za inspeksijske poslove koji podržava postupak inspeksijskog nadzora, monitoring i izvještavanje o radu inspekcija. Obezbjedivanje finansijskih sredstava za realizaciju ovih aktivnosti predloženo je u okviru IPA podrške.

Više o Informaciono-komunikacionim resursima pod naslovom *Grupa poslova za oblast razvoja i održavanja informacionih sistema*.

Poslovni prostor i tehnička opremljenost

Uprava nema svoj poslovni prostor, a zaposleni, samo u Podgorici kao sjedištu Uprave, smješteni su na pet različitih lokacija, od kojih su dva zakupljena.

Pored toga, u izvještajnoj godini je i problem voznog parka dodatno usložen, s obzirom da isti nije obnavljan, a da se protekom vremena stanje vozila pogoršalo. Naime, Uprava raspolaže sa 115 vozila prosječne starosti od 12 godina (12 vozila starosti do četiri godine, 50 vozila starosti od šest do 10 godina, 51 vozilo starosti od 11 do 20 godina, 1 vozilo starosti preko 20 godina). Ovakva starosna struktura voznog parka iziskuje visok iznos troškova održavanja. Nedovoljan broj službenih vozila i visok stepen amortizacije postojećih, uz nedovoljan iznos sredstava za gorivo, onemogućava veću mobilnost inspektora na terenu.

Budžet Uprave

Budžet Uprave za izvještajnu godinu bio je 4.609.098,71€, što nije bilo dovoljno za serviranje pojedinih kategorija troškova. Naime, priroda inspekcijskog nadzora podrazumijeva stalno prisustvo inspektora na terenu (uz njihovu obaveznu rotaciju), što zahtijeva obezbjeđivanje odgovarajućih sredstava za nabavku i održavanje vozila, goriva, dnevnica i smještaj inspektora.

S obzirom na promjene u oblasti javnih nabavki (objedinjavanje javnih nabavki), u izvještajnoj godini dio sredstava za nabavke za potrebe ove Uprave realizovan je preko Uprave za imovinu. To novo iskustvo pokazalo je sporost u realizaciji postupaka javne nabavke, što se u konačnom nepovoljno odražava na organizaciju inspekcijskog nadzora.

III INSPEKCIJSKI NADZOR

U okviru četiri sektora Uprave, propisane nadležnosti ostvaruje 23 inspekcija (Tržišna inspekcija, Turistička inspekcija, Inspekcija rada (oblast radnih odnosa i zapošljavanja i oblast zaštite i zdravlja na radu), Metrološka inspekcija, Inspekcija za igre na sreću, Inspekcija za javne nabavke, Zdravstvena inspekcija, Sanitarna inspekcija, Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja, Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu, Ekološka inspekcija, Inspekcija za vode, Inspekcija za stanovanje, Geološka inspekcija, Rudarska inspekcija, Elektroenergetska inspekcija, Termoenergetska inspekcija, Prosvjetna inspekcija, Inspekcija za sport, Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine, Inspekcija za arhivsku djelatnost, Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Inspekcija za usluge informacionog društva).

U izvještajnoj godini inspekcije Uprave su izvršile ukupno 64.606 inspekcijskih pregleda, od čega 58.366 na unutrašnjem tržištu a 6.240 u spoljnotrgovinskom prometu. Redovnih inspekcijskih pregleda na unutrašnjem tržištu bilo je 38.024, po inicijativama 5.418, i zahtjevima 1.017, dok je kontrolnih pregleda, u kojima su inspektori pratili postupanje subjekata nadzora po nalogima za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, izvršeno 13.907.

Inspekcijski pregledi u spoljnotrgovinskom prometu vršeni su po zahtjevima privrednih subjekata.

Podaci o izvršenim inspekcijskim pregledima i preduzetim mjerama

Nadzor i mjere		Na unutrašnjem tržištu	U spoljno trgovinskom prometu	UKUPNO
1.	Broj inspekcijskih pregleda	58.366	6.240	64.606
	- redovni	38.024	-	38.024
	- po inicijativi	5.418	-	5.418
	- po zahtjevu	1.017	6.240	7.257
	- kontrolni	13.907	-	13.907
2.	Broj utvrđenih nepravilnosti	25.335	1	25.336
3.	Broj ukazivanja	9.877	-	9.877
4.	Broj rješenja	9.845	6.320	16.165
5.	Broj uzetih uzoraka	1.178	356	1.534
6.	Broj prekršajnih naloga	14.751	-	14.751
7.	Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	5.057.600,00€	-	5.057.600,00€
8.	Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	535	-	535
9.	Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka*	427.460,00€	-	427.460,00€
10.	Broj zaključaka o novčanom kažnjavanju	96	-	96
11.	Iznos izrečenih novčanih kazni zaključcima**	99.550,00€	-	99.550,00€
12.	Broj krivičnih prijava	48	-	48
13.	Naknada za sanitarnu saglasnost	13.187,08€	-	13.187,08€
14.	Naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu	-	251.534,94€	251.534,94€
15.	Finansijski efekti nadzora	5.597.797,08€	251.534,94€	5.849.331,94€

*Novčane kazne izrečene po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka i zahtjevima za sudsko odlučivanje (podnesenim u izvještajnoj godini i u ranijem periodu).

** Novčane kazne koje su inspektori izrekli u postupku prinudnog izvršenja rješenja.

U nadzoru je utvrđeno ukupno 25.336 nepravilnosti, od čega je jedna u spoljnotrgovinskom prometu.

Inspekcije Uprave su u izvještajnoj godini donijele ukupno 16.165 rješenja, od čega u nadzoru na unutrašnjem tržištu 9.845, a u spoljnotrgovinskom prometu 6.320.

Od ukupnog broja rješenja 9.845 donesenih u nadzoru na unutrašnjem tržištu (kojima je naloženo 10.379 mjera i radnji), 7.248 rješenja se odnosi na otklanjanje nepravilnosti (kojima su izrečene ukupno 7.782 mjere i radnje). Ostala rješenja se odnose na: zabranu obavljanja rada licima bez urađenog obaveznog zdravstvenog pregleda (704), zabranu prometa robe (317), odobrenje prenosa posmrtnih ostataka (316), zabranu obavljanja djelatnosti (198), davanje sanitarne saglasnosti (195) i dostavljanje dokumentacije na uvid (187) itd. Broj uložениh žalbi na rješenja je 79 (od kojih je jedna povučena), što znači da je na 0,79% rješenja uložena žalba. U izvještajnoj godini riješena je 61 žalba (36 žalbi odbijeno, 18 prvostepenih rješenja je poništeno, jedno rješenje djelimično poništeno, šest rješenja izmijenjeno). Ovi podaci ukazuju da je u vršenju inspekcijskog nadzora uglavnom obezbijeđena primjena pravila postupka inspekcijskog nadzora i upravnog postupka.

U nadzoru u spoljnotrgovinskom prometu najveći broj rješenja odnosio se na dozvolu uvoza robe (6.237), na stavljanje pod zdravstveni nazor lica na granici (82) i na zabranu uvoza (1), a pregledano je i 859 brodova prilikom kojih su date dozvole za slobodan saobraćaj istih.

U postupku inspekcijskog nadzora uzeta su ukupno 1.534 uzorka i predana nadležnim laboratorijama na ispitivanje. U unutrašnjem prometu uzeto je 1.117 uzoraka od kojih je bilo neispravno 128, dok je od uzeto 61 brisa u objektima koji su pod sanitarnim nadzorom, bilo šest neispravnih. U spoljnotrgovinskom prometu uzeto je 356 uzoraka od kojih je jedan bio neispravan. Uzorci uzeti na unutrašnjem tržištu i u spoljnotrgovinskom prometu odnose se na: predmete opšte upotrebe, biocidne proizvode, hemikalije, deterdžente, duvanske proizvode, vodu, kozmetiku, igračke, gorivo, građevinske proizvode, otpadne vode i ostalo.

U izvještajnoj godini izdat je ukupno 14.751 prekršajni nalog, kojima je izrečeno 5.057.600,00€ novčanih kazni. Ukupan broj naplaćenih prekršajnih naloga je 13.136, što je 89,05% od broja izdatih. Kada je naplaćen iznos novčanih kazni u pitanju, s obzirom da prekršioци koriste zakonsku mogućnost uplate kazne u visini 2/3 od izrečene (ukoliko istu uplate u propisanom roku), taj procenat je manji.

Od ukupnog broja predmeta koji se vode pred prekršajnim sudovima (1.073), od čega po *zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka* 822, riješeno je 557, i to: 388 u kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 288.180,00€, 37 u kojima je izrečena opomena, 50 u kojima je donesena oslobađajuća odluka, 21 u kojima je obustavljen prekršajni postupak (od kojih pet zbog zastare), 61 predmet u kojima je odbačen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Kod ostalih predmeta (265) postupci su u toku. Po *zahtjevima za sudsko odlučivanje* (251) riješeno je 167, i to: 115 u kojima su izrečene

novčane kazne u ukupnom iznosu od 139.280,00€, šest u kojima je izrečena opomena, 20 u kojima je donesena oslobađajuća odluka, 17 u kojima je obustavljen prekršajni postupak (od kojih je devet zbog zastare) i devet u kojima je prekršajni nalog stavljen van snage. Kod ostalih predmeta (84) postupci su u toku.

Treba istaći da se evidencija naplate novčanih kazni izrečenih u prekršajnim postupcima vodi kod područnih sudova za prekršaje, tako da Uprava ne raspolaže tim podacima.

Podnesene krivične prijave (48) odnose se na: nepoštovanje doznake i sječe stabala u skladu sa planskim dokumentima u državnim šumama (2), nesavjesni rad u službi službenim/odgovornim licima u Upravi za šume (5), bespravnu sječu stabala u državnoj šumi (16-fizička lica) i bespravni lov (2.- fizička lica), povredu službenog pečata u ugostiteljstvu (2), priređivanje igara na sreću bez koncesije nadležnog organa (1), zloupotrebu službenog položaja (1), nelegalnu eksploataciju riječnih nanosa (4), zagađenje životne sredine - vode (2), bespravne uzurpacije i prodaje zajedničkog dijela urbanističke parcele (1), neovlašćenog upravljanja i odlučivanja o pravima i interesima etažnih vlasnika, i neovlašćenog trošenja novaca sa zajedničkog računa stambene zgrade (1), oštećenje dalekovoda prilikom građenja drugih objekata u zoni elektroenergetskih objekata i ugrožavanja pogona dalekovoda (4) dok se ostale odnose na ugrožavanje kulturnih dobara (7).

Polazeći od osnovnog cilja inspekcijskog nadzora a to je usaglašavanje utvrđenog stanja na terenu sa propisima, što se postiže upravnim mjerama inspektora usmjerenim na otklanjanje nepravilnosti, ali i sankcionisanjem onih koji namjerno i uporno krše propise, ostvaruje se zaštita javnog interesa. Efekti su bolja naplata budžetskih prihoda po osnovu prometa robe i pružanja usluga, po osnovu zarada zaposlenih u raznim djelatnostima (trgovini, turizmu, ugostiteljstvu, proizvodnji, građevinarstvu, zanatstvu, zdravstvu i dr. u kojima nadzor vrši Inspekcija rada) i istovremeno smanjenje sive ekonomije, zaštita lojalne konkurencije, zaštita potrošača, zaštita zaposlenih itd.

INSPEKCIJSKI NADZOR PO SEKTORIMA

U nadzoru nad primjenom materijalnih propisa iz svoje nadležnosti, inspekcije su postupale u skladu sa: Zakonom o inspeksijskom nadzoru, Zakonom o opštem upravnom postupku, Zakonom o upravnom postupku, Zakonom o upravnom sporu, Zakonom o prekršajima, Zakonom o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje, Krivičnim zakonikom, Zakonom o odgovornosti pravnih lica za krivična djela, Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave i dr. Rad jednog broja inspekcija uređen je i posebnim zakonima (Zakonom o tržišnoj inspekciji, Zakonom o inspekciji rada, Zakonom o sanitarnoj inspekciji, Zakonom o prosvjetnoj inspekciji).

A. SEKTOR ZA ZAŠTITU TRŽIŠTA I EKONOMIJE, IGRE NA SREĆU I JAVNE NABAVKE

U ovom sektoru svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Tržišna inspekcija, Turistička inspekcija, Inspekcija rada, Metrološka inspekcija, Inspekcija za igre na sreću i Inspekcija za javne nabavke.

1. Tržišna inspekcija

U Tržišnoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 65 inspektora, od kojih su zaposlena 53, uključujući i glavnog inspektora (24 dipl. pravnika, 22 dipl. ekonomista, četiri dipl. ing. poljoprivrede, jedan dipl. ing. šumarstva, jedan dipl. ing. tehnologije i jedan dipl. ing. elektrotehnike). Od ukupnog broja zaposlenih inspektora, 23 su sa mjestom rada u Podgorici, dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Cetinje 1, Danilovgrad 1, Kolašin 1, Nikšić (Plužine i Šavnik) 5, Budva 3, Ulcinj 2, Bar 3, Tivat 1, Kotor 1, Herceg Novi 2, Bijelo Polje 2, Mojkovac 1, Plav (Andrijevića i Gusinje) 1, Rožaje 3, Pljevlja (Žabljak) 2, Berane 1.

Nadležnosti

Tržišna inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o zanatstvu, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o potrošačkim kreditima, Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakon o efikasnom korišćenju energije, Zakon o građevinskim proizvodima, Zakon o primjeni propisa kojima se uređuje zaštita prava intelektualne svojine, Zakon o autorskom i srodnim pravima, Zakon o žigu, Zakon o patentima, Zakon o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna, Zakon o oznakama geografskog porijekla, Zakon o zaštiti topografije poluprovodnika, Zakon o

kinematografiji, Zakon o optičkim diskovima, Zakon o duvanu, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o metrologiji, Zakon o kontroli predmeta od dragocjenih metala, Zakon o ljekovima, Zakon o energetici i dr. Nadzor se sprovodi i nad primjenom velikog broja podzakonskih akata donesenih na osnovu navedenih zakona.

Nadzorom je obuhvaćena primjena propisa koji uređuju navedene oblasti u pogledu uslova za pristup djelatnosti i obaveza u obavljanju tih djelatnosti, a u funkciji legalnog tržišta robe i usluga, zaštite ekonomskih interesa potrošača, bezbjednosti neprehrambenih proizvoda na tržištu, zaštite prava intelektualne svojine, zaštite od neulojalne konkurencije i dr, sa ciljem da se obezbijedi njihova puna primjena.

Inspekcijski nadzor

Dinamičkim planom rada Tržišne inspekcije razrađen je program rada na mjesečnom nivou, po oblastima nadzora, rukovodeći se vremenskim intervalima pojačanog prometa roba i usluga, a posebno stanjem na terenu. Prioriteti po ovom planu bile su kontrole u oblasti trgovine i pojedinih zanatskih i dr. usluga, sa posebnim osvrtom na suzbijanje sive ekonomije, zaštitu prava intelektualne svojine, zaštitu prava potrošača (ekonomskih interesa i zaštita od nebezbednih proizvoda). Tržišna inspekcija je, zajedno sa drugim inspekcijama Uprave i u saradnji sa drugim nadležnim organima, u skladu sa planom rada Uprave, vršila pojačani nadzor u cilju suzbijanja sive ekonomije na tržištu robe i usluga, u okviru propisanih nadležnosti. Akcenat u nadzoru stavljen je na ispunjavanje propisanih obaveza u vezi sa podnošenjem prijave za obavljanje djelatnosti (trgovina, zanatstvo), vođenje propisane evidencije o nabavci i prodaji robe, cijene (isticanje cijena proizvoda i usluga, uključujući upoređivanje istaknutih sa utvrđenim cijenama, kao i kontrola cijena koje su ograničene, npr. ljekovi i dr.), kao i na izdavanje računa. Pod nadzorom je posebno bio promet akciznih roba (duvanski proizvodi i dr.), i to u maloprodajnim objektima, veleprodajnim skladištima, kao i na drugim prodajnim mjestima (šandovi - tezge i kiosci), te pijačnim i vanpijačnim prostorima.

Potreba intenziviranja inspekcijskog nadzora u određenim periodima (ljetnja/zimska turistička sezona i drugi periodi povećanog obima prometa određenih vrsta roba/usluga), u određenim oblastima nadzora, na određenim regionima i dr., uslovlila je pripremu i realizaciju posebnih aktivnosti po oblastima i rokovima, definisanim nalogima i uputstvima za rad, zavisno od aktuelnog stanja na terenu i efekata nadzora iz prethodnog perioda u pojedinim segmentima nadzora. Pored već istaknutih prioriteta u nadzoru, akcenat je stavljen na kontrolu trgovine robom i zanatskim uslugama, koje se prodaju u većem obimu, odnosno koje su karakteristične za te periode godine. Pored toga, posebna pažnja bila je posvećena nadzoru nad primjenom odredbi Zakona o zaštiti potrošača, u dijelu obavještenja o robi i uslugama, kao i nadzoru nad primjenom propisa u oblasti bezbjednosti proizvoda. Pojačani nadzor u ljetnjoj sezoni odvijao se kroz zajednički i

koordinirani nadzor inspekcija Uprave i u saradnji sa drugim nadležnim organima, u skladu sa posebnim Planom Uprave.

Kada je u pitanju bezbjednost neprehrambenih proizvoda, treba istaći poseban značaj aktivnosti ove inspekcije na području nadzora proizvoda na tržištu i mjere koje preduzima u skladu sa evropskim pravilima u provjeri ispunjenosti propisanih zahtjeva bezbjednosti proizvoda sa ciljem da na tržištu budu isključivo bezbjedni proizvodi.

Takođe, vršen je kontinuirani nadzor kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla na svim benzinskim stanicama na području Crne Gore, u skladu sa mjesečnom dinamikom, kao i po inicijativama.

Poseban korektivni faktor planiranim aktivnostima bile su žalbe potrošača, inicijative, prijave i zahtjevi poslovnih subjekata i drugih lica, kao i informacije o opasnim proizvodima objavljene u RAPEX sistemu i iz regionalne mreže.

U izvještajnoj godini Tržišna inspekcija je izvršila ukupno 19.565 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno ukupno 8.836 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	19.565
- redovni	11.275
- po inicijativi	866
- po zahtjevu	273
- kontrolni	7.151
Broj utvrđenih nepravilnosti	8.836
Broj ukazivanja	1.499/1.714 ¹
Broj rješenja	6.588/7.122 ²
Broj prekršajnih naloga	7.358
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	2.074.610,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	86

Posmatrano *po vrstama djelatnosti*, ukupan broj inspekcijskih pregleda je 19.625 i to: (promet robe - 18.071, zanatstvo i lične usluge - 1.178, usluge u prometu robe - 212, usluge parkinga – 86 i javne usluge - 78), što je za 60 pregleda više u odnosu na ukupan broj inspekcijskih pregleda datog u tabeli, budući da je u pojedinim inspekcijskim pregledima istovremeno vršen nadzor više vrsta djelatnosti.

¹ Broj nepravilnosti obuhvaćenih ukazivanjima

² Broj mjera i radnji naloženih rješenjima

Utvrđene nepravilnosti - U izvještajnoj godini ukupno je utvrđeno 8.836 nepravilnosti, a odnosile su se na povredu propisa o: unutrašnjoj trgovini (6.159), pravima potrošača (2.380), bezbjednosti proizvoda (141), zanatstvu (86), zaštiti prava intelektualne svojine (26), duvanu i duvanskim proizvodima (17), kontroli prometa predmeta od dragocjenih metala (11), kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla (3), a utvrđeno je i 13 nepravilnosti po Zakonu o inspekcijskom nadzoru.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (8.836), inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem subjektima nadzora davali naloge za postupanje u određenom roku. U 1.499 ukazivanja obuhvaćeno je 1.714 nepravilnosti. Ukupan broj donesenih rješenja, uključujući i rješenja u slučaju nepostupanja po ukazivanju je 6.588, a istima su naložene ukupno 7.122 mjere i radnje.

Struktura mjera i radnji obuhvaćenih rješenjima

Ukupno rješenja	6.588
- Otklanjanje nepravilnosti	5.959
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	176
- Zabrana prometa robe	317
- Privremena zabrana obavljanja djelatnosti/pečaćenje	39/14
- Oduzimanje robe/predmeta	93
- Oduzimanje protivpravne imovinske koristi	/
- Zabrana neovlašćenog korišćenja robnog znaka	1
- Zabrana prometa tečnog goriva n.porijekla	3

Ukupna vrijednost robe čiji je promet privremeno ili trajno zabranjen je 324.256,80€ (317 slučajeva), od čega se na privremenu zabranu prometa odnosi 248 slučajeva u vrijednosti od 286.491,33€, a na trajnu 69 slučajeva u vrijednosti od 37.765,47€.

Razlozi za *privremenu* zabranu prometa su bili: nepropisno označavanje robe (183 slučaja u vrijednosti od 213.298,47€), opasni neprehrambeni proizvodi na tržištu, tj. proizvodi koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve bezbjednosti (47 slučaja u vrijednosti od 49.832,40€), neevidentiranje robe u poslovnoj dokumentaciji (jedan slučaj u vrijednosti od 1.620,00€) i u drugim slučajevima, npr. zbog neisticanja ili nepropisnog isticanja cijena, nepropisnog sprovođenja prodajnih pogodnosti itd. (17 slučajeva u vrijednosti od 21.740,46€).

Razlozi za *trajnu* zabranu prometa odnose se na prisustvo na tržištu opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom.

U 174 slučaja, nakon otklanjanja nepravilnosti (po nalogu inspektora), stavljena je u promet roba u ukupnoj vrijednosti od 202.865,69€. Najčešće se radilo o robi kod koje su

otklonjeni utvrđeni propusti u njenom označavanju (160 slučajeva u vrijednosti od 181.871,63€), o opasnim proizvodima usaglašenim sa propisanim zahtjevima bezbjednosti (tri slučaja u vrijednosti od 2.750,00€), o robi kod koje su otklonjene nepravilnosti u vezi sa isticanjem cijena i označavanjem sniženja robe (10 slučajeva u vrijednosti od 16.624,06€) i o robi koja je naknadno evidentirana u poslovnoj dokumentaciji (jedan slučaj u vrijednosti od 1.620,00€).

U 93 slučaja privremeno je oduzeta roba u vrijednosti od 9.517,15€ zbog stavljanja iste u promet bez dokaza o nabavci, odnosno zbog povrede prava intelektualne svojine (autorskog i srodnih prava i žiga). Radilo se o raznim vrstama robe (cigarete, neobrađeni (rezani) duvan, mljevena kafa, odjevni predmeti, torbe i novčanici, posuđe, petarde, CD-ovi).

Mjera privremene zabrane obavljanja djelatnosti izrečena je u 39 slučajeva, zbog neposjedovanja prijave za obavljanje djelatnosti, od čega je u 14 slučajeva izvršeno pečačenje objekta.

Mjera privremene zabrane prometa tečnog goriva naftnog porijekla izvršena je u tri slučaja, zbog toga što nije bilo propisanog kvaliteta, i to pečačenjem rezervoara sa zatečenim zalihama goriva, na taj način što je na aparate stavljen službeni pečat.

Izvršenje rješenja - Od ukupno 6.588 donesenih rješenja u izvještajnom periodu, izvršeno je 6.481. Subjekti nadzora su dobrovoljno izvršili naložene mjere iz 6.375 rješenja, dok su 92 rješenja izvršena administrativno, a u 14 slučajeva postupak je obustavljen (subjekti nadzora sezonskog karaktera i nerezidenti). Na kraju godine ostalo je neizvršeno ukupno 107 rješenja, a radi se o rješenjima koja su donesena krajem decembra i ista će biti izvršena u narednoj godini. U izvještajnoj godini izvršeno je i 31 rješenje, prenijeto iz prethodne godine.

Protiv rješenja inspektora u izvještajnoj godini podnijeto je 27 žalbi, od čega je odlučeno po 21. Drugostepeni organ je u 16 slučajeva odbio žalbu, a u pet slučajeva rješenje je poništeno. Takođe, u 2018. godini riješeno je i devet žalbi koje su podnesene u 2017. godini, tako što je drugostepeni organ u pet slučajeva odbio žalbu, a u četiri slučaja rješenje je poništeno.

Protiv pet rješenja drugostepenog organa, kojima su potvrđena rješenja inspektora, pokrenut je upravni spor. U jednom slučaju tužba je odbijena, a postupak po ostalima je u toku.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 7.358 prekršajnih naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 2.074.610,00€, od čega:

- odgovornom i pravnom licu 5.749 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.616,950,00€;

- preduzetniku 1.466 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 430.020,00€; i
- fizičkom licu 143 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu 27.640,00€.

U izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 6.968 prekršajnih naloga, što je 94,7% od broja izdatih. Za 56 prekršajnih naloga podneseni su zahtjevi za sudsko odlučivanje, dok za 162 prekršajna naloga do kraja izvještajne godine nije istekao rok za naplatu.

Tržišni inspektori su za 171 nenaplaćeni prekršajni nalog (koji su postali konačni i izvršni), Centralnoj banci i poslovnim bankama podnijeli naredbe o prinudnoj naplati, dok je za jedan nenaplaćeni prekršajni nalog za fizičko lice, Sudu za prekršaje podnesen zahtjev za zamjenu novčane kazne kaznom zatvora.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 86 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, kojima je obuhvaćeno 99 prekršaja. Protiv pravnog lica (i odgovornog lica u pravnom licu) podneseno je 67 zahtjeva, dok je 10 podneseno protiv preduzetnika i devet protiv fizičkog lica.

Od strane nadležnih sudova za prekršaje, u izvještajnom periodu je riješeno 115 zahtjeva uključujući i 40 zahtjeva iz prethodnog perioda (89 za pokretanje prekršajnog postupka i 26 za sudsko odlučivanje). Izrečeno je 96 novčanih kazni (u 18 slučajeva ispod propisanog minimuma), u ukupnom iznosu 109.040,00€. (sa troškovima postupka). U tri slučaja doneseno je rješenje o odbacivanju zahtjeva, u šest slučajeva rješenje o oslobođanju, u jednom slučaju sud se oglasio mjesno nenadležnim i predmet dostavio nadležnom, u dva slučaja izrečena je opomena, dok je u sedam slučajeva postupak obustavljen zbog zastare vođenja prekršajnog postupka.

Na rješenja suda za prekršaje u izvještajnom periodu, podnijeto je ukupno 38 žalbi, od čega je 28 bilo od strane Uprave i 10 od strane subjekata nadzora. Viši sud je postupao i donio rješenje po 15 žalbi podnijetih od strane Uprave (13 žalbi je odbijeno, a u dva slučaja prvostepena rješenja su preinačena). Kada su u pitanju žalbe subjekata nadzora, Viši sud je postupao po svim žalbama (sedam žalbi je odbijeno, u dva slučaja prvostepena rješenja su preinačena, a u jednom slučaju prvostepeno rješenje je vraćeno na ponovni postupak). Viši sud za prekršaje je u izvještajnoj godini vodio postupak i po 17 žalbi podnijetih u 2017. godini, od kojih je 16 žalbi podneseno od strane subjekata nadzora (osam žalbi je odbijeno, jedna je odbačena, u četiri slučaja prvostepeno rješenje je vraćeno na ponovni postupak, a u tri slučaja je preinačeno). Jedna žalba podnijeta od strane Uprave je odbijena.

Nadzor po oblastima

Trgovina

U izvještajnoj godini Tržišna inspekcija je u oblasti trgovine posebnu pažnju posvetila

provjeri porijekla robe u prometu, njenom evidentiranju (nabavke i prodaje), evidentiranju ostvarenog prometa i poštovanju obaveze u vezi sa formiranjem cijena proizvoda, u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Pravilnikom o evidenciji nabavke i prodaje robe i pružanju trgovinskih usluga, kao i drugim zakonima koji uređuju trgovinu pojedinih vrsta roba. Dakle, nadzorom su obuhvaćeni svi segmenti bitni za postizanje legalnosti unutrašnjeg tržišta i fer konkurencije, uključujući i obaveze u pogledu podnošenja prijave trgovine nadležnim organima, ispunjenosti minimalno-tehničkih uslova.

Nadzor u oblasti trgovine je intenziviran u pojedinim vrstama trgovine (promet na veliko i promet na malo, usluge u trgovini – špediterske i dr.) i za pojedine vrste robe u određenim vremenskim periodima i na pojedinim prodajnim mjestima, u skladu sa dinamičkim planom rada inspekcije. U tom smislu, vršen je nadzor kod trgovaca koji obavljaju promet robe preko štandova i tezgi na pijacama i drugim otvorenim i zatvorenim prostorima, uključujući i objekte privremenog karaktera u zoni morskog dobra, sa aspekta prijave trgovine, porijekla robe, vođenja evidencije o nabavci i prodaji robe. Takođe, vršen je pojačani nadzor nad prometom duvanskih proizvoda, tečnih goriva naftnog porijekla (kvaliteta), građevinskog materijala, alatki i mašina za poljoprivredu, auto-djelova, proizvoda drvoprerade, namještaja, bijele tehnike, udžbenika i školskog pribora, lijekova i druge robe u apotekama, odjeće i obuće za djecu, špediterskih usluga, pekarskih proizvoda, pirotehničkih sredstava i dr. Sa stanovišta vođenja propisane evidencije vršen je i nadzor prometa, izrade i opravke predmeta od dragocjenih metala, kao i nadzor otkupa lomljenog zlata i srebra.

Kontrole su organizovane i po inicijativama privrednih i drugih subjekata, koje su se odnosile na rad bez prijave trgovine, bez propisanih uslova za vršenje djelatnosti, kao i na sumnju u porijeklo robe i dr.

U kontroli primjene Zakona o unutrašnjoj trgovini utvrđeno je ukupno 6.159 nepravilnosti, od čega se najviše njih (5.236) odnosi na nepropisno vođenje evidencije o nabavci i prodaji robe. Slijedi obavljanje trgovine bez podnošenja prijave (183), stavljanje u promet robe bez dokaza o nabavci (76), dok su se (664) nepravilnosti odnosile na ostale oblasti trgovine.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u oblasti unutrašnje trgovine, izrečeno je 570 ukazivanja, kojima je obuhvaćeno 629 nepravilnosti, i doneseno 5.530 rješenja. Za prekršaje je izdat 5.541 prekršajni naloga, u vrijednosti od 1.467.250,00€, a podneseno je i 40 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Pojačani nadzor prometa duvanskih proizvoda - Kontrole nad prometom duvanskih proizvoda vršene su kontinuirano, sa aspekta primjene zakona koji uređuju ovu oblast (Zakon o duvanu i Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda), kao i Zakona o unutrašnjoj trgovini, u odnosu na poštovanje odredbi koje uređuju vođenje evidencije i Zakona o zaštiti potrošača, u odnosu na isticanje cijena na propisan način, izdavanje

računa, itd. Kontrolama su bili obuhvaćeni maloprodajni objekti, veleprodajna skladišta, kao i druga prodajna mjesta (šandovi/tezge), pijačni i vanpijačni prostori.

Ove kontrole vršene su samostalno i zajedno sa nadležnim inspekcijama Uprave, kao i zajedno sa inspektorima Uprave carina, Poreske uprave i Uprave policije, a bilo je i saradnje sa Komunalnom policijom i inspekcijom.

U izvještajnom periodu izvršena su 3.052 inspekcijska pregleda u prometu duvana i duvanskih proizvoda i utvrđeno 86 nepravilnosti, od kojih se 69 odnosilo na neposjedovanje dokaza o nabavci robe shodno Zakonu o unutrašnjoj trgovini, dok je neisticanje oznake o zabrani prodaje duvanskih proizvoda licima mlađim od 18 godina utvrđeno u 12 slučajeva, stavljanje u promet neobrađenog duvana u četiri slučaja i vršenje prometa duvana bez izdatog odobrenja u jednom slučaju.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli mjere ukazivanja (12) i donijeli 74 rješenja (o privremenom oduzimanju robe, 2.844 paklica cigareta, 16 kg neobrađenog (rezanog) duvana u ukupnoj vrijednosti od 4.101,85€). U 15 slučajeva roba je oduzeta od NN lica. Izdat je 41 prekršajni nalog i podneseno je 18 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Kontrola kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla - Tržišna inspekcija je u izvještajnoj godini nastavila sa kontrolom kvaliteta tečnog goriva naftnog porijekla. Na benzinskim stanicama vršeno je uzorkovanje tečnog goriva naftnog porijekla sa točnih aparata, u skladu sa standardom MEST EN 14275, i to: motornog benzina Eurosuper 95, 98, 100 i gasnog ulja Eurodizel. Kontrola je vršena u saradnji sa Institutom za transport DOO INTRA Podgorica, kao ovlašćenim akreditovanim tijelom za uzorkovanje tečnog goriva.

U izvještajnom periodu izvršeno je 113 inspekcijskih pregleda, kojima su obuhvaćena 322 točna aparata, sa kojih su uzeta ukupno 322 uzorka, i to motornog benzina Eurosuper 95 (111 uzoraka), Eurosuper 98 (84 uzoraka) i Eurosuper 100 (12 uzoraka) i gasno ulje Eurodizel (115 uzoraka).

Za 319 uzetih uzoraka od ovlašćene kuće, izdat je sertifikat o usaglašenosti sa propisanim zahtjevima iz Pravilnika o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla, dok je u tri slučaja utvrđena nepravilnost, zbog čijeg otklanjanja su inspektori izrekli mjeru privremene zabrane prometa (toćenja) tečnog goriva naftnog porijekla. Zbog ovih prekršaja izdato je šest prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 9.900,00€ (pravnom licu 9.000,00€ i odgovornom licu u pravnom licu 900,00€).

Zanatstvo

U oblasti zanatstva, u izvještajnoj godini, kontrolisani su: frizeri, obučari, automehaničari, krojači, perači prevoznih sredstava, vulkanizeri, kao i pružaoci drugih ličnih usluga (fotokopirnice, saloni ljepote i dr.) i javnih usluga (usluge snabdijevanja vodom, strujom, smećem, pogrebnim uslugama i dr).

Izvršeno je ukupno 1.178 kontrola i utvrđeno 86 nepravilnosti, koje su se odnosile na obavljanje zanatstva bez podnošenja prijave nadležnom organu lokalne uprave.

Pored navedenih nepravilnosti, kod zanatstva su utvrđene i nepravilnosti koje se odnose na povrede prava potrošača, kao što su: neisticanje cijena, neizdavanje računa korisnicima usluga, neisticanje obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora i dr. (više u dijelu koji se odnosi na *Zaštitu potrošača*).

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, u odnosu na primjenu Zakona o zanatstvu, izrečeno je 16 mjera ukazivanja i doneseno 70 rješenja. Za utvrđene prekršaje izdato je 80 prekršajnih naloga, kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 10.180,00€, a podnesena su i dva zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Zaštita potrošača

Područje zaštite potrošača, i u ovoj godini, bilo je jedan od prioriteta u postupanju Tržišne inspekcije, kako u dijelu zaštite ekonomskih prava, tako i u dijelu zaštite potrošača od opasnih proizvoda na tržištu (više u dijelu o *Bezbednosti proizvoda*). Osnov za nadzor na ovom području, pored plana nadzora, bile su i žalbe potrošača, kao i informacije dobijene iz drugih izvora, po kojima se postupalo bez odlaganja.

Kada je u pitanju zaštita ekonomskih interesa potrošača, nadzor je vršen u pogledu poštovanja obaveza od strane trgovaca i davalaca usluga, propisanih Zakonom o zaštiti potrošača i Zakonom o potrošačkim kreditima, u okviru nadležnosti Tržišne inspekcije.

U ovoj oblasti ukupan broj izvršenih inspeksijskih pregleda je 7.350, od čega je 6.796 u redovnom nadzoru (uključujući i kontrole po nalogima), 554 po žalbama potrošača (više u dijelu *Postupanje po inicijativama*).

U ovim kontrolama utvrđeno je ukupno 2.380 nepravilnosti, od čega se: 956 (40,17%) odnosi na cijene (cijena nije istaknuta ili nije istaknuta na propisani način, trgovac se ne pridržava utvrđenih i istaknutih cijena, nepoštovanje obaveza koje se odnose na način isticanja cijena sa popustom i sniženja i dr.), 483 (20,29%) na neposjedovanje evidencije prigovora potrošača, 284 (11,93%) na neisticanje obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora, 213 (8,95%) na obavještenje o robi, 156 (6,55%) na posebne uslove prodaje, 146 (6,13%) na neizdavanje računa ili izdavanje računa koji nijesu propisane sadržine, 49 (2,06%) na to da se uračunava težina materijala u neto masu, 38 (1,6 %) na posebne prodajne pogodnosti, 15 (0,63%) na prigovor po osnovu prava na garanciju, 13 (0,55%) na saobraznost, 8 (0,34%) na prigovor po osnovu reklamacije proizvoda – cijene, 5 (0,21%) u vezi sa distancionom prodajom, 4 (0,17%) na obmanjujuću poslovnu praksu, 3 (0,13%) na dokumentaciju koja prati robu, 3 (0,13%) na zloupotrebu izraza garancije, 2 (0,08%) na javne usluge, 1 (0,04%) na dostupnost rezervnih djelova i servisa i 1 (0,04%) na ponudu popravke ili održavanje proizvoda.

U skladu sa odredbama Zakona o potrošačkim kreditima, Tržišna inspekcija je izvršila jedan inspekcijski pregled (po inicijativi), u kojem nije utvrđena nepravilnost.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u oblasti zaštite ekonomskih interesa potrošača (2.380), inspektori su izrekli 869 mjera ukazivanja (obuhvaćeno 995 nepravilnosti) i donijeli 1.385 rješenja, a za počinjene prekršaje izdato je 1.748 prekršajnih naloga u iznosu od 613.130,00€ novčanih kazni i podnesen je 41 zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Tržišna inspekcija preko svog Web sajta (www.ti.gov.me), pored ostalog, vršila je prijem žalbi i pitanja potrošača i drugih građana i privrednih subjekata te davala odgovore. Pored ovog sajta, ova inspekcija koristi i sistem www.potrošač.me, preko kojeg objavljuje informacije o nađenim opasnim proizvodima na tržištu Crne Gore i vrši razmjenu informacija o opasnim proizvodima sa ostalim državnim organima te prima i prati rješavanje žalbi potrošača. Plasiranje informacija relevantnih za potrošače na ovom sajtu, omogućavalo im je da na što jednostavniji i brži način ostvaruju svoja prava, a učesnicima sistema automatsku razmjenu podataka, uključujući primanje, rukovanje, rješavanje žalbi i pitanja, kao i dobijanje statističkih podataka za bolje planiranje aktivnosti. Preko ovog sistema primljeno je 195 žalbi potrošača i dva pitanja potrošača.

Bezbjednost proizvoda (tržišni nadzor)

Tržišna inspekcija je u izvještajnom periodu vršila nadzor proizvoda na tržištu, tj. kontrolu bezbjednosti i usaglašenosti neprehrambenih proizvoda sa propisanim zahtjevima. Sprovedenjem nadzora proizvoda na tržištu obezbjeđuje se da proizvodi isporučeni na tržište ispunjavaju zahtjeve, koji obezbjeđuju visok nivo zaštite javnog interesa, a naročito zaštitu zdravlja i bezbjednosti potrošača, zaštitu imovine, zaštitu životne sredine, kao i slobodan protok robe bez nepotrebnih ograničenja.

Provjera bezbjednosti i usaglašenosti proizvoda na tržištu vršila se u proaktivnom i reaktivnom nadzoru, u skladu sa odredbama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakona o efikasnom korišćenju energije, Zakona o građevinskim proizvodima, podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovih propisa, kao i važećim standardima za kontrolisane grupe proizvoda.

Inspekcijski pregledi su sprovedeni putem administrativne provjere označavanja i prateće dokumentacije i pregledom fizičkih karakteristika proizvoda, uz vršenje procjene rizika za pojedine proizvode. Na kraju izvještajne godine izvršeno je uzorkovanje proizvoda za laboratorijsko ispitivanje (sedam vrsta keramičkih pločica za 21 svojstvo), a rezultati ispitivanja se očekuju.

U skladu sa Opštim programom nadzora proizvoda na tržištu za 2018. godinu, ova inspekcija je kontrolisala sljedeće proizvode: kuhinjske mašine – mesoreznice, aparate

za čišćenje pod visokim pritiskom, skejtborde, bezbjednosnu obuču, keramičke pločice i energetska efikasnost i ekodizajn.

U produženom nadzoru proizvoda (iz prethodnih godišnjih programa za nadzor proizvoda na tržištu) kontrolisani su: dječji krevet na sprat, dječja odjeća, ogradica za bebe, produžni kabl, prenosna dječja svjetiljka, fen za kosu, punjač za mobilni telefon, ventilator, pegla za kosu, električno kuvalo, svjetleći niz, vibracione brusilice, ekspres lonac, plutajuća pomagala, zaštitne rukavice, dječje naočare za sunce.

U reaktivnom nadzoru provjeravano je ukupno 196 proizvoda, i to: po obavještenjima iz RAPEX izvještaja - 115 proizvoda, po obavještenjima iz Regionalne mreže - 48 proizvoda, na osnovu obavještenja koja su dostavljena od strane proizvođača/distributera - 2 proizvoda, po obavještenjima inspektora iz nadzora - 26 proizvoda, po obavještenju organa i institucija - jedan proizvod, po prijavama potrošača - četiri proizvoda.

U ovoj oblasti, u izvještajnom periodu, izvršeno je ukupno 737 inspekcijskih pregleda, od čega je u proaktivnom nadzoru, shodno Opštem programu nadzora proizvoda na tržištu (uključujući i produženi nadzor proizvoda), izvršen 271 pregled. U reaktivnom nadzoru izvršeno je 466 inspekcijskih pregleda, od čega 340 po RAPEX obavještenjima, 93 po obavještenjima iz Regionalne mreže, dva na osnovu obavještenja proizvođača/distributera, 26 po obavještenjima inspektora iz nadzora, jedan pregled po obavještenju organa i institucija i četiri pregleda po prijavama potrošača.

U ovom periodu, utvrđena je 141 nepravilnost, od čega su se 72 nepravilnosti odnosile na povredu Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti (u promet stavljen proizvod koji nije u skladu sa propisanim tehničkim zahtjevima - 68, proizvod ne prati propisana dokumentacija -1, nijesu bili ispunjeni zahtjevi u pogledu označavanja - 3); 56 nepravilnosti se odnosilo na povredu Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda (slučaja plasiranje na tržište nebezbednih (opasnih) proizvoda - 54, nepružanje potrošačima i drugim korisnicima odgovarajuće informacije i uputstva za procjenu rizika - 1, nije izvršena procjena rizika u zavisnosti od karakteristika proizvoda i nijesu preduzete mjere u skladu sa zakonom - 1); 10 nepravilnosti se odnosilo na povredu Zakona o efikasnom korišćenju energije (dobavljač proizvoda nije obezbijedio tehničku dokumentaciju - 8, distributer proizvoda nije postavio oznaku energetske efikasnosti - 2); 3 nepravilnosti se odnose na povredu Zakona o građevinskim proizvodima - nečuvanje kopije izjave o svojstvima i tehničkoj dokumentaciji 10 godina od izdavanja i ista nije dostavljena na zahtjev nadležnom inspekcijskom organu).

Na tržištu Crne Gore, Tržišna inspekcija je pronašla 405 vrsta opasnih proizvoda, u količini od 39.034 komada:

Podaci iz tržišnog nadzora (bezbjednost proizvoda)

Naziv proizvoda	Vrsta proizvoda	Uvezeno (kom.)	Nađeno na tržištu (kom.)	Prodato (kom.)	Sa ozbiljnim rizikom kom/vrst a	Opoziv proizvoda kom/vrst a	Neusaglašeni proizvodi Kom/vrst a	Opasni proiz. bez ozbilj. riz. kom/vrst a	Izvršeno usklađivanje
Dječji krevet na sprat	5	77	77	/	77/5	/	/	/	/
Dječja odjeća	142	1.319	1.192	127	1.192/142	127/24	/	/	/
Ogradica za bebe	2	5	5	/	/	/	/	5/2	5/2
Skejtboard	14	124	107	17	10/2	/	3/1	94/11	94/11
Produžni kabl	50	555	555	/	555/50	/	/	/	/
Prenosna dječja	22	38	38	/	38/22	/	/	/	/
Fen za kosu	4	186	57	129	21/1	129/1	/	36/3	36/3
Punjač za mobilni	22	97	97	/	10/1	/	/	87/21	87/21
Ventilator	1	5	5	/	/	/	/	5/1	5/1
Pegla za kosu	1	8	8	/	/	/	/	8/1	8/1
Električno kuvalo	2	10	10	/	/	/	/	10/2	10/2
Električni toster	3	11	11	/	/	/	/	11/3	11/3
Električni rešo	3	38	38	/	10/1	/	/	28/2	28/2
Električni sječko	1	1	1	/	/	/	/	1/1	1/1
Aparat za palačinke	1	11	11	/	/	/	/	11/1	11/1
Aparat za sladoled	1	6	6	/	/	/	/	6/1	6/1
Aparat za sendviče	1	1	1	/	/	/	/	1/1	1/1
Aparat za kafu	2	15	15	/	/	/	/	15/2	15/2
Sokovnik	1	1	1	/	/	/	/	1/1	1/1
Mikser	1	9	9	/	/	/	/	9/1	9/1
Mesoreznica	3	7	7	/	/	/	/	7/3	7/3
Električni razvodnik	1	10	10	0	10/1	/	/	/	/
Klima uređaji	3	6	6	/	/	/	/	6/3	6/3
Svijetleći niz	15	137	137	0	30/7	/	/	107/8	107/8
Električni lonac	1	1	1	/	/	/	/	1/1	1/1

Sijalice	21	25.029	24.063	966	/	/	24.063/21	/	/
Vibraciona brusilica	/	/	/	/	/	20/1	/	/	/
Aparati za čišćenje pod visokim	9	35	35	/	/	/	/	35/9	35/9
Ekspres lonac	14	679	283	396	/	/	/	283/14	283/14
Plutajuća pomagala	20	127	127	/	/	/	/	127/20	127/20
Zaštitne rukavice	4	232	232	/	/	/	/	232/4	232/4
Bezbjednosna obuća	10	803	803	/	/	/	/	803/10	803/10
Dječje naočare za	8	53	53	/	53/8	/	/	/	/
Keramičke pločice	17	16.791	11.033	5.758	1.891/2	/	/	9.142/15	9.142/15
Ukupno:	405	46.427	39.034	7.393	3.897/24	276/26	24.066/22	11.071/14	11.071/141

Privrednim subjektima je naloženo povlačenje sa tržišta i trajna zabrana prometa 264 vrste opasnih proizvoda, u količini od 27.963 komada, i to:

- za opasne proizvode, koji predstavljaju ozbiljan rizik, ukupno 242 vrste, u količini od 3.897 komada;
- za neusaglašene proizvode, ukupno 22 vrste, u količini od 24.066 komada.

Za ostale opasne proizvode (141 vrsta u količini od 11.071 komad) koji ne predstavljaju ozbiljan rizik, naložena je privremena zabrana prometa do otklanjanja utvrđenih neusaglašenosti.

Za 26 vrsta opasnih proizvoda, u količini od 276 komada naložena je mjera opoziva proizvoda od potrošača. Obavještenja o opozivu su objavljena preko dnevnih novina i isticanjem istih na vidnom mjestu u objektu.

Za opasne proizvode sa ozbiljnim rizikom koji su povučeni sa tržišta i čiji je promet trajno zabranjen, sprovedena je mjera uništenja za 27 vrsta u količini od 280 komada (produžni kablovi, prenosna dječja svjetiljka, fen za kosu, punjači za mobilne telefone, svijetleći lanci, sijalice, dječje naočare za sunce).

Po nalogu inspektora, 61 vrsta opasnih proizvoda, u količini od 24.262 komada nađenih na tržištu je vraćena proizvođaču/distributeru (dječja odjeća, skejtbord, produžni kablovi, svijetleći lanci, sijalice).

Podnijeta su četiri zahtjeva sudu za pokretanje prekršajnog postupka.

Pored preduzimanja propisanih mjera i radnji, u svim slučajevima u kojima su nađeni opasni proizvodi, inspektori su preko sistema za praćenje opasnih proizvoda

obavještavali Kontakt tačku, koja objedinjava informacije o opasnim proizvodima i prosljeđuje ih nadležnoj inspekciji i Upravi carina.

Kontrolisani subjekti su pokazali potreban nivo saradnje u izvršavanju mjera koje su inspektori nalagali, u cilju povlačenja opasnih proizvoda sa tržišta i opoziva od potrošača.

Shodno Memorandumu o saradnji, Tržišna inspekcija je nastavila uspješnu saradnju u oblasti tržišnog nadzora i u tom smislu redovno dostavljala Upravi carina skraćene ček liste za proizvode, koji su bili obuhvaćeni Opštim programom nadzora proizvoda na tržištu. Takođe, ova inspekcija, kao *Kontakt tačka u nacionalnom sistemu za brzu razmjenu podataka o opasnim proizvodima*, a shodno potpisanom Memorandumu, redovno je koristila bazu podataka IT sistema Uprave carina.

Kao *Kontakt tačka Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima koji predstavljaju rizik*, Tržišna inspekcija je sa zemljama u regionu (Srbija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Albanija i Kosovo) razmjenjivala informacije o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu.

U izvještajnoj godini Kontakt tačka je kroz ovaj sistem prosljedila notifikacije za 211 nađenih opasnih proizvoda na tržištu Crne Gore, dok je iz zemalja regiona primila notifikacije za 126 proizvoda.

Tržišna inspekcija je redovno informisala javnost o nađenim opasnim proizvodima objavljivanjem istih na web stranici www.potrosac.me.

Intelektualna svojina

U oblasti zaštite prava intelektualne svojine Tržišna inspekcija je sprovodila nadzor po službenoj dužnosti i po zahtjevima nosilaca prava intelektualne svojine, sa ciljem da se spriječi neovlašćeno korišćenje i zloupotreba tih prava.

Izvršeno je ukupno 390 inspeksijskih pregleda, u kojim je utvrđeno ukupno 26 nepravilnosti.

Po službenoj dužnosti izvršeno je 117 (30%) inspeksijskih pregleda, a po zahtjevima 273 (70%).

Od ukupnog broja inspeksijskih pregleda, 33 (8,46%) su izvršena u oblasti *autorskog i srodnih prava* i 357 (91,54%) u oblasti *prava industrijske svojine*.

Svi inspeksijski pregledi u oblasti *autorskog i srodnih prava* izvršeni su po službenoj dužnosti, a utvrđeno je devet nepravilnosti (osam u oblasti korišćenja računarskih programa i jedna u oblasti prometa optičkih diskova). U cilju otklanjanja navedenih nepravilnosti i sprečavanja daljeg kršenja propisa, inspektori su izrekli 8 ukazivanje i donijeli jedno rješenje o privremenom oduzimanju robe od NN lica (21 komad CD-ova u vrijednosti od 21,00€).

U oblasti *prava industrijske svojine* izvršeno je ukupno 357 inspekcijskih pregleda, od čega 84 po službenoj dužnosti, 263 po opštim zahtjevima i 10 po pojedinačnim zahtjevima. U izvršenim inspekcijskim pregledima utvrđeno je 17 nepravilnosti, koje su se odnosile na neovlašćeno korišćenje robnog znaka/žiga (16) i na povredu znaka/žiga putem reklame (1). Za otklanjanje ovih nepravilnosti doneseno je 17 rješenja (16 o privremenom oduzimanju robe i jedno o zabrani neovlašćenog korišćenja zaštićenog znaka/žiga). Privremeno je oduzeta roba u vrijednosti od 5.246,50€ (59 muških i ženskih šorceva, 49 muških i ženskih trenerki, 33 muških i ženskih dukserica, 20 muških i ženskih majica, 18 dječijih trenerki, devet muških i ženskih jakni, sedam pari čizama, pet džempera, pet prsluka, tri para patika, tri novčanika, dvije ženske torbe i dva ruksaka), o čemu su obaviješteni nosioci prava, koji su protiv tih trgovaca pokrenuli postupke kod nadležnih sudova.

Inače, u izvještajnom periodu Tržišnoj inspekciji je podnijeto ukupno 18 zahtjeva za zaštitu prava intelektualne - industrijske svojine, i to: 11 opštih zahtjeva, koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke („UGG”, „Head and shoulders”, „Gillete”, 2 opšta zahtjeva za zaštitu znaka „Moncler”, „Gorki list”, „KIDS LAND”, „NAPAPIRJ”, „CHANEL”, „Nike”, „PARMALAT”) i 7 pojedinačnih zahtjeva koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke (po jedan zahtjev za zaštitu „Natura siberica”, „NAPAPIRJ”, „UGG”, „Mobilni Svijet”, „CHANEL” i dva zahtjeva za zaštitu znaka „Moncler“).

Povreda žiga je utvrđena kod robnih marki: „Chanel”, „Moncler”, „Nike”, „UGG” i „Mobilni svijet”.

Zahtjevi koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke „Head and Shoulders“ i „PARMALAT”, vraćeni su podnosiocu zahtjeva na dopunu, jer isti nijesu sadržali sve potrebne elemente za pokretanje postupka inspekcijskog nadzora. Zahtjev koji se odnosio na robnu marku „Head and Shoulders” je dopunjen i po istom je postupano.

Shodno planu aktivnosti radne grupe za organizovanje i sprovođenje zajedničkih akcija usmjerenih na sprečavanje i suzbijanje vršenja povreda prava intelektualne svojine kao i Programa sprovođenja za 2018 godinu, organizovane su zajedničke akcije pod nazivom „Dani zajedničke akcije“, u cilju primjene propisa iz oblasti zaštite prava intelektualne svojine, sa posebnim osvrtom na krivotvorenu robu. U ovim aktivnostima učestvovali su tržišni inspektori i inspektori Odsjeka za suzbijanje privrednog kriminaliteta. Zajedničke aktivnosti sprovedene su na području opština Podgorice, Rožaja, Bara, Budve i Herceg Novog.

Postupanje po inicijativama

Tržišna inspekcija je u izvještajnom periodu primila ukupno 920 inicijativa (prijava, žalbi, zahtjeva), od čega su 554 žalbe potrošača. Ostale inicijative (366) su podnesene od strane privrednih subjekata (13), organa/institucija (32) i fizičkih lica koji nemaju status potrošača (321).

U 554 primljene žalbe potrošača prijavljene su 563 nepravilnosti, koje se odnose na: nedostatak kod cijene (123), nedostatak kod usluge (135), nedostatak na robi (148), prigovor za ostvarivanje prava iz garancije (34), dok su se ostale (123) odnosile na uskraćivanje prava potrošaču na kupovinu proizvoda u tačnoj mjeri i količini, na kupovinu proizvoda po objavljenim uslovima prodaje, na tačne podatke o proizvodu, ili je potrošaču obustavljeno pružanje javne usluge isključenjem sa distributivne mreže u toku postupka u kojem se račun osporava, nije mu predata dokumentacija koja prati robu u prometu, nije mu isporučena plaćena roba, vršeno je uslovljavanje potrošača prilikom kupovine proizvoda, nevraćanje kusura u apoenima manjim od pet centi, naplaćivanje kesa za nošenje sa logotipom firme i dr.

Preko Centralnog informacionog sistema za zaštitu potrošača (www.potrosac.me), zaprimljeno je 195 žalbi potrošača i dva pitanja potrošača, na koje je Tržišna inspekcija dala odgovor.

Po inicijativama, kojih je bilo 366, prijavljeno je 369 nepravilnosti, koje su se odnosile na: nelegalan rad (96), neizdavanje računa o kupovini proizvoda (88), neisticanje cijena i obmanjujuće oglašavanje (24), neisticanje obavještenja o robi (8), a ostalo (153) se odnosilo na promet robe bez dokaza o porijeklu, neisticanje firme na prodajnom objektu, nepoštovanje radnog vremena, prodaju robe na trotoaru ispred objekta, nepoštenu poslovnu praksu, neoznačavanje polovne robe u prometu, kvalitet goriva, zahtjeve za davanje mišljenja i dr.

Od ukupno 920 primljenih inicijativa (uključujući i žalbe potrošača), 40 je proslijeđeno drugom nadležnom organu na postupanje, dok je u 14 slučajeva podnosilac odustao od podnesene prijave, tako da je Tržišna inspekcija postupila po 866 inicijativa koje su riješene na sljedeći način: zamjena robe za novu (35 slučajeva), otklanjanje nedostatka na robi (42 slučaja), povraćaj novca (31 slučaj), smanjenje cijene (12 slučajeva), a u 166 slučajeva inicijative su riješene na drugi način (potrošaču omogućena kupovina proizvoda u tačnoj mjeri i količini; potrošaču omogućena kupovina proizvoda po objavljenim uslovima prodaje, potrošaču su obezbijeđeni tačni podaci o proizvodu, potrošaču je omogućeno pružanje javne usluge uključenjem na distributivnu mrežu u toku postupka u kojem se račun osporava, potrošaču je predata dokumentacija koja prati robu u prometu, potrošaču je isporučena plaćena roba; potrošaču je vraćen kusura u apoenima manjim od pet centi). U 36 slučajeva inicijativa je djelimično prihvaćena, u 40 slučajeva inspektori su uputili potrošača da svoje pravo zaštite zatraži u sudskom postupku, dok su u 448 slučajeva inspektori inicijative odbili kao neosnovane, a u 56 slučajeva inspektori su dali mišljenja.

Za utvrđene nepravilnosti (322) inspektori su preduzeli mjeru ukazivanja u 237 slučajeva, po kojima su subjekti nadzora postupili, a u 85 slučajeva je doneseno rješenje za otklanjanje nepravilnosti. Izdato je 90 prekršajnih naloga i podnijeto 9 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Ostale aktivnosti

Pored inspekcijskog nadzora, Tržišna inspekcija je realizovala i druge propisane obaveze, kao npr. prijem prijave trgovine i vođenje registra prijave trgovine, vođenje i održavanje Nacionalnog sistema brze razmjene informacija o opasnim proizvodima, i u vezi sa tim obaveze Kontakt tačke za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima, te administrativno-tehničke poslove za potrebe Koordinacionog tijela za nadzor na tržištu. Tržišna inspekcija je dala puni doprinos u radu ovog tijela, kao i Koordinacionog tima za sprovođenje prava intelektualne svojine. Takođe, ova inspekcija je, u okviru svojih nadležnosti uključena u aktivnosti od značaja za ispunjavanje obaveza Crne Gore na putu ka Evropskoj uniji.

Registar prijave trgovine - U skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Pravilnikom o sadržini prijave trgovine i registra za vođenje evidencije trgovaca, Tržišna inspekcija vodila je Registar prijave trgovine (za trgovinu za koju posebnim zakonom nije propisana drugačija procedura za početak obavljanja djelatnosti). Prijave su zaprimane i evidentirane u svim kancelarijama Tržišne inspekcije u Crnoj Gori, od strane inspektora po utvrđenom rasporedu, a u kancelariji u Podgorici to je bila obavezadežurnog inspektora. Tokom izvještajne godine primljene su ukupno 1.324 prijave trgovine i 742 prijave o promjeni podataka koje se odnose na odjavu trgovine. Na kraju 2018. godine, broj aktivnih prijave trgovine u registru prijave je 29.617.

Kontakt tačka sistema za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima - Tržišna inspekcija je Kontakt tačka za Sistem za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima (kompatibilan sa EU RAPEX sistemom), a u isti je uključeno više inspekcija Uprave za inspekcijske poslove, kao i inspekcije drugih organa koje se bave nadzorom na tržištu (Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja-Uprave za bezbjednost hrane i Uprava carina). Sistem funkcioniše u skladu sa Uredbom o načinu rada sistema brze razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik. Tržišna inspekcija, kao Kontakt tačka sistema, pratila je podatke o opasnim proizvodima, koji su se nedjeljno objavljivali u bazi podataka RAPEX sistema, dostavljala relevantne informacije drugim organima tržišnog nadzora i razmjenjivala podatke sa Upravom carina, dok je u dijelu svoje nadležnosti tržišnog nadzora vršila provjeru eventualnog prisustva opasnih proizvoda na tržištu. Treba istaći da još uvijek sve inspekcije nijesu aktivne u ovom sistemu.

Regionalna mreža za razmjenu informacija o opasnim proizvodima - Tržišna inspekcija je i Kontakt tačka Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima koji predstavljaju rizik, pa je razmjenjivala informacije o opasnim proizvodima pronađenim na

tržištu sa zemljama u regionu, o čemu je više podataka dato u dijelu *Bezbjednost proizvoda*.

Internet stranica - Tržišna inspekcija, preko svog Web sajta (www.ti.gov.me), plasira razne informacije u vezi sa sprovođenjem nadzora iz svoje nadležnosti. Preko ovog sajta potrošači su se mogli informisati o svojim pravima prilikom kupovine robe i usluga, kao i o načinu njihovog ostvarivanja i zaštite. Na pripremljenom obrascu mogli su dostaviti žalbu, postaviti pitanje, obavijestiti o nepravilnostima na tržištu i dati druge inicijative. Web sajt koristili su i poslovni subjekti, kako bi se informisali o propisanim obavezama u vršenju djelatnosti, u kojima je nadležna Tržišna inspekcija, postavljali su pitanja i tražili mišljenja od značaja za njihovu djelatnost. Ova inspekcija je preko sajta www.potrosac.me redovno informisala javnost o nađenim opasnim proizvodima.

Pored nacionalnih propisa iz nadležnosti Tržišne inspekcije, na web sajtu se mogu pronaći i važni propisi Evropske unije, planovi, aktivnosti, izvještaji o radu i dr. Takođe, objavljuju se i informacije o opasnim proizvodima koje su tržišni inspektori našli na tržištu, kao i informacije o preduzetim mjerama za njihovo uklanjanje sa tržišta, uključujući i mjeru opoziva opasnog proizvoda, ako je već dospio do potrošača.

Koordinaciono tijelo za tržišni nadzor – Administrativno-tehničke poslove za Koordinaciono tijelo za tržišni nadzor obavlja Tržišna inspekcija. U izvještajnom periodu održane su dvije sjednice, na kojima su razmatrana pitanja iz nadležnosti ovog tijela, utvrđena Zakonom o nadzoru proizvoda na tržištu i Odlukom o obrazovanju ovog tijela. Na sjednicama su, pored realizacije zaključaka sa prethodne sjednice, razmatrani Predlog opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu za 2019. godinu i Izvještaj o realizaciji opšteg nadzora proizvoda na tržištu za januar – oktobar 2018. godine (u cilju blagovremene pripreme godišnjeg izvještaja), kao i godišnji Izvještaj o radu sistema brze razmjene informacija o opasnim proizvodima. Ovo tijelo je, na osnovu sektorskih programa, usvojilo Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2019. godinu, koji je objavljen na web sajtu Uprave 19.12.2018. godine. Takođe, vršena je analiza Uredbe o utvrđivanju grupa proizvoda nad kojima se vrši nadzor na tržištu u cilju preispitivanja nadzora na tržištu za pojedine grupe proizvoda sa aspekta propisanih nadležnosti. Takođe, razmatrana je i Informacija o učešću inspekcija koje vrše tržišni nadzor, u edukacijama u okviru projekata podrške u izvještajnoj godini.

Vlada Crne Gore je na 73. Sjednici, održanoj 19.04.2018. godine, usvojila Izvještaj o radu Koordinacionog tijela za 2016. i 2017. godinu i Izvještaj o radu sistema brze razmjene informacija o opasnim proizvodima za 2016. i 2017. godinu.

Tržišna inspekcija je za oblast zaštite potrošača, dala doprinos u pripremi godišnjeg izvještaja o realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača, kao i u izradi predloga godišnjeg Akcionog plana za realizaciju Nacionalnog programa zaštite potrošača.

Na kraju, može se zaključiti da je Tržišna inspekcija u izvještajnoj godini realizovala planirane aktivnosti, u skladu sa raspoloživim resursima sa rezultatima koji su bolji u odnosu na prošlu godinu.

Za podizanje nivoa efikasnosti inspekcijskog nadzora, potrebno je dalje unapređivati pravni okvir, kadrovske i tehničke resursi, saradnju organa i saradnju sa privrednim subjektima i potrošačima i njihovim asocijacijama.

U tom cilju potrebno je nastaviti sa: inicijativama za izmjenu i dopunu pojedinih zakona i podzakonskih akata; jačanjem – pomlađivanjem kadrovskih kapaciteta inspekcije, imajući u vidu da je jedan broj inspektora pred penzijom i da još uvijek nije popunjen planirani broj inspektora u tehničkom nadzoru (kontrola bezbjednosti proizvoda na tržištu), pri čemu treba voditi računa o potrebnim specijalističkim zanimanjima; usavršavanjem znanja inspektora za pojedine oblasti nadzora; usavršavanjem IS Tržišne inspekcije sa novim modulom za praćenje nadzora iz oblasti prava intelektualne svojine, dalje usavršavati i tehnički dorađivati, posebno za nove nadležnosti u nadzoru i obezbijediti uslove za njegovo redovno održavanje; unaprijeđivanjem neophodnih tehničkih uslova sredstava za rad (adekvatan kancelarijski prostor i tehnička sredstva); motivacijom zaposlenih putem adekvatne zarade i stimulisanja rezultata rada, te obezbijedivanjem podrške u rješavanju stambenih potreba zaposlenih i dr.

Takođe, potrebno je nastaviti sa organizovanjem pojačanog nadzora u pojedinim oblastima, područjima, periodima (zavisno od povećanja obima prometa robe i usluga) uz regionalnu rotaciju inspektora i zajedničke kontrole sa drugim inspekcijama Uprave.

2. Turistička inspekcija

U Turističkoj inspekciji sistematizovana su i popunjena 23 radna mjesta inspektora, zajedno sa glavnim inspektorom (pravni fakultet - osam, ekonomski - šest, prirodno-matematički - pet, turistički - tri i antropološki - jedan). Od ukupnog broja zaposlenih, 8 je sa mjestom rada u Podgorici, Cetinju i Danilovgradu, dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Bijelo Polje, Kolašin i Mojkovac - 1, Petnjica, Rožaje - 1 Berane, Andrijevica i Plav – 1, Žabljak i Pljevlja - 1, Nikšić, Plužine i Šavnik - 2, Ulcinj - 2, Bar – 1, Budva - 2, Tivat - 1, Kotor - 1 i Herceg Novi-2.

Nadležnosti

Pored Zakona o turizmu i ugostiteljstvu i više od 20 pravilnika donijetih na osnovu njega, turistički inspektori kontrolišu sprovođenje i sljedećih zakona: Zakon o skijalištima, Zakon o raftingu, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o zaštiti

potrošača, Zakon o autorskom i srodnim pravima, Zakon o primjeni propisa kojima se uređuje zaštita prava intelektualne svojine, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača.

Novim Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu iz januara 2018. godine, jedan dio nadležnosti Turističke inspekcije prenijet je inspekcijama lokalnih organa uprave i to nadzor u sljedećim oblastima: privatni smještaji do 20 smještajnih ležaja, buka iz ugostiteljskih objekata, poštovanje radnog vremena, sportsko-rekreativne aktivnosti, ski oprema, seoska domaćinstva i kampovi do 15 smještajnih jedinica, kao i posrednici u pružanju usluga smještaja (tzv. „dileri soba“).

Inspekcijski nadzor

Turistička inspekcija je u oblasti turizma i ugostiteljstva, u izvještajnoj godini, izvršila ukupno 10.486 inspekcijskih pregleda, u kojima su utvrđene 5.122 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	10.486
- redovni	8.727
- po inicijativi	781
- kontrolni	978
Broj utvrđenih nepravilnosti	5.122
Broj ukazivanja	3.531
Broj rješenja	449
Broj prekršajnih naloga	2.148
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	927.030,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	9
Broj krivičnih prijava	2

Utvrđene nepravilnosti - U izvršenim inspekcijskim pregledima inspektori su utvrdili 5.122 nepravilnosti, i to: 4.618 u oblasti ugostiteljstva i 504 u oblasti turističke djelatnosti (više pod naslovom *Nadzor po oblastima*).

Preduzete mjere - Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti inspektori su u 3.531 slučaju izrekli mjeru ukazivanja i izdali 449 rješenja, od čega 211 o otklanjanju nepravilnosti i 238 rješenja o zabrani rada (61 rješenje o pečaćenju objekata) Inspektori su, pored rješenja o zabrani, preduzimali i druge mjere (nalog za isključenje struje sa elektro mreže i vode sa javnog vodovoda).

Izvršenje rješenja - U izvještajnoj godini, od 449 donesenih rješenja izvršeno je 447 (387 dobrovoljno i 61 prinudno), a jedno nije izvršeno (nije dospjelo za izvršenje). Podnesene

su dvije žalbe na rješenja, od kojih je jedna riješena od strane drugostepenog organa (rješenje izmijenjeno), dok je u jednom slučaju podnosilac žalbe odustao .

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 2.148 prekršajnih naloga sa novčanim iznosima u ukupnom iznosu od 927.030,00€, od čega: pravnom i odgovornom licu u pravnom licu 1.524 naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 725.430,00€, a ostalo za preduzetnika i fizičko lice.

U izvještajnom periodu naplaćena su ukupno 1.693 prekršajna naloga što je 78,8% od broja izdatih. Za 129 prekršajnih naloga podneseni su zahtjevi za sudsko odlučivanje, po kojima je u 49 slučajeva donijeto rješenje od kojih je 30 novčanih kazni (u 10 slučajeva ispod propisanog minimuma), tri opomene, u četiri slučaja okrivljeni su oslobođeni krivice, u pet slučajeva doneseno je rješenje o odbacivanju zahtjeva, u četiri slučaja prekršajni nalog je stavljen van snage, dok je u tri slučaja obustavljen postupak, a 80 zahtjeva je u postupku.

Turistički inspektori su za veći broj prekršajnih naloga, koji su postali konačni i izvršni (215), Centralnoj banci i poslovnim bankama podnijeli naredbe o prinudnoj naplati.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli devet zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (kojima je obuhvaćeno 10 prekršaja), od čega sedam protiv pravnih lica (i odgovornog lica u pravnom licu), jedan protiv fizičkog lica i jedan protiv preduzetnika.

Od strane nadležnih sudova za prekršaje u izvještajnom periodu riješeno je sedam zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, po kojima su izrečene novčane kazne (u tri slučaja ispod propisanog minimuma). Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima sa troškovima postupka je 58.150,00€.

Podnijete su dvije krivične prijave protiv odgovornih lica zbog povreda službenog pečata.

Nadzor po oblastima

Ugostiteljstvo

Kada je u pitanju ugostiteljska djelatnost, posebna pažnja je posvećena nepravilnostima koje su bile izražene tokom prethodne godine, pa su kontrole bile usredsređene na: posjedovanje odobrenja za rad za odgovarajuću vrstu ugostiteljske djelatnosti; izdavanje fiskalnih računa gostima; normative namirnica za usluge hrane koje su navedene u cjenovniku; svojstva i kvalitet proizvoda koji su predmet usluge (deklaracije proizvoda); evidenciju gostiju kod ugostiteljskih objekata za pružanje usluga smještaja; kontrolu točenja alkoholnih pića maloljetnicima; zaštitu autorskih i srodnih prava; upotrebu duvanskih proizvoda u ugostiteljskim objektima i dr.

Nadzor ugostiteljskih objekata vršen je kontinuirano, ali su aktivnosti inspekcije u ovoj oblasti pojačane tokom ljetnje turističke sezone, kada je organizovan i zajednički inspekcijski nadzor od strane više nadležnih inspekcija (Turističke, Sanitarne, Inspekcije

rada). U primorskim opštinama je potenciran nadzor privremenih ugostiteljskih objekata, tj. onih koji svoju djelatnost obavljaju samo nekoliko mjeseci i često mijenjaju uslove poslovanja.

Nepravilnosti u oblasti ugostiteljstva (4.618) odnosile su se na:

Nepravilnost	Broj
neispunjavanje minimalno-tehničkih uslova	534
neutvrđeni ili neistaknuti cjenovnici usluga	899
neutvrđeni normativi hrane i pića	554
rad bez odobrenja	139
nevođenje knjige žalbi	130
neisticanje vrste i kategorije objekta	174
neposjedovanje obavještenja o svojstvima, kvalitetu, deklaraciji i sl.	203
neizdavanje fiskalnih računa	72
nedržanje odobrenja za rad u objektu	16
neistaknuta tabla sa oznakom kategorije	61
neposjedovanje akta o kategorizaciji u ugostiteljskom objektu	30
neisticanje iznosa boravišne takse	319
neutvrđen kućni red	22
neosiguranje gostiju	15
neazurno vođenje knjige domaćih i stranih gostiju	52
nepodnošenje zahtjeva za kategorizaciju	73
točenje alkoholnih pića maloljetnim licima	16
neisticanje oznake „zabranjeno točenje alkohola maloljetnim licima“	50
neprimanje zakonskih sredstava plaćanja	53
javno oglašavanje suprotno rješenju o obavljanju djelatnosti	10
neuredne prostorije	17
autorska i srodna prava	817
duvanski proizvodi	68
ostalo	294
Ukupno	4.618

Tokom 2018. godine, zbog neposjedovanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, izdato je 139 rješenja o zabrani rada, od kojih se 58 odnosi na pečaćenje objekata. Ostalo 81 rješenje o zabrani se odnosi na ugostiteljske objekte koji nijesu mogli biti zapečaćeni kao što su plažni barovi, zatim ugostiteljski objekti u kojima se obavlja i druga djelatnost (pekare, igre na sreću, trgovinska djelatnosti) i dr. Za ovaj prekršaj inspektori su izdali 151 prekršajni nalog u ukupnom iznosu od 74.900,00€.

U 16 slučajeva izdato je i rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti ugostiteljima koji su točili alkohol maloljetnim licima. Zbog ove nepravilnosti zapečaćen je i jedan ugostiteljski objekat, koji je ponovio ovaj prekršaj više puta. Nadzor po ovom osnovu je vršen sa kolegama iz Uprave policije – Odjeljenjem za maloljetničku delikvenciju i Odjeljenjem za javni red i mir i to u jutarnjim časovima, za vrijeme dnevnog odmora učenika, u objektima lociranim pored škola, kao i u kasnim večernjim satima, uglavnom vikendom, u noćnim klubovima i diskotekama. Za ovaj prekršaj inspektori su izdali 26 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 27.000,00€.

Najveći broj nepravilnosti (899) se odnosi na: neutvrđene, neistaknute i cjenovnike nedostupne gostima, kao i različito iskazane cijene usluga u cjenovniku u odnosu na registar kasu. Jedan broj ugostitelja, koji je pruža usluge smještaja, nije istakao iznos boravišne takse i osiguranja u cjenovniku usluga (319), a gosti su uredno platili taksu zajedno sa cijenom smještaja. Za ove prekršaje inspektori su izdali 450 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 130.100,00€.

U 203 slučaja utvrđena je nepravilnost pružanja usluga pića i gotovih proizvoda koji nijesu bili označeni u skladu sa propisima kojima se uređuje bezbjednost hrane (istekli rokovi trajanja i nepotpune deklaracije proizvoda), pri čemu su izdata 204 prekršajna naloga u ukupnom iznosu od 120.200,00€.

Veliki broj nepravilnosti (554) se odnosio na neutvrđene normative hrane, pića i napitaka koji su se usluživali u ugostiteljskim objektima. Naime, ovi proizvodi su usluživani gostima u količini koja je bila ispod one koja je iskazana u zvaničnim normativima i cjenovnicima. Za ovaj prekršaj inspektori su izdali 286 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 102.800,00€.

U odnosu na Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Turistička inspekcija je u prethodnoj godini izvršila 521 kontrolu, pri čemu je konstatovano 68 nepravilnosti, koje su sankcionisane sa 41 prekršajnim nalogom u novčanom iznosu od 11.030,00€. Nepravilnosti su se odnosile na neisticanje oznake o zabrani upotrebe duvanskih proizvoda u zatvorenom prostoru ugostiteljskog objekta ili konzumiranje duvanskih proizvoda u ugostiteljskim objektima bez plaćanja propisane takse. Za lakše prekršaje inspektori su uticali da se nepravilnost otkloni u toku nadzora (uklanjanje pepeljara i isticanje oznake).

Turistička inspekcija je u skladu sa ovlašćenjima Zakona o autorskim i srodnim pravima, izvršila 817 inspekcijских nadzora, u kojima je utvrdila da subjekti nadzora nijesu posjedovali ugovor o neisključivom ustupanju prava korišćenja predmeta zaštite sa ovlašćenom organizacijom. Inspektori su djelovali preventivno, odnosno ostavljali rok za otklanjanje nepravilnosti i u slučajevima nepoštovanja istog izdali devet prekršajnih naloga u novčanom iznosu od 1.680,00€.

Turističke usluge

Kada je u pitanju turistička djelatnost, nadzor je bio usmjeren na: kontrolu ispunjenosti minimalno-tehničkih uslova i organizovanje spasilačke službe na kupalištima; pružanje rafting usluga u dijelu posjedovanja licence i osiguranja gostiju; nadzor turističkih agencija, turističkih vodiča, turističkih pratilaca i animatora; zatim na obezbjeđenje garancije banke ili osiguravajuće kuće za slučaj nastanka i nadoknade štete putniku, na zaključivanje ugovora između turističkih agencija i putnika, pružanje usluga prema utvrđenom programu putovanja i dr.

U oblasti turističke djelatnosti (turističke agencije, turistički vodiči, rafting, kupališta, skijališta) utvrđene nepravilnosti (504) su se odnosile na sljedeće:

Nepravilnost	Broj
rad bez odobrenja	99
neorganizovanje spasilačke službe	61
neoslobođenost 50% plaže od plažnog mobilijara	54
oglašavanje i reklamiranje	27
kupalište nije uredjeno prema skici	24
neisticanje cjenovnika usluga	24
neispunjavanje uslova na kupalištu	20
neizdavanje fiskalnih računa	9
naplata ulaza na kupalištu	5
neistaknut naziv na ulaz u poslovnici, kao i na reklamnom promotivnom materijalu	4
nevođenje knjige žalbi	1
ostalo	176
UKUPNO	504

Svim zakupcima kupališta, koji nijesu posjedovali ugovor zaključen sa JP za upravljanje morskim dobrom i odobrenje za rad od nadležnog opštinskog organa, izdata su rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti i 67 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 31.600,00€. Najveći broj primjedbi gostiju, kao i utvrđenih nepravilnosti, na kupalištima, odnosio se na neoslobođenost jedne polovine plaže od plažnog mobilijara, pa su inspektori zakupce novčano sankcionisali prekršajnim nalogima (63) u ukupnom iznosu od 25.800,00€. Nepravilnosti u radu spasilačke službe na kupalištima, sankcionisane su prekršajnim nalogima (84) u ukupnom iznosu od 39.300,00€.

U nadzoru rada turističkih agencija posebna pažnja je posvećena oglašavanju i reklamiranju ove djelatnosti putem društvenih mreža i štampanih medija, u cilju

spriječavanja nelegalnog obavljanja ove djelatnost. Inspektori su identifikovali 27 nelegalnih subjekata kojima su izdali 27 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 21.500,00€. Ovi subjekti su reklamirali i prodavali svoje usluge i na štandovima duž šetališta tokom ljetnje turističke sezone. Ovaj problem je bio najizraženiji u Herceg Novom i Budvi. Pored nelegalnog obavljanja djelatnosti turističkih agencija, značajan broj nadzora se odnosio i na kvalitet pružene usluge od strane turističkih agencija, koje su organizovale paket aranžmane izlete i prodavale avio karte gostima. Primjedbe gostiju su se odnosile na nekvalitetno pruženu usugu u dijelu pružanja informacija o dokumentaciji neophodnoj za prelazak granice i realizaciju putovanja, kao i prodatu, ali nerealizovanu uslugu prilikom prodaje avio karata. Za prekršaje u ovom segmentu usluga, inspektori su izdali 25 prekršajnih naloga u novčanom iznosu od 21.800,00€.

Za rad turističkih agencija veže se i nadzor turističkih vodiča, koji su posebno kontrolisani na Cetinju, u Kotoru i Budvi. Na ovim lokacijama zatečeno je 5 stranih turističkih vodiča koji su vodili grupe i obavljali poslove bez licence, pa su ih inspektori novčano sankcionisali u ukupnom iznosu od 1.000€. Kod velikog broja stranih vodiča, prije novčanog sankcionisanja, inspektori su djelovali preventivno, tj. upozoravali su ih da svoju djelatnost usklade sa propisima Crne Gore.

Iskustvo inspektora sa terena pokazuje da je siva ekonomija najzastupljenija u oblasti pružanja turističkih usluga na plovnim objektima. Ovaj problem je posebno izražen u Virpazaru, Perastu i luci Kotor. Ove usluge pružaju fizička lica koja nijesu registrovana za prevoz putnika brodom, odnosno nijesu prijavili svoju djelatnost nadležnom organu lokalne uprave i ne posjeduju osiguranje gostiju. Zbog navedenog prekršaja inspektori su izdali 39 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 15.500,00€.

Inspekcija je izvršila 32 pregleda u oblasti raftinga na lokacijama: Šćepan Polje i Đurđevića Tara. Za razliku od prethodnih godina, u izvještajnoj godini, nije bilo raftera koji su poslovali bez odobrenja za rad. Takođe, svi rafteri su posjedovali osiguranje gostiju, odnosno imali su zaključen ugovor sa nekom od osiguravajućih kuća. Ovaj segment turističke ponude naše zemlje je, sa stanovišta Turističke inspekcije, bio dosta uređen.

Postupanje po inicijativama

Prioritet u radu Turističke inspekcije predstavljale su inicijative - žalbe/primjedbe gostiju, građana i svih nezadovoljnih korisnika usluga, koji su prošle godine dali ukupno 781 primjedbu na rad ugostiteljskih i turističkih subjekata. Najveći broj primjedbi odnosio se na prisustvo "sive ekonomije" na tržištu (postojanje nelegalnih ugostiteljskih objekata - 129, neizdavanje fiskalnih računa - 178, plovni objekti bez odobrenja - 69).

Pored navedenog, gosti su se žalili i na: kvalitet pružene usluge turističkih agencija (53), kvalitet usluge u oblasti ugostiteljstva (35), točenje alkohola maloljetnim licima (15), na rad zakupaca kupališta (152). Bilo je i žalbi čije rješavanje nije u nadležnosti Turističke inspekcije, kao što su privatni smještaj (51), buka iz ugostiteljskih objekata (14), "dileri soba" (3), ski oprema (2), rent a car (2), pa su iste prosljeđene nadležnim organima na dalje postupanje. Ostale primjedbe (78) su se odnosile na turističke vodiče, skutere, skijališta i dr.

I na kraju, prioritet u radu Turističke inspekcije je suzbijanje sive ekonomije, kao i zaštita korisnika turističkih i ugostiteljskih usluga. U turističko-ugostiteljskoj oblasti, u dijelu koji kontroliše Turistička inspekcija, nelegalno poslovanje je najzastupljenije bilo u pružanju usluga na plovnim objektima, i to u Virpazaru, Perastu i luci Kotor. Veliki problem u radu inspektora predstavlja dokazni postupak, odnosno fizička lica, koja svoje nelegalno poslovanje „brane” izjavama da ne obavljaju djelatnost, već prevoze svoje goste bez naplaćivanja usluge. U cilju rješavanja ovog problema, neophodno je veće prisustvo i drugih nadležnih organa (Lučka kapetanija, Granična policija i Poreska uprava).

Zadnjih nekoliko godina postoje subjekti koji iznajmljuju svoje stambene i poslovne prostore u cilju organizovanja događaja, kao što su: promocije djelatnosti, svadbe, rođendanske proslave i dr. Ovi objekti ne posjeduju odobrenje o ispunjavanju minimalno-tehničkih uslova za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, a u istima se poslužuju hrana i piće. Zakupac, odnosno organizator događaja, angažuje radno osoblje (konobare, kuvare) o svojoj režiji, tako da je dokazni postupak otežan, a ne postoji zakonski propis koji je decidno regulisao ovu oblast.

U toku rada na terenu, inspektori su primijetili da je jedan broj hotelijera svoju djelatnost preregistrovao u privatni smještaj, gdje se više članova porodice pojavljuju kao nosioci vlasništva.

Točenje alkohola maloljetnim licima nije slučaj, već pojava u našem društvu, kojoj ova inspekcija posvećuje posebnu pažnju. Novi Zakon o turizmu i ugostiteljstvu iz januara 2018. godine propisuje pečaćenje ugostiteljskog objekta samo za subjekte koji ovaj prekršaj naprave dva ili više puta. Iskustvo sa terena pokazuje da novčanim kaznama ne postizemo svrhu inspeksijskog nadzora, već da ove objekte treba zatvoriti odmah, u cilju zaštite života i zdravlja najmlađih korisnika ugostiteljskih usluga.

Novim Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu nijesu propisane kaznene odredbe za nelegalno obavljanje poslova: turističkog vodiča, pratioca i animatora, turističke agencije, oglašavanje turističkih i ugostiteljskih usluga od strane fizičkih lica, kao i za neposjedovanje akta o kategorizaciji ugostiteljskih objekata. Ovi zakonski nedostaci predstavljali su problem u radu inspektora na terenu i uticali na efikasnost suzbijanja sive ekonomije.

Ljetnja turistička sezona zahtijeva veće angažovanje turističkih inspektora, a postojeći broj nije dovoljan da pokrije obim poslova i isprati poslovanje svih turističko-ugostiteljskih objekata na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Pojava novih oblika obavljanja turističkih djelatnosti, savremeni način komunikacije sa posjetiocima, kao i razvoj informacionih tehnologija u svim oblastima, pa i u oblasti turizma, zahtijevaju posebnu edukaciju turističkih inspektora i njihovu tehničku opremljenost. Zato je neophodno obezbijediti tehničku podršku, uspostaviti saradnju sa inspekcijama iz regiona i drugih država i posjetu sajmovima turizma. U cilju podsticanja inspektora na bolje rezultate rada potrebno je uspostaviti neke oblike stimulacije, što sada nije slučaj.

3. Inspekcija rada

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore rada je 49 (33 za oblast radnih odnosa, uključujući i glavnu inspektorku i 16 za oblast zaštite i zdravlja na radu). Zaposleno je ukupno 40 inspektora, od čega je 30 za oblast radnih odnosa, uključujući i glavnu inspektorku (svi dipl. pravnici) i 10 za oblast zaštite i zdravlja na radu (dipl. ing. različitih tehničko-tehnoloških struka).

Od ukupnog broja zaposlenih inspektora rada, 12 je sa mjestom rada u Podgorici (glavna inspektorka rada, devet inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i dva inspektora rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Cetinje jedan (inspektor rada za oblast radnih odnosa), Nikšić četiri (tri inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Budva dva (jedan inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Ulcinj jedan (inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja), Bar tri (dva inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Tivat dva (jedan inspektor rada za oblast radnih odnosa i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Herceg Novi tri (dva inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Bijelo Polje četiri (tri inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Mojkovac jedan (inspektor rada za oblast radnih odnosa), Berane tri (dva inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Rožaje jedan (inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja), Pljevlja dva (jedan inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Žabljak jedan (inspektor rada za oblast radnih odnosa).

Nadležnosti

Inspekcija rada sprovodi nadzor nad primjenom: Zakona o radu, Zakona o strancima, Zakona o štrajku, Zakona o reprezentativnosti sindikata, Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Zakona o volonterskom radu, Zakona o zabrani zlostavljanja na radu, Zakona o rodnoj ravnopravnosti, Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem, Zakona o zaštiti građana Crne Gore na radu u inostranstvu, Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu. Ova inspekcija vrši i nadzor nad primjenom Opšteg kolektivnog ugovora, granskih kolektivnih ugovora, kolektivnih ugovora kod poslodavca i drugih podzakonskih akata kojima se uređuje oblast radnih odnosa, zapošljavanja i zaštite i zdravlja na radu.

Inspeksijski nadzor

Prioritetan zadatak Inspekcije rada u izvještajnoj godini bio je suzbijanje sive ekonomije na tržištu rada (neformalno zapošljavanje i neplaćeni rad kod formalno zaposlenih) i obezbjeđivanje bezbjednog radnog mjesta, sa aspekta zaštite i zdravlja na radu.

U izvještajnoj godini inspeksijski nadzor u oblasti *radnih odnosa i zapošljavanja* vršen je posebno u dijelu sprovođenja mjera za ostvarivanje prava zaposlenih na rad i po osnovu rada (redovna isplata zarada, naknada zarada i drugih primanja, odmori i odsustva, radno vrijeme, posebna zaštita žena, omladine i lica sa invaliditetom i zaštita u slučaju prestanka radnog odnosa), kao i kontrole zakonitosti zapošljavanja.

U dijelu *zaštite i zdravlja na radu*, pažnja je posvećena kontroli: obezbjeđivanja mjera zaštite i zdravlja na radu, odnosno uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, usklađivanja normativnih akata sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, obezbjeđivanja pregleda i ispitivanja sredstava za rad i ispitivanja uslova radne sredine u propisanim rokovima, osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad, obezbjeđivanja specijalističkih zdravstvenih pregleda zaposlenih koji rade na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom, organizovanja poslova zaštite i zdravlja na radu kod poslodavca, vođenja evidencija iz zaštite i zdravlja na radu, nabavke, izdavanja i obezbjeđivanja sredstava i opreme lične zaštite na radu, kolektivnog osiguranja zaposlenih, preduzimanja potrebnih mjera i određivanja zaposlenih za pružanje prve pomoći, zaštite od požara i evakuacije zaposlenih i donošenja akta o procjeni rizika.

U izvještajnom periodu Inspekcija rada izvršila je ukupno 11.013 inspeksijskih pregleda (u oblasti radnih odnosa i zapošljavanja 8.468 i u oblasti zaštite i zdravlja na radu 2.545), u kojima je utvrdila ukupno 5.768 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Inspeksijski pregledi i mjere	Za oblast radnih odnosa i	Za oblast zaštite i zdravlja na radu	UKUPNO
--------------------------------------	----------------------------------	---	---------------

	zapošljavanja		
Broj inspekcijskih pregleda	8.468	2.545	11.013
- redovni	5.740	1.512	7.252
- po inicijativi	1.405	57	1.462
- po prijavi o povredi na radu	-	28	28
- kontrolni	1.323	948	2.271
Broj utvrđenih nepravilnosti	2.903	2.865	5.768
Broj ukazivanja	1.440	833	2.273
Broj rješenja	35	173	208
Broj donijetih zaključaka	1.050	899	1.949
Broj prekršajnih naloga	2.490	745	3.235
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	1.145.810,00€	236.150,00€	1.381.960,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	2	25	27

Podaci iz inspekcijskog nadzora o broju zatečenih lica u nezakonitom radu:

Broj lica zatečenih u nezakonitom radu	2.122	Stranci: 1.370 Crnogorski državljani: 752
Broj lica koji su zasnovali radni odnos u skladu sa zakonom	689	Stranci: 224 Crnogorski državljani: 465

(više u podnaslovu *Efekti nadzora*)

Najviše inspekcijskih pregleda izvršeno je u ostalim uslužnim djelatnostima, u uslugama smještaja i ishrane, trgovini i autoservisima, građevinarstvu itd.

Inspekcijski pregledi po djelatnostima

Djelatnost	Broj	%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	73	0,66
Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	13	0,11
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	70	0,63
Građevinarstvo	1.736	15,76
Informisanje i komunikacije	55	0,49
Obrazovanje	226	2,05
Ostale uslužne djelatnosti	3.230	29,32
Poljoprivreda šumarstvo i ribarstvo	28	0,25
Poslovanje sa nekretninama	6	0,05
Prerađivačka industrija	258	2,34
Saobraćaj i skladištenje	155	1,40
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	21	0,19
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	44	0,39
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	2.054	18,65
Umjetnost, zabava i rekreacija	291	2,64
Usluge smještaja i ishrane	2.160	19,61
Vađenje ruda i kamena	9	0,08
Zdravstvena i socijalna zaštita	198	1,79
Ostalo	386	3,50

Utvrđene nepravilnosti - Od ukupnog broja utvrđenih nepravilnosti (5.768), na *oblast radnih odnosa i zapošljavanja* odnosi se 2.903, a na *oblast zaštite i zdravlja na radu* 2.865 nepravilnosti.

Najčešće nepravilnosti koje su utvrđene u *oblasti radnih odnosa i zapošljavanja* su: angažovanje lica za obavljanje određenih poslova kod poslodavca bez zaključenog ugovora o radu i neprijavlivanje na obavezno socijalno osiguranje; radno angažovanje stranaca bez prethodno pribavljene dozvole za boravak i rad, ili potvrde o prijavi rada; kašnjenje u isplati zarada i uplati doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (u slučajevima kad je isplaćena zarada, ali ne i doprinosi, obavještavana je Poreska uprava); neuručivanje obračuna zarada zaposlenima (koje je poslodavac dužan uručiti odmah po dospijeću isplate zarade, bez obzira da li je zarada isplaćena); nedonošenje pisane odluke o rasporedu radnog vremena zaposlenih, o rasporedu zaposlenih po smjenama, kao i neutvrđivanje rasporeda sedmičnog odmora (na osnovu čega inspektori utvrđuju da li se zaposlenima uskraćuje pravo na korišćenje sedmičnog i godišnjeg odmora).

Najčešće nepravilnosti koje su utvrđene u *oblasti zaštite i zdravlja na radu* su: poslodavac ne nabavlja i ne izdaje na upotrebu zaposlenima sredstva za rad neophodna za njihovo radno mjesto sa stručnim nalazom i ocjenom da su na njima obezbijeđene propisane mjere zaštite na radu; poslodavac nije nabavio, izdao na upotrebu i nije obezbijedio korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu; rad zaposlenih bez uvjerenja o osposobljenosti za bezbjedan rad i bez ljekarskih uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti za radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom; nevođenje evidencija iz oblasti zaštite i zdravlja na radu; poslodavac nije preduzeo potrebne mjere i nije odredio zaposlene za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i evakuaciju zaposlenih, kao i neposjedovanje akta o procjeni rizika za sva radna mjesta.

U toku 2018. godine je izvršeno ukupno 28 uviđaja povreda na radu i to: devet smrtnih, 17 teških i dvije kolektivne povrede na radu, što je čak smanjenje za 60% u odnosu na 2008. godinu, kada je zabilježen najveći broj povreda na radu (smanjene smrtnih povreda je 25%, a teških povreda na radu 70,18%). Nadzorom je konstatovano da je najčešći uzrok povreda na radu: neprimjenjivanje mjera zaštite i zdravlja na radu (pad sa visine ili u dubinu, udar/prignječenje trupca), angažovanje lica koja nijesu osposobljena za bezbjedan rad na poslovima koje obavljaju i kod kojih nije izvršena prethodna provjera zdravstvene sposobnosti; dotrajalost sredstava za rad, kao i upotreba istih bez prethodnog pregleda i ispitivanja, odnosno bez pribavljenih stručnih nalaza od ovlašćenih organizacija za poslove zaštite i zdravlja na radu. Ukoliko je utvrđena neposredna opasnost po život ili je ugroženo zdravlje zaposlenih, izricana je mjera zabrane rada ili zabrana upotrebe sredstava za rad na kojima se desila povreda, preduzimane su druge mjere i radnje iz nadležnosti Inspekcije rada, a izvještaji o povredi na radu su dostavljeni nadležnim sudskim organima ili tužilaštvu.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (5.768) izrečene su 2.273 mjere ukazivanja. Od 208 donesenih rješenja, 139 se odnosi na otklanjanje nepravilnosti (35 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja i 104 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu), a 69 na privremenu zabranu rada (sve iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i to zbog neposredne opasnosti po život i zdravlje zaposlenih).

Od 1.949 zaključka, 13 se odnosi na izricanje novčanih kazni u postupku administrativnog izvršenja rješenja (8.500,00€), 1.927 na obustavu postupka (kada su otklonjene nepravilnosti kod subjekta nadzora) i devet na dostavu dokumentacije.

Izvršenje rješenja - Od ukupnog broja donijetih rješenja u izvještajnoj godini (2018), izvršena su 192 (28 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja i 164 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu), dok je jedno rješenje obustavljeno. Od 15 neizvršenih rješenja, za osam u izvještajnoj godini nije dospio rok za izvršenje. Od ukupnog broja rješenja donesenih u prethodnom periodu a prenesenih u 2018. godinu (15), izvršeno je 13 (12 dobrovoljno i jedno prinudno), dok su dva rješenja neizvršena.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali

3.235 prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.381.960,00€, od čega 2.490 naloga (1.145.810,00€ novčanih kazni) u oblasti radnih odnosa i zapošljavanja (uglavnom, zbog rada „na crno“) i 745 (236.150,00€ novčanih kazni) u oblasti zaštite i zdravlja na radu zbog nepreduzimanja mjera zaštite i zdravlja na radu.

U izvještajnom periodu naplaćena su ukupno 2.694 prekršajna naloga što je 83,27% od broja izdatih. Za 79 prekršajnih naloga podneseni su zahtjevi za sudsko odlučivanje. Za 216 prekršajnih naloga koji su postali konačni i izvršni, inspektori su Centralnoj banci i poslovnim bankama podnijeli naredbe o prinudnoj naplati, a za tri je podniet zahtjev za zamjenu novčane kazne kaznom zatvora. Za 243 prekršajna naloga nije istekao rok za naplatu.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 27 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (dva iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja i 25 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu). U izvještajnom periodu riješeno je 12 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, po kojima su izrečene novčane kazne u sedam slučajeva (u jednom slučaju ispod propisanog minimuma), tri su odbačena zbog toga što nijesu podnijeta u roku od 60 dana od saznanja za događaj iz kojeg je proistekao prekršaj, a po dva zahtjeva su okrivljeni oslobođeni krivice jer nije dokazano postojanje prekršaja. Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima sa troškovima postupka je 63.635€.

Suzbijanje rada na crno - Inspekcija rada je sprovodila pojačani nadzor samostalno i zajedno sa drugim inspekcijama Uprave za inspeksijske poslove, u cilju suzbijanja „rada na crno“, koji je najizraženiji u vrijeme turističke sezone, kada je povećan broj poslodavaca sa sezonskim odobrenjem za rad (u raznim djelatnostima koje su u funkciji turizma - ugostiteljstvo, trgovina, turističke i druge usluge), kao i broj angažovanih lica (naročito iz regiona) za obavljanje sezonskih poslova.

Takođe, vršen je pojačani nadzor u sektoru građevinarstva, zbog radnog angažovanja velikog broja lica (domaćih i stranih), često bez regulisanog radno-pravnog statusa i zbog toga što se najčešće povrede na radu dešavaju upravo na gradilištima.

U okviru kampanje "Zaštiti sebe. Zaštiti druge" koja je pokrenuta na gradilištima u Crnoj Gori u okviru ESAP projekta (Evropska platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja koju finansira Evropska Unija, a implementira MOR na Zapadnom Balkanu) u periodu februar – april 2018. godine u primorskim opštinama, Inspekcija rada je obavila 231 nadzor u građevinskoj djelatnosti u obje nadzorne oblasti (radni odnosi i zapošljavanje i zaštita i zdravlje na radu), zajedno sa Graničnom policijom Uprave policije (inspektorima za strance) i Poreskom upravom (poreskim inspektorima).

Pojačani inspeksijski nadzor u građevinarstvu vršen je i u post-sezoni u primorskim opštinama i u septembru u Podgorici.

Poseban segment u djelovanju Inspekcije rada posvećen je zapošljavanju stranaca i kontroli prijavljivanja stranaca na obavezno socijalno osiguranje po spiskovima Poreske uprave. Na spiskovima Poreske uprave nalazili su se poslodavci koji su radno angažovali strance sa pribavljenim dozvolama za privremeni boravak i rad kod MUP-a, ali ih nijesu prijavili na osiguranje kod Poreske uprave, a sa njima se nije mogao uspostaviti kontakt od strane PU. Takvi „nedostupni“ poslodavci ostali su, mahom, nedostupni i za Inspekciju rada, koja ih nije mogla pronaći na terenu, pri čemu se gubilo dragocjeno vrijeme i rasipali resursi ove inspekcije. Ako se ima u vidu da su spiskovi konstantno pristizali, a da su nedostupni u pojedinim podacima, inspektori rada nijesu uspjeli da postignu željenu efektivnost, uz sve druge obaveze koje su imali (posebno u Budvi gdje je najveći broj izdatih dozvola), pa je učinak Inspekcije rada po spiskovima Poreske uprave minoran. Polazeći od toga, u fokusu djelovanja ove inspekcije bilo je sprječavanje rada “na crno” onih lica koja su angažovana bez dozvole za boravak i rad, odnosno bez ikakve dokumentacije, prilikom redovnih kontrola i u sadejstvu sa Graničnom policijom (331 kontrola), što je dalo značajnije rezultate. Međutim, zajedničke kontrole sa inspektorima za strance Uprave policije, često su efektivirale otkazom boravka u Crnoj Gori za veliki broj zatečenih stranaca na radu bez odgovarajuće dokumentacije o zakonitom radnom odnosu, čemu su doprinijela i obavještenja inspektora rada prema inspektorima za strance neposredno iz samostalnih kontrola na terenu. Stoga Inspekcija rada nije mogla procesuirati i uvesti u zakonski okvir veliki broj zatečenih stranaca, već je samo sankcionisala poslodavce zbog grubog kršenja propisa i uvođenja u proces rada stranaca bez odgovarajuće dokumentacije o radno-pavnom statusu. Takođe su sankcionisani poslodavci koji nijesu obavijestili MUP o dozvolama koje nijesu iskorišćene, radi poništenja, ili su ih stranci napustili prije isteka roka važenja dozvole za boravak i rad.

Mjere za suzbijanje sive ekonomije, odnosno rada “na crno” su kontinuirano preduzimane uz vođenje rodno osjetljive statistike, o čemu je na polugodišnjem nivou izvještavano Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

U okviru svojih redovnih aktivnosti ova inspekcija je tokom izvještajne godine evidentirala 44 slučaja radnog angažovanja djece u neformalnom radu, i to uglavnom tokom sezone na primorju, od kojih 16 muškog i 28 ženskog pola, starosti od 15 do 18 godina. U ovim slučajevima inspektori su preduzeli mjere iz svoje nadležnosti, na način što su poslodavci novčano kažnjeni uz nalaganje mjere pribavljanja potrebne dokumentacije (ljekarsko uvjerenje i saglasnost roditelja), kako bi se ispunili zakonski uslovi za rad tih lica. Treba napomenuti da djeca nijesu zatečena na teškim i opasnim poslovima, već su to bili poslovi prodavca ili pomoćnog radnika u trgovinskim objektima i drugim prodajnim mjestima za promet voća, igračkaka i bižuterije, pa Inspekcija rada nije evidentirala slučajeve koji bi se mogli tretirati kao najgori oblik radnog angažovanja djece u bilo kojoj djelatnosti. Takođe, u nadzoru subjekata koji radno angažuju veliki broj lica, posebno u turizmu i ugostiteljstvu, trgovini i građevinarstvu, vršen je kontinuirani nadzor radi eventualne identifikacije

potencijalnih žrtava trgovine ljudima. Nije identifikovana nijedna potencijalna žrtva trgovine ljudima.

Inspektori rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja su, po preporuci Državne revizorske institucije iz novembra 2015. godine, nastavili nadzor u oblasti zaštite lica sa invaliditetom. Tako je Inspekcija kontrolisala, ne samo zapošljavanje ovih lica, već i poštovanje drugih radno-pravnih instituta iz Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i Zakona o radu (raspoređivanje, godišnji odmor, otpremnine po osnovu oglašavanja tehnološkim viškom). Inspekcija je, kroz svoje redovne aktivnosti, ukazivala poslodavcima na zakonsku obavezu zapošljavanja određenog broja lica sa invaliditetom u odnosu na broj zaposlenih, ili da uplate poseban doprinos u određenom procentu na poseban račun Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, za svako lice koje nijesu zaposlili i da tu obavezu izvrše prilikom mjesečne isplate zarada i naknada zarada zaposlenih. Poslodavci su, uglavnom, postupali na način što su se opredjeljivali za uplatu doprinosa, dok je zapošljavanje lica sa invaliditetom bilo sporadično.

Efekti nadzora - Povećanje broja zakonito zaposlenih lica (regulisan radno-pravni status) po nalogu inspektora rada, što istovremeno utiče na smanjenje stope nezaposlenosti i priliv sredstava u državni budžet po osnovu uplaćenih doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, neposredni su efekti nadzora Inspekcije rada u dijelu *radnih odnosa i zapošljavanja*. Pored toga, inspeksijski nadzor je uticao na ostvarivanje prava zaposlenih iz rada i po osnovu rada.

U izvještajnoj godini zatečena su 2.122 lica u nezakonitom radu (1.370 stranaca i 752 crnogorska državljanina), a nakon preduzetih mjera od strane Inspekcije rada, njih 689 (224 stranaca i 465 crnogorskih državljana) zasnovali su radni odnos u skladu sa Zakonom o radu i Zakonom o strancima. Za jedan broj zatečenih stranaca nijesu se mogle preduzeti mjere u cilju regulisanja njihovog radno-pravnog statusa, jer su isti bili bez ikakve dokumentacije, pa im je od strane MUP-a otkazan dalji boravak u Crnoj Gori, ali je Inspekcija rada sankcionisala njihove poslodavce.

U periodu turističke sezone evidentirana su 1.002 radno angažovana lica, sa kojima poslodavci nijesu bili zaključili ugovore o radu i prijavili ih na obavezno socijalno osiguranje, što je 47% od ukupno evidentiranih na nivou godine. Nakon preduzetih mjera od strane inspektora u ovim slučajevima, sa 330 lica zasnovan je radni odnos u skladu sa zakonom, što je 48% od ukupnog broja legalizovanih na nivou godine.

Uplata doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, po nalogu inspektora rada, a u vezi sa kontrolama redovnosti isplata zarada, odrazila se na regulisanje radnog staža zaposlenih, a istovremeno su uvećana budžetska sredstva. Takođe, o neredovnosti uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, ukoliko bi se prilikom inspeksijskog

nadzora utvrdilo da su zaposlenima isplaćene neto zarade, Inspekcija rada je redovno obavještavala Poresku upravu.

Po osnovu čl. 25 i 26 Zakona o radu, izvršen je inspekcijski nadzor kod 59 poslodavaca i po nalogu inspektora rada transformisan je radni odnos sa određenog na neodređeno vrijeme za 39 zaposlenih. Zapaženo je da su poslodavci često radno angažovali lica preko Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, pri čemu je Agencija matični poslodavac, što upućuje na zaključak da se tako izbjegava transformisanje radnog odnosa sa određenog na neodređeno vrijeme po isteku perioda od 24 mjeseca rada istog lica kod istog poslodavca. Naravno, ustupanje zaposlenih od strane Agencije je legalan institut i to Inspekcija rada ne može spriječavati.

U dijelu *zaštite i zdravlja na radu* efekti nadzora Inspekcije rada ogledaju se u obezbjeđivanju i poboljšanju uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i stvaraju pretpostavke za punu fizičku i psihičku zaštitu zaposlenih.

Postupanje po inicijativama

U ukupnim aktivnostima ove inspekcije, pored planiranog inspekcijskog nadzora, značajan dio se odnosio na postupanje po inicijativama, kojih je u izvještajnoj godini bilo 1.462 (1.405 iz oblasti radnih odnosa i 57 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu). Najveći broj inicijativa iz oblasti radnih odnosa odnosio se na: nezaključivanje ugovora o radu, neprijavlivanje zaposlenih na obavezno socijalno osiguranje, neredovnu isplatu zarada i uplatu doprinosa, uskraćivanje prava na odmore (u toku dnevnog rada, sedmičnog i godišnjeg), dok su se u dijelu zaštite i zdravlja na radu odnosile na: neprimjenjivanje propisanih mjera zaštite i zdravlja na radu (prvenstveno na gradilištima), i neostvarivanje prava po osnovu povrede na radu.

Od ukupnog broja inicijativa, 14 se odnosila na mobing (devet muškaraca i pet žena), a Inspekcija rada je utvrdila nepravilnost u devet slučajeva u dijelu nepoštovanja zakonske procedure za zaštitu od mobinga kod poslodavca (neodređivanje posrednika za vođenje postupka kod poslodavca; neobavještavanje zaposlenih o prepoznavanju, postupku i načinu zaštite od mobinga), koje su otklonjene po ukazivanju inspektora. U ostalim slučajevima nijesu konstatovane nepravilnosti iz nadležnosti Inspekcije rada, koja se ne bavi utvrđivanjem radnji i ponašanja koja imaju obilježja mobinga, pa su podnosioci inicijativa upućivani na sudsku zaštitu ili zaštitu pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova, kao i na Zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

Na prijavu diskriminacije odnosilo se pet inicijativa, po kojima je pokrenut postupak inspekcijskog nadzora i nakon provjere navoda nijesu utvrđene nepravilnosti, odnosno povrede prava iz radnog odnosa kroz diskriminaciju zaposlenih.

Od ukupnog broja inicijativa (1.462), inspekcijski pregledi su završeni po 1.445 (98,84%), dok su postupci u ostalih 17 u toku.

Ostale aktivnosti

Inspekcija rada je Ministarstvu rada i socijalnog staranja (za Međunarodnu organizaciju rada – Komitet eksperata za primjenu konvencija i preporuka), dostavila izvještaj o primjeni Konvencije o prinudnom radu (br.29) i Konvencije o noćnom radu (br.171)

Takođe je dostavila i odgovore na pitanja o primjeni Izmijenjene Evropske socijalne povelje za 2018. godinu

Ministarstvu rada i socijalnog staranja dostavljeni su i odgovori u vezi zapažanja Međunarodne konfederacije sindikata (ITUC) u odnosu na implementaciju Konvencije Međunarodne organizacije rada o slobodi udruživanja broj 87 i Konvencije o pravu na organizovanje i kolektivno pregovaranje broj 98, koji se odnose na stečajne postupke u pojedinim preduzećima i prava zaposlenih.

Predstavnik Inspekcije rada je član Radne grupe za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2012-2018. godine i pojedinačnih akcionih planova, jer je ova inspekcija prepoznata kao važna karika koja svojim aktivnostima utiče na suzbijanje nelegalnog rada i eventualne trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Ova inspekcija je uključena i u realizaciju Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017. – 2021. godine, sa pratećim dvogodišnjim Akcionim planom, a glavna inspektorka rada je članica u Savjetu za rodnu ravnopravnost, koji je obrazovan krajem maja 2016. godine.

Podatke o nadzoru radnog angažovanja maloljetnika od strane poslodavaca, ova inspekcija je dostavljala Američkoj Privrednoj komori, koja je za Stejt Department i Ministarstvo rada SAD prikupljala podatke i informacije potrebne za izradu Redovnog godišnjeg izvještaja o najgorim oblicima radnog angažovanja djece za 2018. godinu.

Predstavnik Inspekcije rada je Focal Point menadžer Evropske Agencije za zaštitu i zdravlje na radu, Bilbao (Španija) i sprovodi sve aktivnosti ove agencije na teritoriji Crne Gore, koje se sprovode u zemljama EU i zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima za članstvo u EU.

I na kraju, u izvještajnoj godini Inspekcija rada je realizovala planirane aktivnosti, u okviru čega je u fokusu bilo suzbijanje rada „na crno“, posebno neformalno zapošljavanje, tj. zapošljavanje bez ugovora o radu i prijave na obavezno socijalno osiguranje (domaćih i stranaca), ali i neplaćeni rad formalno zaposlenih u dijelu njihovih prava iz rada i po osnovu rada (isplata zarada i uplata doprinosa na obavezno socijalno osiguranje, prekovremeni, noćni i praznični rad). Takođe, inspektori u oblasti zaštite i zdravlja na radu su uticali da poslodavci u većoj mjeri posvete pažnju preduzimanju mjera zaštite na

radu i donošenju akata o procjeni rizika, na koji način se obezbjeđuje veći nivo sigurnosti na radu i sprečavanju neželjenih posljedica po život i zdravlje zaposlenih, a rezultat je smanjenje broj povreda na radu u odnosu na raniji period.

Iako je prijemom novih inspektora rada u 2018. godini podmlađena ova inspekcija, još uvijek njeni kadrovski kapaciteti nijesu na potrebnom nivou. Pa ipak, Inspekcija rada uživa povjerenje, prvenstveno zaposlenih, ali i građana, te raznih udruženja i civilnog sektora, koji kroz brojne inicijative ukazuju na nepravilnosti, a inspektori rada svojim djelovanjem jačaju to povjerenje.

Osim jačanja kapaciteta inspekcije putem povećanja broja inspektora rada (u obje linije nadzora), ali i kontinuiranim obukama inspektora, za efikasniji i efektivniji inspekcijski nadzor, potrebna je i njihova bolja tehnička opremljenost. Uz to je potrebno istaći i značaj optimalnog pravnog okvira, čija revizija je u dijelu radnih odnosa i zapošljavanja, u toku.

4. Metrološka inspekcija

U Metrološkoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za pet inspektora, od kojih su popunjena tri (glavni inspektor – dipl. inž. metalurgije, metrološki inspektor I - dipl.inž.fiz. i metrološki inspektor I - dipl. inž. hem. tehnologije).

Nadležnosti

Ova inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o metrologiji, Zakona o kontroli predmeta od dragocjenih metala, Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti, Zakona o zaštiti potrošača i Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu, kao i nad podzakonskim aktima donesenim na osnovu pomenutih zakona.

Inspekcijski nadzor

Metrološka inspekcija vrši inspekcijski nadzor koji obuhvata kontrolu zakonskih mjerila, boca kao mjernih posuda, prethodno upakovanih proizvoda i predmeta od dragocjenih metala, kao i oblast zaštite potrošača i zaštite od nebezbednih neprehrambenih proizvoda.

Inspekcijski nadzor je vršen kod privrednih subjekata koji se bave prometom, ugradnjom, upotrebom, održavanjem i popravkom zakonskih mjerila, kao i provjerom tačnosti količina naznačenih i sadržanih u prethodno upakovanim proizvodima. Takođe, nadzor je vršen i kod privrednih subjekata koji se bave proizvodnjom, uvozom i prometom predmeta od dragocjenih metala. Što se tiče provjere tačnosti količina naznačenih i sadržanih u prethodno upakovanim proizvodima, u izvještajnoj godini nije bilo inicijativa te vrste, a kako inspekcija ne posjeduje odgovarajuću opremu, tako nije ni vršen nadzor u toj oblasti.

Ova inspekcija je, po potrebi, zajedno sa drugim inspekcijama Uprave, sprovedila pojačani nadzor u turističkoj sezoni, kao i pojačani nadzor tokom godine u cilju suzbijanja sive ekonomije.

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 954 inspeksijska pregleda, u kojima je utvrdila 240 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Inspeksijski pregledi i mjere	Kontrola zakonskih mjerila	Kontrola predmeta od dragocjenih metala	UKUPNO
Broj inspeksijskih pregleda	813	141	954
- redovni	541	84	625
- po inicijativi	39	41	80
- kontrolni	233	16	249
Broj utvrđenih nepravilnosti	226	14	240
Broj ukazivanja	34	4	38
Broj rješenja	192	10	202
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	24	2	26

Kontrola zakonskih mjerila - u izvještajnoj godini izvršeno je 813 inspeksijskih pregleda, što je kao rezultat imalo porast broja zahtjeva za ovjeravanje mjerila kod Zavoda za metrologiju, i to:

- *Mjerila koja se koriste u funkciji prometa robe i usluga: mjerila dužine* - mjerne letve na benzinskim stanicama (ovjerena 34 komada); *mjerila zapremine* - vodomjeri (17.808 komada), magnetno induktivni mjerači protoka (jedan komad), rezervoari za skladištenje naftnih derivata na benzinskim stanicama (67 komada), automatska mjerila nivoa tečnosti u nepokretnim rezervoarima (99 komada); *mjerila mase* - trgovačke vage klase III do 9000 kg (2.204 komada), vage klase III preko 9000 kg - kamionske vage (82 komada) i zlatarske vage klase II (79 komada). Takođe, ovjereno je i 1.927 uređaja za mjerenje istekle količine tečnog goriva (TG), 178 uređaja za mjerenje istekle količine tečnog naftnog gasa (TNG), 78.600 komada električnih brojila, kao i dva osnovna časovnika u TT centralama za mobilnu i fiksnu telefoniju.

- *Mjerila koja se koriste u funkciji zaštite zdravlja ljudi*: kontrola i ispitivanje manometara za mjerenje krvnog pritiska, nakon čega je ovjereno 380 komada ovog tipa zakonskog mjerila;

- *Mjerila koja se koriste u funkciji zaštite imovine, životne sredine i prirodnih resursa,*

zaštite na radu i zaštite od nezgoda: izvršeno je ovjeravanje 466 etilometara, mjerila - manometri koji se koriste u proizvodnim procesima i instalacijama (ovjereno 305 komada), mjerila zaštite od zračenja (jedan komad) i mjerila zvuka (dva komada);

- *Mjerila koja se koriste u funkciji zaštite saobraćaja:* izvršeno je ovjeravanje ukupno 49 radara koje koristi Uprava policije, 2.584 taksimetara i 230 manometra za mjerenje nivoa pritiska u pneumaticima.

Kontrole predmeta od dragocjenih metala –za rezultat su imale porast broja žigosanih predmeta od srebra. Ukupno je žigosano 245,898 kg (35.080 komada) predmeta od srebra (finoće 925), 75.245 kg predmeta od zlata (13.990 komada) i 549 grama (dva komada) predmeta od platine.

Kontrola bezbjednosti proizvoda (neprehrambenih) na tržištu – vršen je tržišni nadzor (provjera usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima) i preduzimanje mjera, kako bi na tržište bili plasirani isključivo bezbjedni proizvodi. U skladu sa Opštim programom nadzora na tržištu, kontrolisani su: vodomjeri, manometri za kontrolu krvnog pritiska, manometar za kontrolu pritiska u pneumaticima i vage klase III. Nadzor je vršen putem administrativne provjere prateće dokumentacije, vizuelnom kontrolom i ispitivanjem pojedinih proizvoda u Laboratoriji za pritisak Zavoda za metrologiju. U izvještajnoj godini nije bilo RAPEX obavještenja o pojavi nebezbednih proizvoda iz nadležnosti ove inspekcije.

Utvrđene nepravilnosti - Od ukupno utvrđenih 240 nepravilnosti, 226 se odnose na oblast zakonskih mjerila, u koje su uključene i nepravilnosti iz oblasti zaštite potrošača koje su utvrđene u postupanju po žalbama potrošača. U kontroli predmeta od dragocjenih metala utvrđeno je 14 nepravilnosti, dok u oblasti bezbjednosti proizvoda nepravilnosti nijesu utvrđene.

Preduzete mjere - Otklanjanje utvrđenih nepravilnosti nalagano je ukazivanjem (38), kao i donošenjem rješenja (202), od kojih se 192 odnosi na oblast zakonskih mjerila i 10 na oblast kontrole predmeta od dragocjenih metala. Od ukupnog broja donesenih rješenja, u izvještajnoj godini je izvršeno 189 (kao i 18 rješenja iz prethodne godine). Od 13 neizvršenih rješenja, u izvještajnoj godini jedno rješenje nije izvršno dok je za rješenja koja su postala izvršna a nijesu izvršena, pokrenuta prekršajna odgovornost.

U 2018. godini nije bilo žalbi na rješenja inspektora.

Prekršajna odgovornost - U izvještajnoj godini podneseno je 26 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (11 protiv pravnih lica i odgovornih lica u pravnom licu i 15 protiv preduzetnika i fizičkih lica), i to zbog stavljanja u upotrebu zakonskog mjerila koji ne posjeduje važeći državni žig o ovjeravanju mjerila (18) i neizvršenja rješenja (osam).

Nadležni sudovi su riješili osam zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (u svim slučajevima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 4.500€). Takođe, riješeno je i devet zahtjeva iz ranijih godina, u sedam predmeta su izrečene novčane kazne u

ukupnom iznosu od 2.955€, dok je u jednom slučaju doneseno rješenje o oslobađanju, a u jednom slučaju je postupak obustavljen zbog zastarjelosti. Dakle, ukupno je riješeno 17 zahtjeva, po kojima je izrečeno 15 novčanih kazni u ukupnom iznosu (sa troškovima postupka) 7.455€.

Postupanje po inicijativama

Od ukupno 40 inicijativa za sprovođenje inspekcijskog nadzora, 39 je iz oblasti zakonske metrologije, i to: na električna brojila (20), vodomjere (11), mjerila istočene količine goriva na benzinskim stanicama (2), vage klase III do 9.000 kg - trgovačke vage (5) i mjerni sistem na autocistijerni (1). Sve podnesene inicijative su u stvari bile žalbe potrošača, od kojih su inspektori u dva slučaja utvrdili nepravilnosti, za čije otklanjanje su preduzete propisane mjere. Dok je jedna inicijativa iz oblasti kontrole predmeta od dragocjenih metala, podnešena od strane Zavoda za metrologiju kojom je dostavljen spisak od 54 uvoznika i proizvođača predmeta od dragocjenih metala koji nijesu vršili žigosanje predmeta od dragocjenih metala u 2018. godini. Povodom ove inicijative izvršena je provjera podataka kod Tržišne inspekcije, koja vodi registar prijave trgovine, kao i provjera baze podataka CRPS, pa je utvrđeno da 22 subjekata sa spiska ne posjeduju registrovani prodajni objekat, tri subjekta su u postupku stečaja, pet subjekata je odjavilo djelatnost. Od subjekata koji posjeduju registrovane objekte, utvrđeno je da se njih 10 ne bavi uvozom predmeta od dragocjenih metala, dok tri subjekata uvoze predmete od srebra mase manje od tri grama, koji ne podliježu zakonskoj obavezi žigosanja. Kod ostalih subjekata, u dva slučaja je utvrđena nepravilnost, za čije otklanjanje su donesena rješenja, dok u devet slučajeva nepravilnost nije utvrđena.

I na kraju, može se konstatovati da je stanje u Metrološkoj inspekciji zadovoljavajuće, ali sa potrebom da se unapređuje u narednom periodu. Povećanje broja inspektora u ranijem periodu (sa jednog na tri), omogućilo je bolju pokrivenost terena, kao i, iz godine u godinu, širenje obuhvata kontrole na više vrsta zakonskih mjerila (koja u ranijem periodu nijesu bila obuhvaćena ili su bila u manjem obimu). To istovremeno znači povećanje broja inspekcijskih pregleda, kao i broja kontrolisanih subjekata. Prijem još jednog inspektora omogućio bi još veći intezitet kontrola i povećanje broja ovjerenih mjerila i žigosanih predmeta od dragocjenih metala, što je u funkciji bolje zaštite potrošača i smanjenja sive ekonomije u ovoj oblasti. Treba istaći da je tokom godine konstatovan manji broj nepravilnosti kod već kontrolisanih subjekata nadzora, dok je kod onih sa kojima se metrološki inspektori prvi put srijeću utvrđen veći broj nepravilnosti, pa su inspektori djelovali i preventivno, upoznavajući iste sa zakonskim obavezama.

U cilju nastavka kontinuiranog usavršavanja inspektora trebalo bi jačati saradnju sa Zavodom za metrologiju i Ministarstvom ekonomije, kako bi se metrološkim inspektorima omogućilo učešće u obukama, koje većinom idu preko Zavoda, koji je predstavnik Crne

Gore u metrološkim organizacijama. Takođe, trebalo bi ovoj inspekciji vratiti mogućnost učešća u rad WELMEC GRUPE 5 (metrološko-tržišni nadzor).

Kada je u pitanju tehničko opremanje inspekcije, pored očekivane opreme (IPA 2014), trebalo bi nabaviti nedostajuću mjernu opremu za kontrole na terenu, prije svega vage klase tačnosti II za kontrolu prethodno upakovanih proizvoda, kao i mjernog uređaja za kontrolu električnih brojila, zbog sve većeg broja prijava potrošača na ovaj tip mjerila. Za predmetne kontrole se koristi mjerna oprema Zavoda za metrologiju, odnosno „CEDISA”, što otežava inspeksijski nadzor u ovim segmentima. Pored toga, potrebna je nabavka nedostajuće ICT opreme (odgovarajući štampač i dr.), a za bržu pokretljivost inspektora na terenu i bolju pokrivenost terena, s obzirom da inspektori iz Podgorice pokrivaju cijelu teritoriju Crne Gore, trebalo bi nabaviti jedno vozilo, po mogućnosti sa odgovarajućim prtljažnikom za transport mjerne opreme (tegova, etalon posuda za kontrolu istočene količine tečnih goriva).

5. Inspekcija za igre na sreću

U Inspekciji za igre na sreću sistematizovano je i popunjeno osam radnih mjesta za inspektore, uključujući glavnog inspektora (četiri dipl. pravnika, tri dipl. ekonomista i jedan dipl. inženjer informatike - koji je počeo sa radom polovinom 2018. godine).

Nadležnosti

Inspekcija za igre na sreću vrši nadzor nad sprovođenjem Zakona o igrama na sreću, Zakona o poreskoj administraciji (u pogledu utvrđivanja varijabilnog dijela koncesione naknade), kao i podzakonskih akata za primjenu ovih zakona. Takođe, ova inspekcija u finansijskom nadzoru kontroliše sprovođenje odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i odredbe Zakona o računovodstvu.

Inspeksijski nadzor

Ukupan broj koncesionara koji se bave priređivanjem igara na sreću je 42, a broj objekata u kojima se priređuju igre na sreću je 1.000, i to: 690 kladionica, 199 terminala, 99 automat klubova, pet tombola zatvorenog tipa, tri kazina i četiri priređivača igara na sreću putem interneta i drugih telekomunikacionih sredstava. Pored ovih, nadzorom su obuhvaćeni i oni koji nelegalno priređuju igre na sreću.

U izvještajnom periodu Inspekcija za igre na sreću je izvršila ukupno 428 inspeksijskih pregleda u kojima je utvrđena 91 nepravilnost.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	428
-----------------------------	-----

- redovni	183
- po inicijativama	191
- kontrolni	54
Broj utvrđenih nepravilnosti	91
Broj ukazivanja	39
Broj rješenja	51
Broj prekršajnih naloga	74
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	79.310,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	12
Broj krivičnih prijava	1

Inspekcija za igre na sreću, s obzirom na specifičnost ove upravne oblasti, sprovodi nadzor tako što se inspekcijski pregledi vrše od strane ekipa od po dva inspektora.

Utvrđene nepravilnosti - U ovom nadzoru utvrđena je 91 nepravilnost, koje su se uglavnom odnosile na rad bez koncesije. U četiri slučaja konstatovane su povrede zakona koje se odnose na učešće maloljetnika u igrama na sreću.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja nepravilnosti, izrečeno je 39 mjera ukazivanja i donijeto 51 rješenje (14 rješenja o otklanjanju nepravilnosti i 37 rješenja kojima su izrečene mjere privremene zabrane obavljanja djelatnosti). Od ukupnog broja donijetih rješenja izvršeno je 46 (dobrovoljno).

Na rješenja inspektora podnijeto je 14 žalbi. U tri slučaja iste su odbijene, dok je šest rješenja vraćeno na ponovni postupak, a u pet slučajeva rješenje je poništeno i postupak inspekcijskog nadzora obustavljen uz obrazloženje drugostepenog organa da nema osnova za izricanje mjere zabrane obavljanja djelatnosti, s obzirom da je je žalilac blagovremeno podnio zahtjev za dodjelu koncesije nadležnom organu. Dakle, po stavu drugostepenog organa, u slučaju kada je subjekat nadzora pokrenuo postupak za dobijanje koncesije, bez obzira na osnovanost zahtjeva i dužinu trajanja postupka kod nadležnog organa, može da radi bez koncesije, što je neodrživo po Zakonu o igrama na sreću, kojim je propisana zabrana priređivanja igara na sreću bez koncesije, kao i po Zakonu o inspekcijskom nadzoru. Povodom predmetnog stava drugostepenog organa, podnesena je tužba Upravnom sudu. U izvještajnoj godini inspektori su podnijeli još dvije tužbe Upravnom sudu protiv drugostepenih rješenja Ministarstva finansija, od kojih se jedna odnosi na rješenje kojim je prvostepenom organu, tj. inspekciji naloženo da se vrši nadzor i za period za koji koncesionar nije imao koncesiju (radilo se o inicijativi Uprave za igre na sreću, kojom je traženo da se koncesionaru utvrđuje tačnost obračuna varijabilnog dijela koncesione naknade za period za koji nije imao koncesiju). Druga se odnosi na rješenje kojim je inspekciji naloženo da se otvore objekti koje je zatvorila zbog

priređivanja igara za igre na sreću bez koncesije, tj. zbog neposjedovanja ugovora o koncesiji. Tužbe nijesu riješene.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje izdata su 74 prekršajna naloga (pravnom licu i odgovornom licu u pravnom licu), kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 79.310,00€.

U izvještajnoj godini naplaćeno je ukupno 70 prekršajnih naloga što je 94,6% od broja izdatih. Četiri prekršajna naloga nijesu naplaćena zbog blokade računa prekršioca.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje u izvještajnoj godini podnijeli 12 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnog lica (i odgovornog lica u pravnom licu), od kojih je riješen jedan zahtjev. U izvještajnom periodu riješeno je i šest zahtjeva iz prethodnog perioda, pa su u svih ovih sedam predmeta izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 32.300,00€, što ukupno sa troškovima postupka iznosi 36.250€.

U izvještajnom periodu podnesena je i jedna žalba na rješenje područnog organa za prekršaje, koja je odbijena rješenjem Višeg suda za prekršaje.

Takodje, podnesena je i jedna krivična prijava zbog priređivanja igara na sreću bez koncesije nadležnog organa (povreda člana 407 Krivičnog zakonika).

Neposredan efekat inspekcijuskog nadzora u izvještajnom periodu ogleda se u tome što je više od 100 objekata iz sive zone uvedeno u regularne tokove, a posredan efekat inspekcijuskog nadzora u ovoj oblasti ilustruje se kroz naplaćenih preko 15.000.000,00€ koncesione naknade u 2018. godini, što je oko 28,6 % više u odnosu na 2017. godinu.

Postupanje po inicijativama

Ova inspekcija je postupala po inicijativama koje su se odnosile na neisplaćivanje dobitaka igračima, tako što je posredovala u sporu između priređivača i igrača, u cilju prevazilaženja problema.

Može se zaključiti da se inspekcijuski nadzor u oblasti igara na sreću sprovodio u otežanim uslovima, prije svega zbog neadekvatnog pravnog okvira koji reguliše ovu oblast. Iako je bilo najavljeno, novi Zakon o igrama na sreću nije donijet u 2018. godini, a činjenica je da nedostatak valjanog zakona i odgovarajućih podzakonskih akata predstavlja limitirajući faktor za efikasniji rad ove inspekcije. Za prikaz nedostataka u važećem zakonu, može se istaći više primjera, koji se reflektuju kroz praksu inspektora, kako u upravnom tako i u prekršajnom postupku. Tako npr. činjenica da je u određenom prostoru prisutno sredstvo-uređaj na kojem se mogu priređivati igre na sreću, ne predstavlja prekršaj (odluke Suda za prekršaje), iako za njega ne postoji saglasnost nadležnog organa, zbog toga što je Zakonom o igrama na sreću sankcionisano samo priređivanje igara na sreću bez koncesije. To znači da ako u momentu kontrole uređaj nije u funkciji, ili čak i kada je

u funkciji ali nije moguće dokazati priređivanje igara na sreću, inspektor ne može preduzeti mjere protiv priređivača, iako taj subjekat za te uređaje ne posjeduje saglasnost nadležnog organa. Isto tako, postoji problem kod internet priređivanja igara na sreću bez saglasnosti nadležnog organa, u kojim slučajevima inspektori donesu rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti (koji su potvrđeni u drugostepenom upravnom postupku), ali i pored toga, prema tim subjektima nije moguće preduzeti prekršajne mjere zbog toga što takvo ponašanje Zakonom o igrama na sreću nije propisano kao prekršaj. Takođe, zahvaljujući odlukama Ministarstva finansija - Direktorata za drugostepeni poreski i carinski sistem, rad Inspekcije za igre na sreću je dodatno otežan i obesmišljen tumačenjem ovog organa, datom u obrazloženjima rješenja po žalbama subjekata nadzora, koje glasi: "Obzirom da je žalilac podnio blagovremeni zahtjev Upravi za igre na sreću, kao nadležnom organu, to nijesu ni stvorene pretpostavke za zaključenje ugovora, pa nema osnova za izricanje mjere zabrane obavljanja djelatnosti ... postupak kontrole treba obustaviti do okončanja postupka po zahtjevu žalioaca za dodjelu koncesije u ovom slučaju". Poslije ovakvog stava drugostepenog organa, proizilazi da je za obavljanje ove djelatnosti dovoljno predati zahtjev nadležnom organu. Obzirom na ovaj stav ministarstva finansija, a imajući u vidu sve manjkavosti postojećeg Zakona o igrama sreću, ne treba dalje komentarisati uslove u kojima se obavlja inspekcijski nadzor. Ovakva primjena zakona, kakvu nalaže drugostepeni organ, u nedostatku novog zakona, donijeće mnoge probleme u daljem radu.

Uz navedeno, treba istaći i da postojeće nepreciznosti, nedorečenosti, nelogičnosti, bilo da potiču od pravnog okvira ili prakse njegovog tumačenja sa više nivoa, ostavljaju trag na ukupan ambijent na tržištu igara na sreću, što ionako složenu situaciju, još više usložnjava, pa čak i na nivou odnosa nadležnih državnih organa. To doprinosi konfuziji, koja vlada u ovoj upravnoj oblasti.

Treba istaći da i nedostatak obuke za inspektore za igre na sreću i nemogućnost ozbiljnijeg praćenja savremenih kretanja u ovoj oblasti, utiču na efikasnost inspekcijskog nadzora. U vezi sa ovim treba pomenuti uputstvo MONEYVAL-a, kojim se potencira neophodnost stalnog usavršavanja (obuka inspektora, kao i povećanje njihovog broja), kako bi se mogle preduzimati neophodne mjere u cilju sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma. U tom smislu inspekcija je uključena, i njeni predstavnici učestvuju na raznim seminarima i okruglim stolovima (o kojima je obaviještena), koje organizuju relevantne međunarodne organizacije u Crnoj Gori, što, svakako, nije dovoljno i ne pokriva sve segmente u oblasti igara na sreću. Treba istaći da je praksa pokazala da mogućnosti za usavršavanje u oblasti igara na sreću nijesu tako izdašne, vjerovatno zbog njene specifičnosti. Na to ukazuje i negativan odgovor na aplikaciju Uprave za inspekcijske poslove za tehničku podršku kod Evropske komisije (TAIEX). S toga će inspekcija u narednom periodu detaljnije provjeravati ostale mogućnosti za usavršavanje inspektora.

Dakle, za uspostavljanje reda na tržištu igara na sreću, potrebno je, prije svega, donijeti novi Zakon o igrama na sreću, koji će zajedno sa podzakonskim aktima za njegovu primjenu, biti optimalan pravni okvir. Takođe, neophodno je jačati kadrovske kapacitete inspekcije kroz odgovarajuće usavršavanje koje će biti u skladu sa potrebama tehnološkog razvoja na tržištu ovih usluga. Uz navedeno, potrebno je obezbijediti IT sistem za inspekcijski nadzor u ovoj oblasti i odgovarajuću opremu, kao i službena vozila, kojima će biti omogućena brža pokretljivosti inspektora iz Podgorice do svakog mjesta u Crnoj Gori i tako obezbijeđena bolja pokrivenost terena.

6. Inspekcija za javne nabavke

U Inspekciji za javne nabavke sistematizovana su i popunjena radna mjesta za osam inspektora, zajedno sa glavnim inspektorom (pet diplomorani ekonomista, dva diplomirani politikolog i jedan Spec. finansijskog menadžmenta). Od ukupnog broja, šest inspektora je sa mjestom rada u Podgorici, a po jedan u Bijelom Polju i Baru.

Nadležnosti

Inspekcija za javne nabavke vrši nadzor nad primjenom Zakona o javnim nabavkama i podzakonskim aktima donešenih na osnovu ovog zakona.

U nadzoru inspekcija primjenjuje Metodologiju analize rizika u vršenju inspekcijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjem korupcije.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini Inspekcija za javne nabavke izvršila je ukupno 380 inspekcijskih pregleda i utvrdila 332 nepravilnosti.

Inspekcijski nadzor je vršen kod 307 subjekata koji se bave nabavkom robe, radova i usluga, i to:

- državni organi, organi jedinice lokalne samouprave i javne službe (221);
- privredna društva koja vrše poslove od javnog interesa (akcionarska društva) (5);
- privredna društva čiji je osnivač Država i lokalna samouprava (72);
- privredna društva iz komunalnog sektora (9);

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	380
-----------------------------	-----

- redovni	326
- po inicijativi	47
- kontrolni	7
Broj utvrđenih nepravilnosti	332
Broj ukazivanja	247
Broj rješenja	9
Broj prekršajnih naloga	48
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	50.750,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	8

U 380 inspekcijskih pregleda, u izvještajnom periodu obuhvaćena su 32 predmeta nadzora (u 3.937 slučajeva), u kojima su utvrđene 332 nepravilnosti:

R.B	Predmet inspekcijskog nadzora	Broj predmetima (slučajeva) nadzora	Broj utvrđenih nepravilnosti
1.	Donošenje, izmjene, dopune i objavljivanje plana javnih nabavki	250	12
2.	Ispunjenost uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda	140	60
3.	Ispunjenost uslova za pokretanje postupaka javne nabavke	18	0
4.	Sadržaj, izmjene i dopune i pojašnjenje tenderske dokumentacije/ sačinjavanje tenderske dokumentacije	70	2
5.	Način i blagovremenost objavljivanja, oglašavanja i dostavljanja tenderske dokumentacije	165	0
6.	Vođenje i čuvanje evidencija i dokumentacije o javnim nabavkama	178	33
7.	Primjena rokova za donošenje odluka o okončanju postupka javne nabavke od strane naručioca	40	0
8.	Sadržina odluka naručioca	21	0
9.	Zaključivanje ugovora o javnim nabavkama	620	7
10.	Realizacija ugovora o javnim nabavkama	555	28
11.	Zabrana dijeljenja predmeta javne nabavke koji predstavlja jedinstvenu cjelinu	26	16
12.	Izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama	205	29

13.	Dostavljanje ugovora o javnoj nabavci nadležnom organu u roku od tri dana od dana zaključivanja radi objavljivanja na portalu javnih nabavki	372	14
14.	Utvrđivanje obaveze garancija za javne nabavke procijenjene vrijednosti preko 30.000,00€	139	1
15.	Sačinjavanje Pravilnika o sprovođenju javnih nabavki putem neposrednog sporazuma	4	0
16.	Sprovođenje antikorupcijskih mjera (izvještaj o kršenju antikorupcijskih pravila) i mjera sprječavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke	229	14
17.	Kontrola nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki	200	16
18.	Registracija obveznika zakona na portalu javnih nabavki	3	2
19.	Donošenje i objavljivanje odluka o obustavljanju postupka javne nabavke	5	0
20.	Kontrola bankarskih garancija	181	5
21.	Pravilnik o sprovođenju nabavki male vrijednosti	233	29
22.	Pravilnik o sprovođenju hitnih nabavki	223	60
23.	Određivanje i produžavanje rokova za podnošenje i otvaranje ponuda	2	0
24.	Primjena pravila prijema ponuda, izdavanja i obezbjeđivanje dokaza u vezi sa tim	4	0
25.	Primjena pravila otvaranja ponuda, sačinjavanje, sadržaj i uručivanje, odnosno dostavljanje zapisnika o javnom otvaranju ponuda	8	0
26.	Primjena pravila postupka pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda	1	0
27.	Prekid svih daljih aktivnosti, u postupku javne nabavke do donošenja odluke po žalbi	9	0
28.	Dostavljanje Državnoj komisiji odgovora na žalbu i spisa predmeta u roku od 8 dana od prijema žalbe	9	0
29.	Dostavljanje pojašnjenja tenderske dokumentacije u roku i objavljivanje na portalu javnih nabavki u roku od tri dana, od dana prijema zahtjeva	5	0
30.	Postupanje po odluci Državne komisija ili obavještanje iste u ostavljenom roku	5	3
31.	Dostavljanje Rješenja o izboru najpovoljnije ponude i objavljivanje na portalu JN	16	0
32.	Neispostavljanje zahtjeva za naknadu štete u slučaju odbijanja dobavljača da se zaključi ugovor	1	1
Ukupno:		3.937	332

Utvrđene nepravilnosti - Posmatrano po predmetima, najveći broj utvrđenih nepravilnosti u odnosu na broj kontrolisanih slučajeva odnosi se na: zabranu dijeljenja predmeta javne nabavke koji predstavlja jedinstvenu cjelinu (61,54%), ispunjenost uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda (42,86%), sačinjavanje pravilnika o sprovođenju hitnih nabavki (26,91%), vođenje i čuvanje evidencije i dokumentacije o javnim nabavkama (18,54%), izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama (14,15%), sačinjavanje pravilnika o sprovođenju nabavki male vrijednosti (12,45%), kontrolu sprovođenja nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki (8,00%), sprovođenje antikorupcijskih mjera i mjera sprječavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke (6,11%), realizaciju ugovora o javnim nabavkama (5,05%), donošenje, izmjene, dopune i objavljivanje plana javnih nabavki (4,80%) itd.

Takođe, treba istaći da su u dva od tri slučaja kontrole registracije obveznika zakona na portalu Uprave za javne nabavke utvrđene nepravilnosti, u tri od pet slučajeva kontrole postupanja po odluci Državne komisije, takođe utvrđene nepravilnosti, kao i da je u jednoj kontroli utvrđeno da subjekt nadzora nije tražio naknadu štete u slučaju kada je ponuđač odbio da zaključi ugovor o javnoj nabavci.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, Inspekcija za javne nabavke je izrekla 247 mjera ukazivanja i donijela devet rješenja, od kojih je izvršeno sedam rješenja, dok za dva rješenja nije dospio rok za izvršenje u izvještajnom periodu (uslovi za obavljanje poslova službenika za javne nabavke). Od ukupno 332 utvrđene nepravilnosti otklonjeno je 227. Jedan broj nepravilnosti nije otklonjen iz razloga što se određene radnje ne mogu vratiti u pređašnje stanje, zbog čega inspektori ne mogu preduzeti mjere za njihovo otklanjanje, ali su izricali novčane kazne izdavanjem prekršajnih naloga (gdje je to bilo moguće po zakonu). Te nepravilnosti su se odnosile na: realizaciju ugovora o javnim nabavkama (18), dijeljenje predmeta javne nabavke (16), postupanje po odluci Državne komisije (3), kontrola nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki (3), zaključivanje ugovora o javnoj nabavci (3), dostavljanje ugovora o javnoj nabavci nadležnom organu u roku od tri dana od dana zaključivanja radi objavljivanja na portalu javnih nabavki (2), sadržaj, izmjene i dopune i pojašnjenje tenderske dokumentacije / sačinjavanje tenderske dokumentacije (2), i po jedna nepravilnost kod vođenja i čuvanja evidencije i dokumentacije o javnim nabavkama, dostavljanja izvještaja o sprovedenim javnim nabavkama, utvrđivanja obaveze garancije za javne nabavke procijenjene vrijednosti preko 30.000,00€, i naknade štete u slučaju odbijanja ponuđača da zaključi ugovor o javnoj nabavci. Nepravilnosti koje se odnose na ispunjenost uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda nijesu otklonjene iz razloga što nije istekao rok kojim je naloženo otklanjanje istih (u 54 slučaja).

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnom periodu inspektori su izdali 48 prekršajnih naloga, kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 50.750,00€.

U izvještajnoj godini naplaćeno je ukupno 39 prekršajnih naloga, što je 81,25% u odnosu na broj izdatih.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli osam zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnog lica (i odgovornog lica u pravnom licu). Od strane nadležnih sudova za prekršaje u izvještajnom periodu riješeno je 19 zahtjeva, uključujući i rješenja po zahtjevima iz prethodnog perioda. Izrečeno je sedam novčanih kazni, u ukupnom iznosu (sa troškovima postupka) od 8.960€, kao i šest opomena, dok je u dva slučaja postupak obustavljen.

U izvještajnom periodu Viši sud za prekršaje vodio je postupak po sedam žalbi koje su podnijete od strane Uprave, od kojih je jedna žalba usvojena, a pet odbijeno, dok je po jednoj žalbi postupak u toku.

S obzirom da je Inspekcija za javne nabavke obveznik primjene *Metodologije analize rizika u vršenju inspekcijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije*, treba istaći da su ovim dokumentom obuhvaćeni sledeći segmenti nadzora: sačinjavanje tenderske dokumentacije; zabranu dijeljenja predmeta javne nabavke koja predstavlja jedinstvenu cjelinu; zaključivanje ugovora o javnoj nabavci; realizacija ugovora o javnoj nabavci.

U vezi sa tim, posebno se prate podaci u tim segmentima nadzora i dostavljaju izvještaji shodno obavezi iz Akcionog plana za Poglavlje 23. U izvještajnom periodu, u navedenim segmentima nadzora inspekcija je utvrdila 50 nepravilnosti i to u pogledu: sačinjavanja tenderske dokumentacije – dvije nepravilnosti u 70 predmeta nadzora (nepravilnosti nijesu otklonjene zbog nemogućnosti povraćaja u pređašnje stanje); zabrane dijeljenja predmeta javne nabavke koja predstavlja jedinstvenu cjelinu – 16 u 26 pregleda nadzora (nepravilnosti nijesu otklonjene zbog nemogućnosti povraćaja u pređašnje stanje, ali je izrečeno 19 novčanih kazni prekršajnim nalogima i podnesena dva zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka); zaključivanja ugovora o javnoj nabavci – četiri kod 620 pregledana ugovora (nepravilnost otklonjena po ukazivanju inspektora) i u pogledu realizacije ugovora o javnoj nabavci – 28 kod 555 pregledanih ugovora (za otklanjanje nepravilnosti u osam slučajeva izrečena je mjera ukazivanja, u jednom slučaju je donijeto rješenje za otklanjanje 2 nepravilnosti, dok u osamnaest slučajeva predmet nije moguće vratiti u pređašnje stanje, tako da je otklonjeno 10 nepravilnosti).

Postupanje po inicijativama

Po primljenim inicijativama, kojih je ukupno bilo 37, Inspekcija za javne nabavke je izvršila 47 inspekcijskih pregleda, od kojih su u 27 slučajeva utvrđene nepravilnosti i preduzete propisane mjere. U jednom slučaju se radilo o inicijativi koja je podnijeta nakon roka za izjavljivanje žalbe, pa inspekcija nije postupala (istekao rok), dok u tri slučaja inspekcija nije postupala po inicijativama zbog nenadležnosti.

Ostale aktivnosti

Shodno zaključku Vlade broj 08-34, od 18. marta 2015. godine, u izvještajnoj godini Uprava je polugodišnje izvještavala Vladu o podacima iz inspekcijskog nadzora u oblasti javnih nabavki, koristeći i tu priliku da ukaže na nedostatke u pravnom okviru koji se odnosi na ovu upravnu oblast. Takođe, ova inspekcija je na to ukazivala i putem sugestija i komentara prilikom pripreme izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavkama.

Inspekcija za javne nabavke, pored redovnog izvještavanja o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana za Poglavlje 23, izvještavala je i o podacima iz inspekcijskog nadzora, koji su sastavni dio priloga izvještaja o napretku i drugih izvještaja za potrebe evropske integracije Crne Gore, uključujući i podatke o jačanju svojih administrativnih kapaciteta.

Projekti podrške i obuka - predstavnici ove inspekcije učestvovali su na seminaru na Zlatiboru na temu: *Nabavka radova, roba i usluga u projektima finansiranim od strane Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD)*, u organizaciji Poslovno-edukativnog centra KVENTUM BiH, kao i na treningu, održanom u Zagrebu, na temu: *Edukacija za edukatore - Prevare u javnim nabavkama*, u organizaciji američkog Ministarstva pravde.

Pored toga, inspektori za javne nabavke su učestvovali na obukama, u organizaciji Uprave za kadrove, na teme: *Javne nabavke* (dva puta), *Zakon o upravnom postupku* (dva puta) i *Zakon o inspekcijskom nadzoru*.

Takođe, predstavnici ove inspekcije učestvovali su na VIII Regionalnoj Konferenciji IPA o javnim nabavkama u organizaciji OECD/SIGMA i Uprave za javne nabavke, u Budvi.

Predstavnik inspekcije je na događaju održanom u Doboju (BiH), u organizaciji Antikorupcijske mreže u BiH – ACCOUNT i Agencije za javne nabavke BiH, prezentirao temu *Iskustva Inspekcije za javne nabavke Crne Gore*, u okviru Edukativnog programa na temu *Sistem javnih nabavki u Bosni i Hercegovini - efikasna primjena legislative i identifikacija korupcije*.

Na kraju, treba istaći da Zakonom o javnim nabavkama nijesu predviđena bliža pravila i procedure inspekcijskog nadzora u dijelu zaključivanja i realizacije ugovora, kao ni upravne mjere koje bi inspektor za javne nabavke mogao preduzeti u slučaju kada se utvrde određene nepravilnosti u odnosu na propisane obaveze, zbog čega se uloga ove inspekcije u ovim, pa i nekim drugim segmentima nadzora, svodi na formalnost. To ima negativan uticaj na stepen efikasnosti i efektivnosti inspekcijskog nadzora.

Činjenica da je inspekcijski nadzor u ovoj upravnoj oblasti veoma kompleksan i zahtjevan, da je po podacima Uprave za javne nabavke, u 2017. godini 620 obveznika primjene zakona, da je zaključeno 6.185 ugovora o javnim nabavkama, izvršeno 91.328 nabavki neposrednim sporazumom i 39.142 nabavke male vrijednosti, kao i da su obveznici

primjene zakona rasprostranjeni na teritoriji cijele Crne Gore, zahtijeva obezbjeđivanje svih uslova za vršenje inspeksijskog nadzora.

Pored pomenutih problema u pravnom okviru i nedostatka informacionog sistema, koji bi podržao rad ove inspekcije (softverska aplikacija i odgovarajuća IT oprema, kako bi se unaprijedio sistem evidencije u vršenju inspeksijskog nadzora, sistem praćenja rizika u postupcima javnih nabavki i korišćenje analize rizika u planiranju rada ove inspekcije), treba istaći i druga ograničenja za veću obuhvatnost i efikasnost inspeksijskog nadzora u javnim nabavkama, a to su nedovoljna i neadekvatna materijalna i tehnička sredstva za rad inspektora, kao i nedostupnost adekvatne prakse inspeksijskog nadzora u oblasti javnih nabavki u okruženju i šire.

B. SEKTOR ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE, BEZBJEDNOST I ZDRAVLJA LJUDI, SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

U okviru ovog sektora svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Zdravstveno - sanitarna inspekcija, Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja, Inspekcija socijalne i dječje zaštite, Ekološka inspekcija i Inspekcija za vode.

1. Zdravstveno - sanitarna inspekcija

Odsjek za Zdravstveno - sanitarnu inspekciju čine Sanitarna i Zdravstvena inspekcija.

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore u ovom odsjeku je 37, od kojih je popunjeno 21 sanitarnih i šest zdravstvenih inspektora (dr medicine, dr stomatologije, dipl. farmaceut, inž. tehnolozi, dipl. biolozi, dipl. hemičari, dipl. agronomi, i dipl. Veterinar, dipl sanitarni inženjeri).

Sanitarna inspekcija

U izvještajnom periodu 21 sanitarni inspektor je vršio nadzor u unutrašnjem i spoljnotrgovinskom prometu.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o duvanu, Zakon o vodama, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakon o hemikalijama, Zakon o biocidnim proizvodima, Zakon o obezbjeđivanju zdravstveno ispravne vode za ljudsku upotrebu, Zakon o zdravstvenom nadzoru nad životnim namirnicama i predmetima opšte upotrebe, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Oblasti koje su u nadležnosti sanitarnih inspektora su: zaštita stanovništva od zaraznih bolesti, bezbjednost predmeta opšte upotrebe u proizvodnji, prometu i uvozu, promet igračaka, javno snabdijevanje stanovništva vodom za piće, ograničenje upotrebe duvanskih proizvoda, proizvodnja i stavljanje u promet prekursora, hemikalija, biocida,

sanitarno-higijenski uslovi u zdravstvenim objektima, kozmetičko-frizerskim salonima, školama, vrtićima, objektima sporta i rekreacije i dr.

U toku 2018. godine, sanitarni inspektori su prilikom inspekcijskih pregleda u 17 ugostiteljskih objekata, vršeći nadzor nad licima koja rade u tim objektima i podliježu obaveznom zdravstvenom pregledu (72 lica), uvidom u sanitarne knjižice posumnjali u vjerodostojnost tih knjižica. Vršen je inspekcijski nadzor u zdravstvenim ustanovama, kontrola medicinske dokumentacije i utvrđeno je da lica koja su posjedovala ovjerene sanitarne knjižice nijesu ni vršila zdravstvene preglede u tim zdravstvenim ustanovama. Sanitarni inspektori su dostavili sporne sanitarne knjižice sa spiskom objekata Upravi policije - Sektoru kriminalističke policije - Odsjeku za organizovani kriminal i korupciju Podgorica na dalju nadležnost.

Ova inspekcija je u izvještajnoj godini vršila nadzor na unutrašnjem tržištu i u spoljnotrgovinskom prometu.

Inspekcijski nadzor

Unutrašnje tržište

Sanitarni inspektori su na unutrašnjem tržištu izvršili ukupno 6.912 inspekcijskih pregleda u kojima je utvrđeno 2.046 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	6.912
– redovni	4.826
– po inicijativi i nalogu	173
– po zahtjevu stranke	512
– kontrolni	1.401
Broj kontrola po djelatnostima:	6.912
– trgovina	1.650
– ugostiteljstvo	3.155
– zdravstvene ustanove	283
– socijalne i vaspitno-obrazovne ustanove	443
– proizvodnja hrane	198
– promet lijekova	63
– promet medicinskih sredstava	/
– vodosnabdijevanje	293
– javni saobraćaj	3
– zanatstvo	436

– ostalo	388
Broj utvrđenih nepravilnosti	2.046
Broj rješenja o otklanjanju nepravilnosti	829
Broj rješenja o ispunjenosti sanitarno- higijenskih uslova	195
Broj rješenja o odobrenju prenosa posmrtnih ostataka	316
Broj rješenja kojim se odbacuje inicijativa zbog nenadležnosti	1
Broj ukazivanja	1.057
Broj zaključaka o novčanom kažnjavanju i iznos	4
Iznos izrečenih novčanih kazni zaključkom	2.000,00€
Broj prekršajnih naloga	1.556
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	402.980,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	65

Utvrđene nepravilnosti - Podaci iz tabele ukazuju da je utvrđeno 2.046 nepravilnosti (29,60% u odnosu na ukupan broj inspekcijskih pregleda).

Utvrđene nepravilnosti odnosile su se na: ispunjenost opštih i posebnih higijenskih zahtjeva (34), vršenje obaveznog zdravstvenog pregleda (1.367), sprovođenje opštih i posebnih higijenskih mjera u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (189), povredu propisa o zdravstveno ispravnoj vodi za ljudsku upotrebu (78), o kozmetičkim proizvodima (58), igračkama (59), ostalim proizvodima pod nadzorom (sredstva za održavanje čistoće, proizvodi koji sadrže hemikalije il dr. (11), nepravilnosti u vezi sa upotrebom duvanskih proizvoda u javnim i radnim prostorima (5), neisticanje oznake o zabrani pušenja (2), neposjedovanje dokumentacije (163) nepostupanje po ukazivanjima (3), nemanje sanitarne saglasnosti (54), ostale nepravilnosti (23).

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja nepravilnosti izrečeno je 1.057 mjera ukazivanja. Ukupno je doneseno 1.341 rješenje, od čega je 829 zbog utvrđenih nepravilnosti.

Sanitarna inspekcija je na osnovu zahtjeva stranaka (512), a na osnovu Zakona o sanitarnoj inspekciji, donijela Rješenja o ispunjenosti sanitarno-higijenskih uslova (195) u zdravstvenim ustanovama, kozmetičkim i frizerskim salonima, vaspitno - obrazovnim objektima i objektima za sport i rekreaciju, kao i rješenja o odobrenju prenosa posmrtnih ostataka (316) na osnovu Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, a donijeto je i jedno rješenje kojim se odbacuje inicijativa zbog nenadležnosti na osnovu Zakona o upravnom postupku.

Tri podnijeta zahtjeva stranaka krajem decembra 2018. Godine, za utvrđivanje ispunjenosti sanitarno-higijenskih uslova objekata pod sanitarnim nadzorom, nijesu riješena u izvještajnom periodu, već u januaru 2019. godine.

Ukupno rješenja /mjere i radnje/	829
Mjere i radnje obuhvaćene rješenjima	
- Otklanjanje nepravilnosti	59
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	1
- Zabrana prometa i uništenje robe	65
- Zabrana obavljanja djelatnosti	6
- Zabrana rada licima	698

U izvještajnom periodu podnijete su dvije žalbe drugostepenom organu koje su odbijene u izvještajnom periodu, od toga jedna na zaključak, a druga na rješenje sanitarnog inspektora. Podnijeta je jedna tužba na drugostepeno rješenje kojim je žalba odbačena na zaključak inspektora koja nije rješavana u izvještajnom periodu.

Izvršenje rješenja - U 2018. godini u unutrašnjem nadzoru donijeto je 829 rješenja koja je potrebno kontrolisati i izvršeno je 774 rješenje iz tekuće godine (od toga dva prinudno novčanom kaznom – dva zaključka u iznosu od 1000€ - ali nijesu naplaćena jer su subjekti nadzora izvršili rješenja u određenom im periodu), kao i 64 rješenja iz 2017. godine (od toga dva prinudno novčanom kaznom – dva zaključka u iznosu od 1000€- ali nijesu naplaćena jer su subjekti nadzora izvršili rješenja u određenom im periodu).

Ukupno je izvršeno 838 rješenja, dok je za kontrolu u narednom periodu ostalo 55 rješenja iz 2018. godine, koja su izvršna.

Prekršajna odgovornost - Podnijeto je 65 Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka Sudu za prekršaje, od toga 63 u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti protiv roditelja zbog odbijanja obavezne imunoprofilakse djece kod određenih zaraznih bolesti, jedan po Zakonu o zaštiti potrošača (podaci u obavještenju o robi na određenim proizvodima i u određenim objektima nijesu istaknuti i na Brajevom pismu) i jedan po Zakonu o opštoj bezbjednosti proizvoda. Podnijeto je i osam prekršajnih naloga nadležnim sudovima za sudsko odlučivanje.

Nadzor po oblastima (unutrašnje tržište)

Voda za piće - U izvještajnoj godini kontinuirano je praćena zdravstvena ispravnost vode za ljudsku upotrebu, kao i stanje objekata, uređaja i opreme za vodosnabdijevanje. Od ukupnog broja izvršenih pregleda, 293 su se odnosila na preglede objekata javnog snabdijevanja. Od 642 uzeta uzorka, dostavljene analize su pokazale da je 96 uzoraka bilo neispravno oko 15% i to 66 hemijski (mutnoća ili nedostatak rezidualnog hlora), 30 mikrobiološki ili i hemijski i mikrobiološki. Utvrđene su nepravilnosti koje su se odnosile na neispravnost vode za piće, zatim nevršenje laboratorijskih analiza vode za piće u objektima gdje je to propisano - periodični pregledi. U izvještajnom periodu evidentirana

je neispravnost vode za piće u nekoliko opština zbog mutnoće, o čemu su građani obavještavani putem sredstava javnog informisanja. Sanitarni inspektori su povremeno vršili mjerenje rezidualnog hlora na točecim mjestima vodovodne mreže i tom prilikom nijesu utvrđene nepravilnosti.

Zbog utvrđenih nepravilnosti donijeta su četiri rješenja o zabrani upotrebe vode za piće i 16 rješenja kojima je naloženo vršenje periodičnih analiza vode za piće (od toga 12 rješenja školama) i obavezno mjerenje rezidualnog hlora u vodovodnoj mreži u skladu sa propisima.

Bezbjednost proizvoda - nadzor na tržištu - U skladu sa Godišnjim programom nadzora na tržištu za 2018. godinu, sanitarni i zdravstveni inspektori su vršili proaktivni (planirani) i reaktivni nadzor proizvoda na tržištu. Vršen je nadzor bezbjednosti neprehrambenih proizvoda na tržištu i preduzimane su mjere u cilju obezbjeđivanja da proizvodi isporučeni na tržište ispunjavaju zahtjeve koji obezbjeđuju visok nivo zaštite javnog interesa, a naročito zaštite zdravlja i bezbjednosti potrošača (posebno djece) i drugih krajnjih korisnika.

Nadzor je vršen kao proaktivni (planirani) i reaktivni nadzor (po informacijama iz Sistema brze razmjene informacija o opasnim proizvodima u Evropskoj uniji - RAPEX sistem, kao i informacijama iz Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima, po obavještenjima inspektora iz nadzora, po obavještenju organa i institucija, obavještenjima Uprave carina, prijavama potrošača i drugim izvorima).

Programom nadzora proizvoda na tržištu obuhvaćeno je devet proizvoda i to: lijekovi (antihipertenzivi), medicinska sredstva (sočiva, dioptrijska stakla i okviri za naočare), kozmetička sredstva (farbe za kosu, kupke za tijelo i proizvodi za sunčanje), obmanjujući proizvodi i plastične igračke.

Prilikom neposrednih inspekcijskih pregleda kod subjekata nadzora vršena je administrativna provjera prateće dokumentacije, fizički pregledi i laboratorijsko ispitivanje proizvoda.

Izvršeno je ukupno 1.218 inspekcijskih pregleda, od čega 275 pregleda u proaktivnom nadzoru (po programu - redovni, produženi) i 943 pregleda u reaktivnom nadzoru.

U proaktivnom nadzoru izvršeno je 275 pregleda objekata, a vršena je kontrola bezbjednosti i usaglašenosti: lijekova – antihipertenziva, medicinskih sredstava – sočiva, dioptrijskih stakala i okvira za naočare, kozmetičkih proizvoda (farbe za kosu, kupke za tijelo, proizvodi za sunčanje, obmanjujućih proizvoda i igračaka kod uvoznika, distributera i u maloprodaji).

Kod lijekova - antihipertenziva vršena je administrativna provjera, kao i fizički pregled (izgled pakovanja, deklaracija, uputstvo za upotrebu) i nijesu utvrđene nepravilnosti.

Kod medicinskih sredstava prilikom pregleda vršena je administrativna provjera, kao i fizički pregled (izgled pakovanja, deklaracija, uputstvo za upotrebu). Prilikom ovih pregleda kod jednog subjekta nadzora utvrđeno je da za tri komada naočara sa dioptrijskim staklima u momentu pregleda nijesu postojale isprave o usklađenosti, te je zabranjen njihov promet do pribavljanja tražene dokumentacije. Subjekt nadzora nije pribavio traženu dokumentaciju u ostavljenom roku i dobrovoljno je uništio predmetne proizvode.

Takođe, kod kozmetičkih proizvoda vršena je administrativna provjera, vizuelni pregled – izgled pakovanja, sadržaj deklaracije, rokovi upotrebe, kao i laboratorijska ispitivanja (19 uzoraka). Dostavljeni rezultati ispitivanja su pokazali da su svi ispitivani uzorci bili ispravni. Prilikom ovih pregleda takođe nijesu utvrđene nepravilnosti.

Prilikom kontrole obmanjujućih proizvoda u prometu zatečena su 223 komada koja su uništeni dobrovoljno od strane subjekata nadzora.

Kod igračaka je vršena administrativna provjera, vizuelni pregled proizvoda – izgled proizvoda, isprave o usklađenosti. Prilikom pregleda igračaka, metodom slučajnog uzorka utvrđeno je da za pojedine igračke nijesu stavljeni na uvid Izvještaji o ispitivanju na hemijske parametre – prisustvo ftalata, pa je naloženo subjektima nadzora da se isti pribave od nadležne laboratorije. Takođe je u izvještajnom periodu uzeto i 77 uzoraka igračaka za laboratorijska ispitivanja. U toku ovih pregleda dostavljeni su rezultati ispitivanja koji su pokazali prisustvo ftalata i bora u igračkama iznad propisanog nivoa kod 40 vrsta igračaka (ukupno pronađeno na tržištu 2.548 komada) i izvršeno je dobrovoljno njihovo trajno povlačenje i objavljeni su opozivi za potrošače od strane uvoznika. Uništene su nebezbedne igračke na propisan način od strane uvoznika u prisustvu sanitarnih inspektora u količini od 1.050 komada, a preostali dio će se uništiti u narednom periodu, jer postupci povlačenja i opoziva još nijesu bili završeni u izvještajnom periodu

U reaktivnom nadzoru izvršena su 943 inspekcijska pregleda (po RAPEX obavještenjima 700 pregleda, po obavještenju inspektora iz nadzora – pojačani nadzor 112 pregleda, po informacijama iz Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima 116 pregleda, po obavještenju organa i institucija 12, po informaciji Uprave carina tri pregleda).

Postupajući po obavještenju Uprave Carina prilikom tri pregleda utvrđeno je da su dvije vrste igračaka nebezbedne, u količini od 44 komada zbog prisustva povećanog sadržaja ftalata od propisanog. Nebezbednim igračkama nije dozvoljen uvoz i iste su vraćene isporučiocu sa Kosova.

Po Rapex obavještenjima traženo je 139 opasnih proizvoda a, po obavještenju iz Regionalne mreže 19 proizvoda.

Po ovim obavještenjima na tržištu CG nijesu nađeni opasni proizvodi.

Duvanski proizvodi - U skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima iz Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, sanitarni inspektori su u 2018. godini izvršili 585 inspekcijskih pregleda i utvrdili sedam nepravilnosti i to: 2 - neisticanje oznaka o zabrani pušenja i 5 - pušenje u radnim prostorima. Donijeto je dva ukazivanja da se istaknu oznake o zabrani pušenja, pa je kontrolnim pregledima utvrđeno da je postupljeno po ukazivanjima. Zbog učinjenih prekršaja – neisticanje oznake o zabrani pušenja – izrečene su tri novčane kazne putem tri prekršajna naloga, u iznosu od 560,00€ i sedam novčanih kazni zbog upotrebe duvanskih proizvoda u radnom i javnom prostoru u iznosu od 1.270€.

Prilikom postupanja po inicijativama koje su se odnosile na prijavu pušenja u radnim prostorima i sredstvima drumskog saobraćaja nijesu utvrđene nepravilnosti, ali je utvrđena nepravilnost – neisticanje oznake o zabrani pušenja, te su izrečene dvije novčane kazne putem dva prekršajna naloga u iznosu od 530€.

Spoljnotrgovinski promet

Radi sprječavanja unošenja zaraznih bolesti na teritoriji Crne Gore, na graničnim prelazima i drugim mjestima gdje se vrši carinjenje, Sanitarna inspekcija je vršila nadzor nad putnicima, njihovim stvarima, saobraćajnim sredstvima u međunarodnom saobraćaju, kao i nad uvozom predmeta opšte upotrebe, biocida i hemikalijama.

U izvještajnom periodu kontrolisano je 859 brodova od kojih jedan domaći i 858 stranih. Izdato je 12 potvrda o oslobođenju od deratizacije i dva o izvršenoj deratizaciji brodova i 859 potvrda - dozvola za slobodan saobraćaj brodova. Zdravstvenim nadzorom obuhvaćeno je ukupno 741.889 putnika u međunarodnom saobraćaju, od kojih je 176.046 bilo domaćih i 565.843 strana putnika.

U cilju sprječavanja unošenja u zemlju, širenja i pojave zaraznih bolesti u postupku zdravstvenog nadzora nad putnicima, koji dolaze iz zemalja u kojima ima kolere, kuge, malarije, hemoragijske groznice, sanitarni inspektori su stavili pod zdravstveni nadzor 82 lica kojima su na graničnim prelazima uručena rješenja o stavljanju pod zdravstveni nadzor, a kontrolnim pregledima je utvrđeno da su sva rješenja izvršena, tj. da su se sva lica u određenom roku javila na pregled zdravstvenim ustanovama (Higijensko-epidemiološkim službama) u mjestima boravka.

Podniet je ukupno 6.231 zahtjev u spoljnotrgovinskom prometu (predmeti opšte upotrebe, hemikalije, biocidi). Riješena su 6.224 zahtjeva iz 2018. godine i 14 iz 2017. godine (ukupno 6.238), dok je sedam zahtjeva ostalo da se riješi u 2019. godini. Donijeto je 6.237 rješenja o dozvoli uvoza i jedno rješenje o zabrani – ukupno 6.238 rješenja.

Po osnovu 534 podnijeta zahtjeva koji su se odnosili na hemikalije i biocide izvršen je pregled 2.089.670 kg, za koje je odobren uvoz i promet.

Po osnovu 5.704 zahtjeva, koji su se odnosili na predmete opšte upotrebe, pregledano je 30.926.169 kg. Tom prilikom je uzeto 356 uzoraka za laboratorijska ispitivanja radi ispitivanja zdravstvene ispravnosti, od kojih 1 nije bio ispravan, a radilo se o uzorku rezanog duvana porijeklom iz Albanije za koji je utvrđeno da sadrži povećanu koncentraciju nikotina od propisane. Predmetnoj pošiljci rezanog duvana u količini od 999 kg zabranjen je slobodan promet (uvoz) i ista će biti vraćena isporučiocu.

Prilikom pregleda brodova i predmeta opšte upotrebe, po osnovu naplate administrativne takse, naplaćeno je ukupno 220.465,00€, dok je po osnovu naknade za zdravstveni pregled pošiljki naplaćeno ukupno 31.069,94€ (UIP).

U sprovođenju nadzora u spoljnotrgovinskom prometu, Sanitarna inspekcija je naplatila ukupno 251.534,94€.

Po zahtjevu stranaka Sanitarna inspekcija je donijela rješenja o ispunjenosti sanitarno-higijenskih uslova (195) u zdravstvenim ustanovama, kozmetičkim i frizerskim salonima, vaspitno - obrazovnim objektima i objektima za sport i rekreaciju I naplatila taxu u iznosu od 13.187,08€.

Postupanje po inicijativama

U 2018. godini Sanitarna inspekcija je izvršila 173 inspeksijskih pregleda po inicijativama koje su se odnosile na: loše higijenske uslove u objektima koji su pod sanitarnim nadzorom, proizvode isteklog roka upotrebe, stavljanje u promet robe bez istaknutih podataka u obavještenju o robi na određenim proizvodima i u određenim objektima i na Brajevom pismu, rad zaposlenih lica bez sanitarnih knjižica, proizvode bez obavještenja za potrošače, pušenje u radnom prostoru zaposlenih lica, i dr. Po pojedinim inicijativama nije se moglo postupiti jer prilikom podnošenja nijesu dati tačni podaci, pa inspektori na datim adresama nijesu mogli pronaći tražene subjekte. Takođe je u nekoliko slučajeva jednim inspeksijskim pregledom obuhvaćeno više inicijativa (i do 19) i to inicijative Saveza slijepih za jedan objekat (inicijative podnijete svaka posebno za svaki proizvod u objektu bez istaknutih podataka u obavještenju o robi i na Brajevom pismu i to u više slučajeva).

Zdravstvena inspekcija

Aktivnosti Zdravstvene inspekcije u izvještajnoj godini sprovodilo je pet zdravstvenih inspektora, kao i dva sanitarna inspektora medicinske struke na osnovu ovlaštenja.

Nadležnosti

Zdravstvena inspekcija vrši inspeksijski nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa u oblasti zdravstvene zaštite, kao i nadzor nad sprovođenjem propisanih mjera zdravstvene zaštite.

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o ljekovima, Zakon o medicinskim sredstvima, Zakon o pravima pacijenata, Zakon o zbirkama podataka u oblasti zdravstva, Zakon o hitnoj medicinskoj pomoći, Zakon o liječenju neplodnosti asistiranim reproduktivnim sredstvima, Zakon o uslovima i postupku za prekid trudnoće, Zakon o obezbjeđivanju krvi, Zakon o zaštiti genetičkih podataka, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o sprječavanju zloupotrebe droga, Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o zaštiti potrošača, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Inspeksijski nadzor

U izvještajnoj godini zdravstveni inspektori su izvršili ukupno 1.056 inspeksijskih pregleda u kojima su utvrđene 323 nepravilnosti.

Inspeksijski nadzor je vršen u javnim zdravstvenim ustanovama (394), privatnim zdravstvenim ustanovama (635), neregistrovanim ustanovama (2) i ostalo (25).

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	1.056
- redovni	799
- po inicijativi i nalogu	96
- kontrolni	161
Broj utvrđenih nepravilnosti	323
Broj ukazivanja	138
Broj rješenja	64
- o otklanjanju nepravilnosti	22
- o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti	6
- o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti pečačenjem	3

- o zabrani obavljanja određenih poslova u zdravstvenoj ustanovi	3
- o zabrani obavljanja djelatnosti zdravstvenom radniku bez licence za rad, ili bez obnovljene licence	3
- o zabrani obavljanja dopunskog rada zdravstvenom radniku u zdravstvenoj ustanovi bez saglasnosti direktora	3
- o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti zdravstvenom radniku van zdravstvene ustanove	/
- o zabrani rada zdravstvenom radniku bez izvršenog zdravstvenog pregleda	/
- o zabrani obavljanja djelatnosti zdravstvenom radniku bez ljekarskog uvjerenja za rad u zoni jonizujućeg zračenja u zdravstvenoj ustanovi	/
- kojim se nalaže zdravstvenoj ustanovi da sprovede internu kontrolu kvaliteta	11
- o privremenom stavljanju van prometa lijekova	/
- o trajnom stavljanju van prometa i povlačenju lijekova	8
- o vraćanju u promet lijekova	/
- o privremenom stavljanju van prometa i povlačenju iz prometa medicinskih sredstava	2
- o trajnom stavljanju van prometa medicinskih sredstava	2
- o vraćanju u promet medicinskih sredstava	/
- o dostavljanju dokumentacije	1
- o određivanju zaštitnika prava pacijenata	/
Broj prekršajnih naloga	183
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	67.950,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	51

Utvrđene nepravilnosti - Nepravilnosti zbog kojih su preduzete mjere od strane zdravstvenih inspektora odnosile su se na: neposjedovanje dokumentacije za zdravstveni kadar u momentu inspeksijskog pregleda u zdravstvenim ustanovama, neobezbjedivanje kontinuiteta zdravstvene zaštite, neposjedovanje rješenja Ministarstva zdravlja o ispunjenosti propisanih uslova za obavljanje zdravstvene djelatnosti ili dijela zdravstvene djelatnosti, odbijanje obavezne imunoprofilakse djece, nepropisno vođenje medicinske dokumentacije, neposjedovanje dokumentacije u zdravstvenoj ustanovi u skladu sa propisima, dopunski rad zdravstvenog radnika van mreže zdravstvenih ustanova, izdavanje lijekova suprotno propisima, obavljanje prometa medicinskih sredstava suprotno propisima i dr.

Nepravilnosti navedene po propisima: Zakon o zdravstvenoj zaštiti (151), Zakon o zdravstvenoj inspekciji (1), Zakon o zbirkama podataka u oblasti zdravstva (12), Zakon o lijekovima (64), Zakon o medicinskim sredstvima (14), Zakon o pravima pacijenata (22),

Zakon o obezbjeđivanju krvi (4), Zakon o inspekcijskom nadzoru (7), Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (47), Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti (1).

Preduzete mjere - Postupajući po predlozima i preporukama Agencije za lijekove i medicinska sredstva, pravnim licima je naloženo povlačenje iz prometa lijekova i medicinskih sredstava zbog sumnje da ne odgovaraju propisanim standardima kvaliteta. Kontrolnim pregledima kod distributera i nadzorom na tržištu, utvrđeno je da se gore navedeni lijekovi i medicinska sredstva ne nalaze u prometu, te da je postupljeno po rješenjima inspektora.

Donijeto je 12 rješenja o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti ili dijela zdravstvene djelatnosti, jer je utvrđeno da subjekti nadzora nemaju rješenje o ispunjenosti uslova u pogledu prostora, kadra i opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti ili dijela zdravstvene djelatnosti izdato od nadležnog organa (proširili su obavljanje djelatnosti a da o tome nijesu pribavili gore navedeno rješenje). Kod tri subjekta nadzora izvršeno je pečačenje objekata.

Zbog utvrđenih nepravilnosti izrečeno je 186 novčanih kazni putem 183 prekršajna naloga, u iznosu od 67.950,00€ i to: 120 po Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, u iznosu od 39.500,00€, četiri po Zakonu o zbirkama podataka u oblasti zdravstva u iznosu od 200,00€, 47 po Zakonu o lijekovima u iznosu od 23.500,00€, pet po Zakonu o pravima pacijenata u iznosu od 2.000,00€, i 10 po Zakonu o medicinskim sredstvima u iznosu od 2.750,00€.

U izvještajnom periodu podnijet je 51 zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnim sudovima za prekršaje.

Podnijeta je jedna tužba na drugostepeno rješenje koja nije rješavana u izvještajnom periodu.

U izvještajnom periodu, prilikom nadzora nad sprovođenjem Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, izvršeno je 747 inspekcijskih pregleda, kako u zdravstvenim ustanovama, pored kontrole iz oblasti zdravstvene djelatnosti tako i u drugim subjektima kontrole i nijesu utvrđene nepravilnosti.

Izvršenje rješenja - Prilikom kontrolnih pregleda utvrđeno je da je izvršeno 65 rješenja, i to 63 iz tekuće godine, od toga četiri prinudnim putem i to: tri pečačenjem i jedno administrativno putem novčane kazne (zaključak u iznosu od 50€ - ali nije plaćen jer je subjekat nadzora izvršio rješenje u određenom roku) i dva iz 2017. godine, a ostalo je za kontrolu jedno rješenje iz 2018. godine, koje nije bilo izvršno u izvještajnom periodu.

Prekršajna odgovornost - U izvještajnoj godini, na osnovu utvrđenih nepravilnosti, inspektori su izdali ukupno 183 prekršajna naloga u ukupnom iznosu od 67.950,00€.

Podniet je ukupno 51 zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnim sudovima za prekršaje. Podniet je i jedan prekršajni nalog nadležnom sudu za sudsko odlučivanje.

Zdravstvena inspekcija je dužna da prilikom nadzora primjenjuje *Metodologiju analize rizika u vršenju inspeksijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspeksijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije*, kojom su obuhvaćeni segmenti nadzora koji se odnose na: odsustvo sa posla zbog privremene spriječenosti za rad; upisivanje stomatoloških usluga u medicinsku dokumentaciju koja se dostavlja Fondu za zdravstveno osiguranje radi refundacije.

Po ovoj metodologiji izvršeno je 96 inspeksijskih nadzora, i to: 57 za odsustvo sa posla zbog privremene spriječenosti za rad i 39 za upisivanje stomatoloških usluga u medicinsku dokumentaciju koja se dostavlja Fondu za zdravstveno osiguranje radi refundacije.

Prilikom ovih pregleda inspektori nijesu utvrdili nepravilnosti u dijelu opravdanosti odobravanja odsustva sa posla, već u dijelu vođenja medicinske dokumentacije u skladu sa posebnim zakonom, ali su donijeli i osam rješenja zdravstvenim ustanovama kojima je naloženo da sprovedu internu kontrolu kvaliteta u dijelu provjere odsustva sa posla zbog privremene spriječenosti za rad. Izabranim doktorima je ukazano da vode medicinsku dokumentaciju u skladu sa zakonom i izrečene su im novčane kazne u skladu sa zakonom, a izabrani doktori su postupili po ukazivanjima što je konstatovano kontrolnim pregledima.

Postupanje po inicijativama

Zdravstvena inspekcija je u 2018. godini izvršila 96 inspeksijskih pregleda po inicijativama. Inicijative su se odnosile na zahtjeve za kontrolu opravdanosti privremene spriječenosti za rad, izdavanje lijekova bez recepta, rad apoteka bez odgovarajućeg kadra, rad ljekara u drugim zdravstvenim ustanovama bez saglasnosti direktora, prigovor na rad ljekara, izdavanje lijekova bez prevedenog uputstva za upotrebu na crnogorskom jeziku, obavljanje prometa medicinskih sredstava suprotno propisima i dr.

Pored svega navedenog, treba istaći da je Zdravstvena inspekcija u toku izvještajne godine imala aktivnosti u sklopu projekta VISTART W8, koji se odnosi na inspeksijski nadzor u biomedicini - kontrolu krvi, ćelija, tkiva i organa. S tim u vezi, u Zavodu za transfuziju krvi (organizacioni dio Berane) vršen je inspeksijski nadzor uz pomoć eksperata iz Austrije i Hrvatske.

2. Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja

U ovoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 14 inspektora, od kojih je popunjeno 11, uključujući i glavnog inspektora (dipl. inženjeri šumarstva).

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o šumama, Zakon o divljači i lovstvu, Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća i Zakon o nacionalnim parkovima, kao i veliki broj podzakonskih akata koja uređuju ovu oblast.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor u izvještajnoj godini vršen je kod državnog organa (Uprava za šume), kod pravnih lica koja koriste šumu (koncesionari), kod pravnih lica koja se bave primarnom preradom drveta (pilane), kod preduzetnika koji se bave izvođenjem radova u šumi i transportom šumskih sortimenata, kod vlasnika šuma, u nacionalnim parkovima, kod korisnika lovišta, kao i kod drugih subjekata koji se bave šumarstvom i lovstvom.

U izvještajnoj godini izvršeno je ukupno 1.566 inspekcijskih pregleda (u oblasti šumarstva 1.305 i u oblasti lovstva 261) u kojima je utvrđena 391 nepravilnost.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	1.566
- Redovni	1.132
- po inicijativi	177
- kontrolni	257
Broj utvrđenih nepravilnosti	391
Broj ukazivanja	258
Broj rješenja	43
Broj prekršajnih naloga	74
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	30.600,00
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	36
Broj krivičnih prijava	25

U oblasti šumarstva pregledi su vršeni kod:

- Uprave za šume – 552 (predmet kontrole: izrada i donošenje planskih dokumenata, doznaka stabala, uzgoj i zaštita šuma, korišćenje šuma, prijem i promet drvnih sortimenata, realizacija planiranih mjera, evidencija i dr.);
- korisnika šuma/koncesionara – 371 (predmet kontrole: sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita šuma, prijem, otprema, promet i skladištenje drvnih sortimenata, izrada i sanacija šumskih puteva/vlaka, evidencija o količinama izrađenih i prodatih drvnih sortimenata i licenca);
- vlasnika šuma - 88 (predmet kontrole: sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita i uzgoj šuma);
- nacionalnih parkova – 34 (predmet kontrole: planska dokumenta, doznaka stabala, sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita i uzgoj šuma);
- primarne prerade drveta (pilane) – 175 (predmet kontrole: skladištenje i da li su drveni sortimenti žigosani i snadbjeveni uvjerenjem o porijeklu), i
- zajedničkih pregleda sa drugim inspekcijama i institucijama – 85 - Ekološka, Tržišna, Radna i MUP (predmet kontrole: zajedničke akcije kod postrojenja za primarnu preradu drveta, na zaštiti šuma i promet drvnih sortimenata).

U oblasti lovstva pregledi (261) su vršeni kod korisnika lovišta (predmet kontrole: izrada i donošenje planskih dokumenata, zaštita i uzgoj divljači, organizovanje lova, izdavanje dozvola za lov i druge dokumentacije, evidencija i dr.).

Utvrđene nepravilnosti - U izvještajnoj godini ukupno je utvrđena 391 nepravilnost, a odnosila se na povredu propisa iz oblasti šumarstva (336) i iz oblasti lovstva (55).

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem subjektima nadzora nalagali otklanjanje nepravilnosti u određenom roku. Donijeto je 258 ukazivanja, od kojih je postupljeno po 255, dok je u tri slučaja udovoljeno zahtjevu subjekata nadzora za odlaganje postupanja (zbog vremenskih uslova-snijega). Takođe, donijeta su i 43 rješenja, od kojih su 42 izvršena, dok za jedno rješenje u izvještajnoj godini nije istekao rok za postupanje. Dva donesena rješenja iz prethodnog perioda su dobrovoljno izvršena u 2018. godini u zakonskom roku.

Inspekcija je izdala i 13 naloga o privremeno oduzetim sredstvima i predmetima koji potiču iz bespravnih radnji iz oblasti šumarstva i tom prilikom je oduzeto drvnih sortimenata u količini od 161,55 m³ neto drvne mase od čega 79,55 m³ četinara i 82,00 m³ lišćara.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 74 prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 30.600,00€. Po prekršajnim nalogima u izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 67 prekršajnih naloga, što je 90,54% od broja izdatih. Za dva prekršajna naloga su podneseni zahtjevi za sudsko odlučivanje, a ostalo nenaplaćenih pet prekršajnih naloga.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 36 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (28 iz oblasti šumarstva i osam iz oblasti lovstva).

Takođe, inspektori su nadležnim tužilaštvima podnijeli i 25 krivičnih prijava (23 iz oblasti šumarstva i dvije iz oblasti lovstva), a odnosile su se na:

- odgovorna lica u pravnom licu zbog nepoštovanja doznake i sječu stabala u skladu sa planskim dokumentima u državnim šumama (2);
- službena/odgovorna lica u Upravi za šume (5) – zbog nesavjesnog rada u službi, odnosno zbog nepreduzimanja mjera;
- fizička lica (18) – zbog bespravne sječe stabala u državnoj šumi (16) i zbog bespravnog lova (2).

Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja je obuhvaćena *Metodologijom analize rizika u vršenju inspeksijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspeksijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije*, i to segmenti nadzora koji se odnose na: doznaku i sječu stabala u skladu sa planskim dokumentima u državnim šumama; evidenciju doznake stabala u odgovarajućim knjigama za državne i privatne šume.

Ova inspekcija je izvršila 147 inspeksijskih pregleda po pomenutoj metodologiji.

Prilikom ovih pregleda utvrđeno je 30 nepravilnosti po Zakonu o šumama. U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem subjektima nadzora nalagali otklanjanje nepravilnosti u određenom roku. Izrečeno je 26 mjera ukazivanja, i sve su izvršene, a odnosile su se na doznaku koja nije u skladu sa planom, neizvršenje doznake u predviđenom roku, zatim doznaka nije izvršena na čitavoj površini odjeljenja i knjiga doznake nije završena (evidencija). Zatim, donijeta su i dva rješenja, koja su izvršena, a odnosila su se na istesivanje doznake sa stabala.

Podnijete su i dvije krivične prijave zbog doznake stabala koja nije u skladu sa planskom dokumentacijom.

O preduzetim mjerama je dostavljen izvještaj Agenciji za sprječavanje korupcije.

Postupanje po inicijativama

Inspekcija je postupala po inicijativama u 177 slučajeva (šumarstvo 150 i lovstvo 27), podnosioci inicijativa su državni organi, nevladine organizacije, pravna i fizička lica. Inicijative su se odnosile na kršenje propisa iz oblasti šumarstva od strane Uprave za šume, koncesionara/korisnika šuma, privatnih vlasnika šuma, preduzetnika i pojedinaca, kao i na kršenje propisa iz oblasti lovstva.

3. Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore za socijalnu i dječju zaštitu je četiri, od čega su popunjena sva četiri radna mjesta (glavni inspektor - dipl. pravnik, dva inspektora II - dipl. psiholog i dipl. sociolog i jedan inspektor III-dipl.politikolog).

Nadležnosti

Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i podzakonskih akata za njegovu primjenu.

Od avgusta 2017. godine Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu sprovodi nadzor i nad Zakonom o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom, a od 09. avgusta 2018. godine i nadzor nad Zakonom o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor iz oblasti socijalne i dječje zaštite vršen je posebno u pogledu zakonitosti ostvarivanja i korišćenja prava na osnovna materijalna davanja i usluge iz socijalne i dječje zaštite; vršena je provjera ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite; neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga, uključujući i neposredan uvid u sprovođenje naloga izrečenih u postupku inspekcijskog nadzora, poštovanje hitnosti postupaka i blagovremenost postupanja po podnijetim zahtjevima korisnika za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite, kao i sprovođenje postupaka za naknadu štete prema korisnicima koji su koristili prava na osnovna materijalna davanja na nezakonit način.

U izvještajnom periodu inspektori su izvršili ukupno 296 inspekcijskih pregleda u kojima su utvrđene 284 nepravilnosti.

Po predmetu nadzora, od ukupnog broja kontrola, na osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti se odnosi: 222 pregleda, 91 na osnovna materijalna davanja u dječjoj zaštiti, 136 na usluge socijalne i dječje zaštite, 12 na neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti, 13 na zahtijevanje izvještaja i podataka o radu javnih ustanova socijalne i dječje zaštite, 46 pregleda na provjeru ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i podzakonskim aktima u ovoj oblasti, 21 pregled vezano za uvid u opšte i pojedinačne akte javne ustanove socijalne i dječje zaštite i drugog pružaoca usluga i 17 pregleda vezano za uvid u dokumentaciju javne ustanove socijalne i dječje zaštite i drugog pružaoca usluga na osnovu koje se ostvaruju prava i usluge socijalne i dječje zaštite.

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor u oblasti povlastica na putovanje lica sa invaliditetom vršen je posebno u pogledu zakonitosti ostvarivanja navedenog prava, zakonitosti ostvarivanja naknade novčanih sredstava po osnovu povlastica na putovanje po ostvarenom putovanju, vođenja evidencija korisnika, te sprovođenje postupka naknade štete u slučajevima nezakonitog ostvarivanja ovog prava. Po predmetu nadzora, od ukupnog broja izvršenih kontrola, po ovom osnovu, inspektori socijalne i dječje zaštite su u 2018 godini, izvršili 26 inspekcijskih nadzora, utvrdili sedam nepravilnosti, koje su nakon ukazivanja otklonjene, a postupci obustavljeni.

Inspekcijski nadzor vezan za ostvarivanje prava na mjesečnu nadoknadu, shodno Zakonu o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore, vršen je u odnosu na način ostvarivanja prava na mjesečnu naknadu korisnicima, koje su raskinule radni odnos na određeno vrijeme. Tom prilikom je poseban akcenat stavljen na poštovanje rokova za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na mjesečnu naknadu, poštovanje rokova od strane centara u postupku donošenja i dostave rješenja korisnicima, te zakonitost ostvarivanja navedenog prava. Po predmetu nadzora, od ukupnog broja kontrola, nad sprovedenjem ovog Zakona, inspektori su izvršili 16 kontrola, utvrdili 13 nepravilnosti, donijeli 12 rješenja o otklanjanju nepravilnosti i podnijeli 13 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	296
- Redovni	85
- po inicijativi	62
- kontrolni	149
Broj utvrđenih nepravilnosti	284
Broj ukazivanja	69
Broj rješenja	55
Broj prekršajnih naloga	4
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	1.500,00€
Broj zaključaka o novčanom kažnjavanju	16
Iznos izrečenih novčanih kazni zaključkom	8.400,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	22
Broj krivičnih prijava	1

Posmatrano *po vrstama djelatnosti*, od ukupnog broja inspekcijskih pregleda (296) najveći broj nadzora je izvršen u centrima za socijalni rad (223), u javnim ustanovama za djecu i mlade (13), u javnim ustanovama za odrasla i starija lica (14), u javnim ustanovama za dnevni boravak djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju, odnosno

odraslih lica sa invaliditetom (25), kod opština kao davaoca materijalnih davanja (2) i kod drugih pružalaca usluga (19) koji pregledi se odnose na druge oblike organizovanja u pružanju usluga socijalne i dječje zaštite.

Utvrđene nepravilnosti - Inspekcijskim nadzorom utvrđene su ukupno 284 nepravilnosti, od čega se najveći broj (87) odnosi na osnovna materijalna davanja iz socijalne zaštite (33 u odnosu na ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje, 20 u odnosu na ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, 26 u odnosu na ostvarivanje prava na dodatak za njegu i pomoć, sedam u odnosu na ostvarivanje prava na jednokratnu novčanu pomoć i jedna u odnosu na ostvarivanje prava na naknadu roditelju ili staratelju-njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine).

U vezi sa ostvarivanjem osnovnih materijalnih davanja iz dječje zaštite, inspektori su utvrdili ukupno 24 nepravilnosti, od čega se tri odnose na naknadu za novorođeno dijete, šest na ostvarivanje prava na dodatak za djecu, četiri na ostvarivanje prava na troškove ishrane u predškolskim ustanovama, jedna na pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama, tri nepravilnosti na refundaciju naknade zarade i naknade zarade za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo i sedam nepravilnosti vezano za ostvarivanje prava na naknadu po osnovu rođenja djeteta.

Utvrđeno je i 69 nepravilnosti u dijelu nadzora usluga iz socijalne i dječje zaštite, od čega se 16 odnosilo na uslugu podrške za život u zajednici, 22 u odnosu na savjetodavno-terapijske usluge, 27 u odnosu na pružanje usluge smještaja i četiri nepravilnosti vezano za druge usluge socijalne i dječje zaštite.

Utvrđene su 32 nepravilnosti vezane za provjeru ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, od čega se 19 nepravilnosti odnosilo na posjedovanje licenci za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, 12 nepravilnosti vezano za posjedovanje licenci stručnih radnika i jedna nepravilnost vezano za obavljanje stručnih poslova kod pružaoca usluga.

Od ostalih nepravilnosti (72) jedna nepravilnost se odnosi na uvid u opšte i pojedinačne akte subjekata nadzora, pet nepravilnosti se odnosi na uvid u dokumentaciju javnih ustanova socijalne i dječje zaštite i drugih pružalaca usluga na osnovu koje se ostvaruju prava i usluge socijalne i dječje zaštite, devet nepravilnosti na neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga socijalne i dječje zaštite, 37 nepravilnosti na neposredan uvid u sprovođenje naloga izrečenih u postupku inspekcijskog nadzora, sedam nepravilnosti na povlastice na putovanje lica sa invaliditetom i 13 nepravilnosti na ostvarivanje prava na mjesečnu naknadu u skladu sa posebnim zakonom.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori socijalne i dječje zaštite su u izvještajnom periodu izrekli 69 mjera ukazivanja subjektima nadzora i odredili rokove za otklanjanje nepravilnosti, dok su u slučajevima kada subjekti nadzora nijesu prihvatili ukazivanje, rješenjima naredili otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i donijeli ukupno 55 rješenja.

Inspektori su kroz kontrolne preglede utvrdili da su centri za socijalni rad, nakon ukazivanja inspektora, u 46 slučajeva prekinuli dalje korišćenje prava iz socijalne i dječje zaštite koja su korisnici uživali bez propisanog osnova, a koji se odnosi na prestanak korišćenja prava na materijalno obezbeđenje i prava na dodatak za djecu.

Kada je u pitanju poštovanje hitnosti postupka i blagovremenosti u odlučivanju i dostavljanju rješenja korisnicima prava iz socijalne i dječje zaštite, inspektori su utvrdili da centri za socijalni rad u 821 slučaju nijesu blagovremeno postupali, odnosno da nijesu u propisanim rokovima donijeli i dostavili rješenja korisnicima prava iz socijalne i dječje zaštite, što je učinjeno nakon ukazivanja i donijetih rješenja od strane inspektora.

Važno je napomenuti da su inspektori kroz preduzete mjere obuhvatili više utvrđenih nepravilnosti.

Neposredan efekat nadzora ove inspekcije u dijelu prava iz socijalne i dječje zaštite je smanjenje broja korisnika prava iz socijalne i dječje zaštite koji su uživali ova prava suprotno zakonu. Pored navedenog, inspekcijski nadzor je uticao na ostvarivanje prava podnosilaca zahtjeva na osnovna materijalna davanja u zakonom propisanom roku, što je u krajnjem uticalo na efikasnost centara za socijalni rad i poštovanje hitnosti postupka u oblasti socijalne i dječje zaštite, što je djelatnost od javnog interesa. Jedan od efekata ove inspekcije je licencirano pružanje usluga socijalne i dječje zaštite, tako da je nakon sprovedenih nadzora u 2018. godini 14 pružalaca usluge dobilo licencu za pružanje usluga socijalne i dječje zaštite, što su ujedno i prve licence u ovoj oblasti od uspostavljanja sistema licenciranja.

Izvršenje rješenja - Od ukupno 55 donijetih rješenja u izvještajnom periodu, njih 44 se odnosilo na otklanjanje nepravilnosti, a 11 rješenja na odlučivanje po zahtjevima subjekata nadzora za produženje rokova za izvršenje istih. U izvještajnom periodu od ukupnog broja donijetih rješenja izvršeno je njih 36, od čega je 29 rješenja izvršeno dobrovoljno, sedam rješenja administrativno, dok je po preostalih 19 rješenja postupak izvršenja u toku.

Takođe, u 2018. godini, izvršeno je osam rješenja iz prethodnih godina, dok su ostala neizvršena tri rješenja iz 2016. godine, po kojima je postupak administrativnog izvršenja pokrenut, ali nije okončan.

U izvještajnom periodu inspektori za socijalnu i dječju zaštitu su donijeli 21 zaključak, od kojih se 16 odnosi na izricanje novčanih kazni zbog neizvršenja rješenja (u ukupnom iznosu od 8.400,00€), a pet na odlaganje izvršenja donijetih rješenja do odluke drugostepenog organa po žalbi.

Na rješenja inspektora, u izvještajnoj godini podnijeto je šest žalbi, dok na zaključke nije bilo izjavljenih žalbi. Po jednoj žalbi odlučio je drugostepeni organ i istu odbio kao neosnovanu, dok je postupak po preostalih pet žalbi u toku.

Inspektori za socijalnu i dječju zaštitu su u izvještajnoj godini podnijeli i jednu krivičnu prijavu.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali četiri prekršajna naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.500,00€, od čega su u dva slučaja podnijeti zahtjevi za sudsko odlučivanje.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli i 22 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Postupanje po inicijativama

U izvještajnom periodu Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu je primila ukupno 48 inicijativa, od čega se: 12 odnosilo na pritužbe u postupku ostvarivanja prava iz socijalne zaštite (od čega po tri na ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje, dodatak za njegu i pomoć, ličnu invalidninu i jednokratnu novčanu pomoć), pet pritužbi u odnosu na pružanje usluge smještaja starijih, dvije u odnosu na pružanje usluge smještaja djece, 15 pritužbi vezano za nepoštovanje propisanih normativa, standarda i načina rada centara za socijalni rad kod ostvarivanja kontakata između roditelja i djece, četiri pritužbe vezano za učešće centara u postupku procjene stanja, potreba, snaga i rizika kod vršenja roditeljskog prava, po tri pritužbe vezano za ostvarivanje prava na mjesečnu naknadu bivših korisnica naknade po osnovu rođenja troje ili više djece, vezano za nepoštovanje hitnosti postupaka za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite i po jedna pritužba vezano za preduzimanje radnji od strane centra kad su u pitanju djeca sa problemima u ponašanju, vezano za ostvarivanje prava na pružanje usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva; za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite bez prethodno pribavljene licence i za prestanak priznatog prava. Po inicijativama su izvršena 62 inspekcijska pregleda, u kojima je utvrđeno 49 nepravilnosti, za čije otklanjanje su preduzete mjere ukazivanja i rješenja. Važno je napomenuti da se inicijative koje se podnose ovoj inspekciji često odnose na nadzor kod više subjekata. Pet inicijativa je proslijeđeno nadležnim organima na postupanje, dok je devet bilo neosnovano.

Na kraju, treba istaći da zbog povećanog obima posla treba jačati kadrovske kapacitete inspekcije, kako po broju tako i u pogledu stručnog usavršavanja inspektora, jer se radi o relativno novoj inspekciji.

Rad ove inspekcije bi znatno unaprijedilo uvođenje informacionog sistema, a ovo posebno iz razloga što veliki broj subjekata nadzora koji su pod nadzorom ove inspekcije (ustanove socijalne i dječje zaštite), rade u informacionom sistemu socijalnog staranja. Povezivanje sa navedenim sistemom bi doprinijelo kvalitetnijoj razmjeni podataka sa institucijama, olakšalo bi ionako složen postupak nadzora ove inspekcije i doprinijelo većem opsegu kontrola, kao i kvalitetnijoj pripremi nadzora. Potrebno je i redefinisati pojedine odredbe Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, posebno u dijelu koji se odnosi na

osnovna materijalna davanja iz socijalne i dječje zaštite, jer postoji dosta nejasnih i dvosmislenih normi, za koje nemamo adekvatna tumačenja i sudsku praksu.

4. Ekološka inspekcija

U ovoj inspekciji sistematizovano je 21 radno mjesto. Popunjeno je devet uključujući i mjesto glavnog inspektora (dipl. inženjeri, fizičar, hemijski tehnolozi, biolozi).

Nadležnosti

Ekološka inspekcija sprovodi nadzor nad: Zakonom o životnoj sredini, Zakonom o upravljanju otpadom, Zakonom o zaštiti vazduha, Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini, Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o hemikalijama, Zakonom o nacionalnim parkovima, Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti, Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja, Zakonom o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, Zakonom o biocidnim proizvodima, Zakonom o genetski modifikovanim organizmima, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu izvršila 2.237 inspekcijskih pregleda u kojima je utvrdila 783 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	2.237
- redovni	1.438
- po inicijativi	123
- kontrolni	676
Broj utvrđenih nepravilnosti	783
Broj ukazivanja	141
Broj rješenja	495
Broj prekršajnih naloga	10
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	4.150,00€
Broj zaključaka o novčanom kažnjavanju	43

Iznos izrečenih novčanih kazni zaključkom	66.100,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	44

Zbog neizvršenja rješenja inspekcija je pristupila administrativnom izvršenju rješenja i donijela 43 zaključka o izricanju novčane kazne.

Ekološka inspekcija je Specijalnom Državnom Tužilaštvu dostavila Informaciju sa potrebnom dokumentacijom u vezi sa pokrenutom krivičnom prijavom Mreže za afirmaciju nevladinog sektora – MANS, a vezano za izvođenje radova na izgradnji auto puta Bar-Boljare, a kojom se izražava sumnja da je na lokaciji okoline Mateševa, gradilišta petlje Mateševo, te mostova Tara 1 i Tara 2, prilikom izvođenja radova, došlo do promjene toka rijeke Tare i izmještanja njenog korita, te devastacije korita i obalnog područja, kao i same rijeke Tare i biodiverziteta.

Utvrđene nepravilnosti - Utvrđene nepravilnosti (783) su se uglavnom odnosile na: obavljanje djelatnosti bez dozvole i saglasnosti nadležnih organa; kvalitet tehnoloških voda ne odgovara uslovima za ispuštanje u javnu kanalizaciju i prirodni recipijent propisanim zakonom; obavljanje djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru bez dozvole nadležnih organa; kvalitet ispuštenih gasova iz ložišta i drugih tehnoloških ispusta ne odgovara uslovima propisanim zakonom; nepreduzimanje mjera iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu; upravljanje medicinskim otpadom kojim se stvara negativan uticaj na životnu sredinu; upravljanje otpadom na način kojim se stvara negativan uticaj na životnu sredinu; nesprovođenje postupaka strateške procjene uticaja na životnu sredinu, planove i programe; povećan nivo buke u životnoj sredini; nedostavljanje podataka iz katastra zagađivača nadležnom organu; nevršenje zdravstvenih pregleda profesionalno izloženih lica koja rade u zoni zračenja; nevršenje dozimetrijskih ispitivanja, kontrole radne sredine i mjerenja u cilju sprovođenja programa osiguranja i kontrole kvaliteta za izvore jonizujućeg zračenja; neposjedovanje rješenja o ispunjenosti propisanih uslova za korišćenje izvora jonizujućeg zračenja, neadekvatno skladištenje hemikalija, promet hemikalijama bez dozvole nadležnog organa, nedostavljanje obavještenja o seveso postrojenjima, mjerenje nivoa nejonizujućeg zračenja i dr.

Preduzete mjere - Donijeto je 495 rješenja, i to na osnovu: Zakona o upravljanju otpadom (105), Zakona o životnoj sredini (129), Zakona o zaštiti vazduha (43), Zakona o zaštiti od buke (7), Zakona o procjeni uticaja (105), Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti (50), Zakona o zaštiti prirode (2), Zakona o hemikalijama (32), Zakona o zaštiti od nejonizujućeg zračenja (12), Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini (4), Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađenja životne sredine (6) . Od ukupnog broja rješenja, osam se odnose na zabranu obavljanja djelatnosti.

Na osnovu *Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti* JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja i Institut za crnu metalurgiju AD Nikšić su izvršili 64.325

kontrola nivoa radioaktivnosti robe pri uvozu i obavijestili Ekološku inspekciju. Ova inspekcija je redovno vršila kontrolu izvora jonizujućeg zračenja kod poliklinika, domova zdravlja, industrijskih objekata, bolnica, stomatoloških ordinacija, Ministarstva odbrane, Vojske Crne Gore, Uprave carina, Uprave policije, Aerodroma Crne Gore, skladišta i privremenih skladišta radioaktivnog otpada. U skladu sa *Zakonom o nejonizujućem zračenju*, ova inspekcija je vršila kontrolu nivoa nejonizujućeg zračenja trafostanica, dalekovoda, baznih stanica i kontrolu uređaja u zdravstvenim ustanovama.

Shodno *Zakonu o životnoj sredini* i Pravilniku o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine, donesena su rješenja kojim je naloženo subjektima nadzora da dostave popunjeni obrazac za katastar zagađivača jedinici lokalne samouprave na čijoj teritoriji obavljaju djelatnost, kao i Agenciji za zaštitu životne sredine. Kontrolisani su i operateri seveso postrojenja.

Na osnovu *Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu*, Ekološka inspekcija je pratila realizaciju mjera iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu na koji je izdata ekološka saglasnost za sljedeće projekte: izgradnja Auto puta, projekat izgradnje konvertorskog postrojenja i energetskog kabla, Krново green energy d.o.o., Azmont Herceg Novi, Možura wind park d.o.o. za radove na vjetroparku »Možura«, WTE Wassertechnik GmbH Njemačka dsd Podgorica/ Vodovod i kanalizacija Tivat d.o.o., Crnogorsko elektroprenosni sistem ad Podgorica, Adriatic marinas d.o.o., 3D geofizička istraživanja u podmorju Crne Gore.

AD »Rudnik uglja« Pljevlja je završio izgradnju taložnika za ocjedne vode sa površinskog kod d.o.o. CETI pokazuju da vode koje se ispuštaju iz taložnika u rijeku Čehotinu sada nemaju povećanu mutnoću.

Na osnovu *Zakona o zaštiti vazduha*, vršena su emisijska i imisijska mjerenja štetnih i opasnih materija u vazduhu na lokacijama potencijalnih zagađivača. Pojačan je inspeksijski nadzor kod zagađivača koji negativno utiču na stanje kvaliteta vazduha u opštini Pljevlja. Kod AD „EPCG“-TE Pljevlja, na osnovu Izvještaja o emisijskim mjerenjima koja su urađena od strane d.o.o. „CETI“, koncentracije praškastih materija i NO_x (azotnih oksida) su bile u granicama dozvoljenog prekoračenja do 2025. godine. Koncentracije SO_x je iznad dozvoljenih granica, a problem sa istim se ne može riješiti bez uvođenja postupka desumporizacije i deazotizacije.

EPCG-TE Pljevlja je po nalogu Ekološke inspekcije, a preko ovlašćene institucije, izvršila imisijska mjerenja u okruženju deponije pepela i šljake „Maljevac“. Rezultati mjerenja su pokazali da su u periodu mjerenja sve srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica bile ispod propisane granične vrijednosti od 50 µg/m³.

Naloženo je vršenje emisijskih mjerenja kod d.o.o. „Grijanje“ Pljevlja. Mjerenja nijesu izvršena jer je d.o.o. CETI, koji je jedina akreditovana organizacija za vršenje emisijskih mjerenja instrumente i uređaje za mjerenja poslao na kalibraciju u Zagreb. Mjerenja će biti izvršena nakon kalibracije instrumenata.

U skladu sa *Zakonom o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja životne sredine* i Programom usklađivanja pojedinih privrednih grana, operateri postojećih postrojenja i aktivnosti za koje se izdaje integrisana dozvola su bili dužni da pribave istu dozvolu najkasnije do 1. januara 2018. godine, a da podnesu zahtjev najkasnije godinu dana prije isteka roka utvrđenog Programom.

EPCG-Termoelektrana Pljevlja

Na osnovu člana 14 stav 4 Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine donijela je Rješenje o izdavanju integrisane dozvole operateru "Elektroprivreda Crne Gore" AD Nikšić, za rad cjelokupnog postrojenja TE "Pljevlja" i obavljanje aktivnosti proizvodnje električne i toplotne energije na lokaciji Kalušići u Pljevljima, u skladu sa obavezama predviđenim Programom mjera prilagođavanja rada postojećeg postrojenja ili aktivnosti propisanim uslovima i Akcionim planom koji čine sastavni dio dozvole.

Inspekcijskim nadzorima kod EPCG-TE Pljevlja od strane Ekološke inspekcije, konstatovano je da EPCG-TE Pljevlja realizuje mjere iz Akcionog plana.

- U 2018. godini završena je izrada i revizija Glavnog projekta nastavka odlaganja i fazne rekultivacije deponije Maljevac.
- Takođe u 2018. godini završene su aktivnosti na izmještanju dalekovoda DV 220kV Piva-Pljevlja - (dio preko deponije)
- Završena je izrada i revizija Glavnog projekta za izgradnju privremenog odlagališta otpada, sa Elaboratom o procjeni uticaja na životnu sredinu i dobijena je građevinska dozvola.

Vezano za praćenje životne sredine i parametara rada/stanja TEPi monitoring veličina i fizičko-hemijskih karakteristika svih vrsta otpada, EPCG je u 2018. godini izradila sljedeće analize /laboratorijske izvještaje:

- Fizičko-hemijska analiza površinskih, otpadnih i podzemnih voda (2 mjerenja);
- Fizičko-hemijska analiza kvaliteta zemljišta u okruženju deponije Maljevac (2 mjerenja);
- Emisijska mjerenja zagađujućih materija u vazduh sa dimnjaka termoelektrane;
- Imisijska mjerenja zagađujućih materija u vazduh sa deponije Maljevac;
- Izvještaj o ispitivanjima nivoa buke u životnoj sredini;
- Fizičko-hemijska analiza otpada sa deponije šljake i pepela Maljevac.

U toku su aktivnosti oko eksproprijacije zemljišta u okruženju deponije Maljevac.

Kombinat aluminijuma nije pribavio integrisanu dozvolu od Agencije za zaštitu prirode i životne sredine u predviđenom roku - januar 2018. godine, pa je KAP - u stečaju, po rješenju inspekcije bilo naloženo, da pribavi integrisanu dozvolu. Agencija je naložila rješenjem da uz dostavljeni zahtjev za integrisanu dozvolu, izradi i dostavi Program mjera

prilagođavanja rada postojećih postrojenja ili aktivnosti propisanim uslovima. KAP- u stečaju je izjavio žalbu protiv ovog rješenja Agencije. Rješavajući po žalbi Ministarstvo održivog razvoja i turizma je donijelo Zaključak o prekidu postupka 27.12.2018. godine kojim se prekida postupak po žalbi KAP-u stečaju, do rješavanja prethodnog pitanja tj. utvrđivanja ko je operater postrojenja i obveznik pribavljanja intergrisane dozvole.

Tosčelik Nikšić – Željezara je Agenciji predala zahtjev za izdavanje intergrisane dozvole sa pratećom dokumentacijom. Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u pripremi pokretanja procedure za izdavanje integrisane dozvole.

Ekološka inspekcija je podnosila zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnih lica-operatera i odgovornog lica u pravnom licu (KAP-u stečaju, Tosčelika Nikšić), Sudu za prekršaje, shodno odredbama Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine.

Na osnovu Uredbe o graničnim vrijednostima zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla, Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu, u skladu sa Programom praćenja kvaliteta goriva naftnog porijekla, kontrolisala 10 uzoraka sa skladišta Jugopetrola A.D. u Luci Bar, pri čemu nijesu utvrđene nepravilnosti, kao i 10 uzoraka brodskog goriva.

Takođe, Ekološka inspekcija je kontrolisala preduzeća i preduzetnike koji se bave djelatnošću popravke i/ili isključivanja iz upotrebe proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance.

Shodno odredbama *Zakona o hemikalijama*, Ekološka inspekcija je kontrolisala skladištenje, pakovanje i označavanje hemikalija.

Ekološka inspekcija je u izvještajnoj godini vršila inspeksijski nadzor u sekretarijatima za planiranje i uređenje prostora lokalnih uprava, u cilju vršenja kontrola postupaka strateške procjene uticaja na životnu sredinu, a koji se odnose na planove i programe, shodno *Zakonu o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu*.

Ekološka inspekcija je u izvještajnoj godini vršila inspeksijski nadzor u sekretarijatima za planiranje i uređenje prostora lokalnih uprava, u cilju vršenja kontrola postupaka izdavanja upotrebnih dozvola u skladu sa članom 27 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Na osnovu Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini, Ekološka inspekcija je subjektima nalagala rješenjem da, preko ovlašćenog pravnog lica, izvrše mjerenja nivoa buke u životnoj sredini. U skladu sa *Zakonom o odgovornosti za štetu u životnoj sredini*, inspekcija je donosila rješenja sa mjerom da se osigura od odgovornosti za štetu i neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini.

Ekološka inspekcija je Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine podnijela zahtjev za pokretanje postupka utvrđivanja neposredne opasnosti štete zbog zapaljenog odlagališta na lokaciji Brajići.

Na osnovu *Zakona o upravljanju otpadom*, Ekološka inspekcija je u cilju otklanjanja nepravilnosti donijela 105 rješenja.

U toku izvještajnog perioda, zbog prekršaja iz oblasti upravljanja otpadom, nadležnim područnim organima, odnosno sudovima za prekršaje, podnijeto je 12 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i izdata su četiri prekršajna naloga.

Shodno programu praćenja uticaja na životnu sredinu, „Ekomedika“ d.o.o. je uradila Plan monitoringa zaštite životne sredine za 2018. godinu i u skladu sa rješenjima Ekološke inspekcije uradila Monitoring zaštite životne sredine za postrojenje za obradu otpada. Vršena su mjerenja na: kvalitet ispusne vode iz sistema za prečišćavanje vode koja nastaje nakon tretmana medicinskog otpada a prije upuštanja u kanalizacioni sistem, ispitivanje kvaliteta vazduha na ventilacionom ispustu, kao i na provjeru efikasnosti sterilizacije na konvertorima u Podgorici i Beranama.

Ekološka inspekcija je kontrolisala postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda za opštine Herceg Novi, Kotor, Tivat, Budva, Šavnik i Nikšić u cilju kontrole kvaliteta vode i vazduha, kao i upravljanja kanalizacionim muljem.

Polovinom 2018. godine završena je sanacija neuređenog odlagališta „Vrtijeljka“ Cetinje-Lokacija „Vrtijeljka“.

Neuređeno odlagalište „Ćafe“, Bar - Početkom 2017. godine započeto je sa radovima na sanaciji, koji još nijesu završeni.

Shodno *Zakonu o nacionalnim parkovima*, vršena je kontrola nacionalnih parkova i drugih zaštićenih područja. Ekološka inspekcija je u tom dijelu vršila kontrolu sprovođenja planova i programa upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima, koji se odnose na mjere i uslove zaštite prirode, kao i zaštite, očuvanja, korišćenja i unapređenja zaštićenih prirodnih dobara.

U cilju sprovođenja odredbi *Zakona o zaštiti prirode* koje se odnose na pribavljanje smjernica i uslova za zaštitu prirode za planove i programe izvršene su kontrole kod organa lokalne uprave.

Izvršenje rješenja - Od ukupnog broja donijetih rješenja (495), u izvještajnoj godini izvršeno je 371, dok je pet rješenja obustavljeno. Od 119 neizvršenih rješenja, za 100 u izvještajnoj godini nije istekao rok za izvršenje, dok su za 19 izvršnih rješenja a koja nijesu izvršena doneseni zaključci o izricanju novčane kazne. Za osam rješenja koja su donesena u ranijem periodu, a nijesu izvršena u 2018. godini, Ekološka inspekcija je pristupila administrativnom izvršenju rješenja novčanom kaznom. Za izvršenje naloženih mjera potrebna su velika finansijska ulaganja za: instaliranje najbolje dostupne opreme, sisteme za prečišćavanje vode i vazduha, kao i za trajno zbrinjavanje otpada.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 10 prekršajnih naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 4.150,00€, od kojih je naplaćeno osam prekršajnih naloga (80%).

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 44 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Postupanje po inicijativama

Ekološka inspekcija je vršila inspekcijske nadzore po inicijativama civilnog sektora, NVO organizacija. Za 123 podnijete inicijative, koje su bile u nadležnosti Ekološke inspekcije postupljeno je, a za inicijative koje nijesu u nadležnosti ove inspekcije, doneseni su zaključci o odbacivanju ili su proslijeđeni nadležnoj inspekciji.

Na osnovu podnijetih inicijativa doneseno je 26 rješenja: broj izvršenih rješenja po zahtjevu je 19, zbog neizvršenja rješenja Ekološka inspekcija je podnijela tri zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nakon čega su subjekti nadzora postupili po predmetnim rješenjima, za dva rješenja rok realizacije mjera iz rješenja nije istekao, dva rješenja su obustavljena jer su subjekti prestali sa obavljanjem djelatnosti.

Ostale aktivnosti

Predstavnici ove inspekcije učestvovali su i u izradi: Predloga izmjena Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015-2020. godine, Praćenje realizacije obaveza Plana reorganizacije i jačanja administrativnih kapaciteta za sektore životne sredine i klimatskih promjena u Crnoj Gori, Predlog XXIII nacionalnog izvještaja i izjave o nuklearnim materijalima, Predstavljanje Izvještaja iz sjenke za Poglavlje 27, nove Strategije upravljanja hemikalijama za period 2019. -2022. godine.

Ekološka inspekcija je tokom 2018. godine prisustvovala velikom broju sastanaka, obuka, konferencija i radionica, od kojih se izdvajaju: Regionalna konferencija o malim hidroelektranama – Evropski standardi i praksa u CG, Srbiji i Bosni, TAIEX ekspertska misija koja se odnosi na uspostavljanje registra zagađivača i integracija istog u informacioni sistem životne sredine; Radionica na temu aktivnosti na smanjenju potrošnje HFC supstanci; radionica „Invazivne i unesene vrste; konferencija „U susret otvaranju Poglavlja 27“; radionica u vezi upravljanja medicinski otpadom; Obuka za identifikaciju opreme i otpada koji sadrži polihlorovane bifenile – PCB, Inicijalni sastanak za III fazu projekta THEMIS mreža, u organizaciji MORiT-a i Regionalnog centra za životnu sredinu uz podršku Austrijske razvojne agencije. Themis mreža je regionalna inicijativa koja podstiče saradnju između institucija u cilju unapređenja procesa transpozicije, implementacije i primjene pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena, uključujući sledeće zemlje: Crna Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Albanija i Kosovo (definisano u okviru UNSCR

1244/1999). Specifični ciljevi mreže usmjereni su na uspostavljanje platforme za saradnju relevantnih institucija: ministarstva, agencija, zavoda, instituta, inspekcija, uključujući pravosudni sistem, kroz podizanje svijesti i jačanje kapaciteta relevantnih učesnika putem priručnika i smjernica, kao i razmjenu znanja i iskustva putem radionica, treninga i studijskih posjeta, a u cilju unapređenja sprovođenja i primjene propisa; Sastanak Poljoprivreda i ruralni razvoj – IPARD u Crnoj Gori; VI redovnom sastanku strana ugovornica Zajedničke Konvencije o radioaktivnom otpadu.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je 03.12.2018. godine donijelo rješenje o formiranju Upravnog odbora za praćenje realizacije projekta “Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore”, u čijem sastavu je i Ekološka inspekcija.

5. Inspekcija za vode

U Inspekciji za vode sistematizovano je šest radnih mjesta za inspektore, od kojih su popunjena tri, uključujući i mjesto glavnog inspektora (dipl. inž. građevine).

Nadležnosti

Inspekcija za vode sprovodi nadzor u oblasti upravljanja vodama i vodnim dobrom na cijeloj teritoriji Crne Gore, a u pogledu primjene: Zakona o vodama, Zakona o upravljanju komunalnim otpadnim vodama, Zakona o finansiranju upravljanja vodama, Zakona o ratifikaciji ugovora između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o međusobnim odnosima u oblasti upravljanja vodama, kao i velikog broja podzakonskih akata donesenih na osnovu ovih zakona.

Inspeksijski nadzor

U toku izvještajnog perioda, ova inspekcija je izvršila 431 inspeksijski pregled u kojima su utvrđene 73 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	431
- redovni	200
- po inicijativi	119
- kontrolni	112
Broj utvrđenih nepravilnosti	73
Broj ukazivanja	27
Broj rješenja	36
Broj prekršajnih naloga	16
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	4.660,00€
Broj zaključaka o novčanom kažnjavanju	11
Iznos izrečenih novčanih kazni zaključcima	8. 500,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	7
Broj krivičnih prijava	6

Utvrđene nepravilnosti - Utvrđene nepravilnosti su se odnosile na: kontrolu kvaliteta ispuštene otpadne vode, eksploataciju riječnih nanosa bez propisane saglasnosti, kontrolu ispunjenosti uslova iz vodnih akata, deponovanje materijala na vodnom zemljištu, kontrolu kvaliteta vode za kupanje i ispuštanje otpadne vode neposredno u prijemnik, pri čemu nije obezbijeđeno prečišćavanje otpadnih voda do nivoa koji odgovara propisima o efluentima (emisiji).

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, doneseno je 27 mjera za otklanjanje nepravilnosti ukazivanjem. Najčešće mjere: obustavljanje dalje eksploatacije šljunka i pijeska bez propisanih saglasnosti i uklanjanje mehanizacije sa vodnog dobra; sanacija deponovanog materijala na vodnom dobru i dostavljanje dokumentacije. Doneseno je 36 rješenja (dva rješenja o zabrani izvođenja daljih radova u užoj zoni sanitarne zaštite vodoizvorišta; jedno rješenje o preduzimanju mjera na dovođenje dijela sistema javne kanalizacije u ispravno stanje; jedno rješenje o pribavljanju vodne saglasnosti za izvođenje radova na vodnom dobru; jedno rješenje o ispitivanju kvaliteta otpadnih voda i rješavanje problema ispusta prelivnog sistema; osam rješenja o zabrani dalje eksploatacije šljunka i pijeska i uklanjanje mehanizacije sa vodnog dobra; tri rješenja o preduzimanju mjera na dovođenju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u ispravno stanje i vršenje kvaliteta otpadnih voda; devet rješenja o pribavljanju vodnih dozvola za korištenje vodnih objekata; sedam rješenja o ispitivanju kvaliteta otpadnih voda; jedno rješenje o zabrani izvođenja daljih radova na izgradnji potpornog zida na vodnom dobru u koritu rijeke; tri rješenja o zabrani deponovanja materijala na dijelu vodnog zemljišta).

Izdato je 16 prekršajnih naloga, a podnijeto je sedam zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (šest zbog eksploatacije riječnih nanosa bez propisane saglasnosti i jedan zbog krađe zaštićenog prirodnog dobra), i šest krivičnih prijava (četiri zbog nelegalne eksploatacije riječnih nanosa i dvije zbog zagađenja životne sredine).

Izvršenje rješenja - Od 36 donijetih rješenja u toku 2018. godine, 26 rješenja je izvršeno dobrovoljno, a za 10 rješenja (sva su izvršna – rješenja uručena stranci) nijesu istekli ostavljeni rokovi za dobrovoljno izvršenje rješenja ili je u postupku administrativnog izvršenja rješenja, zaključkom o izricanju novčane kazne određen novi rok za izvršenje naređene mjere.

Od 59 neizvršenih rješenja prenijetih iz ranijeg perioda u 2018. godinu dobrovoljno je izvršeno 38 rješenja, dok je 21 rješenje i dalje neizvršeno (10 rješenja se odnosi na pribavljanje rješenja o utvrđivanju zona sanitarne zaštite za vodoizvorišta, gdje zbog administrativnih problema kod organa državne uprave koji izdaju vodna akta nije bilo moguće izvršiti rješenja; sedam rješenja se odnosi na pribavljanje vodne dozvole za sisteme javnog vodosnabdijevanja, gdje zbog administrativnih problema kod organa državne uprave koji izdaju vodna akta nije bilo moguće izvršiti rješenja; tri rješenja se odnose na pitanje potrebne rekonstrukcije objekata i postrojenja, kako bi se dovela na zakonski propisane norme i dobile potrebne dozvole). Razlog neizvršenja u 2018. godini, jesu potrebna velika finansijska sredstva. U toku je postupak administrativnog izvršenja rješenja, i to zaključcima o izricanju novčane kazne; jedno rješenje se odnosi na tok izrada prve faze Glavnog projekta, nakon čega subjekat nadzora može pristupiti pribavljanju propisanih vodnih akata. U toku je postupak administrativnog izvršenja rješenja, i to zaključkom o izricanju novčane kazne).

U postupku administrativnog izvršenja rješenja iz izvještajnog perioda, donijeto je 11 zaključaka o novčanom kažnjavanju kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 8.500,00€. Ukupno je naplaćeno po osnovu donijetih zaključaka o izricanju novčane kazne 1.000,00€. Po osnovu donijetih zaključaka o izricanju novčane kazne iz ranijeg perioda, uplaćene su tri kazne u ukupnom iznosu o 1.500,00€.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 16 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 4.660,00€, od čega je naplaćeno 15 prekršajnih naloga, što je 93,75% od broja izdatih. Za jedan prekršajni nalog koji nije naplaćen, pokrenut je postupak prinudne naplate, kao i za jedan nalog iz ranijeg perioda.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli sedam zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od kojih je riješen jedan zahtjev po kojem je izrečena novčana kazna u iznosu od 200,00€.

C. SEKTOR ZA ZAŠTITU DRŽAVNIH RESURSA

U ovom sektoru svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Inspekcija za stanovanje, Geološka inspekcija, Rudarska inspekcija, Elektroenergetska inspekcija, Termoenergetska inspekcija, dok su Inspekcija zaštite prostora, Inspekcija za urbanizam i Inspekcija za građevinarstvo svoje nadležnosti ostvarivale do 15. novembra 2017. godine.

1. Inspekcija za stanovanje

U ovoj inspekciji sistematizovano je pet radnih mjesta, uključujući i mjesto glavnog inspektora, od kojih su tri popunjena.

Nadležnosti

Inspekcija za stanovanje vrši nadzor nad primjenom Zakona o održavanju stambenih zgrada (kojim je inspeksijski nadzor podijeljen između Inspekcije za stanovanje i Komunalne inspekcije), Zakona o svojinsko-pravnim odnosima i Zakona o socijalnom stanovanju.

Inspeksijski nadzor

U izvještajnom periodu Inspekcija za stanovanje je izvršila ukupno 598 inspeksijskih pregleda u kojima su utvrđene 154 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	598
- redovni	294
- po inicijativi	174
- kontrolni	130
Broj utvrđenih nepravilnosti	154
Broj ukazivanja	105
Broj rješenja	67
Broj izdatih prekršajnih naloga	1
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	30,00€
Broj zaključaka o novčanom kažnjavanju	5
Iznos izrečenih novčanih kazni zaključcima	4.500,00€

Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	9
Broj krivičnih prijava	2

Utvrđene nepravilnosti - Najveći broj utvrđenih nepravilnosti odnosio se na kontrolu: otklanjanja kvarova u stambenim jedinicama, kojima se nanosi šteta drugim posebnim ili zajedničkim djelovima zgrade; da li je nadležni organ lokalne uprave obezbijedio izvođenje hitnih radova, do spriječavanja nastanka dalje štete, preko privrednog društva odnosno drugog pravnog lica ili na drugi način ako upravnik odnosno organi upravljanja stambene zgrade to nijesu učinili od strane nadležnih organa lokalne uprave; vođenja propisane evidencije od strane nadležnih organa lokalne uprave; dostavljanja podataka iz evidencije koju vodi organ uprave nadležan za upis prava u katastar nepokretnosti, organu lokalne uprave odnosno privrednom društvu; donošenja rješenja kojim se obračunava iznos i utvrđuje način plaćanja troškova održavanja stambene zgrade i urbanističke parcele, u skladu sa odlukom skupštine etažnih vlasnika od strane organa lokalne uprave; imenovanja privremenog upravnika, na zahtjev jednog ili više vlasnika ili po službenoj dužnosti, ako etažni vlasnici nijesu obrazovali organe upravljanja u skladu sa zakonom od strane organa lokalne uprave; upis matičnog broja i šifre djelatnosti stambene zgrade u registar stambenih zgrada, nezakonito konstituisanje skupštine etažnih vlasnika i izbor organa upravljanja suprotno zakonu; zloupotrebe povjerenih novčanih sredstava od strane upravnika stambenih zgrada; nemogućnost konstituisanja organa upravljanja; neplaćanje troškova održavanja stambene zgrade i dr.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti izrečeno je 105 mjera ukazivanja i doneseno 67 rješenja, od kojih se 47 odnosi na otklanjanje nepravilnosti, sedam rješenja o dostavljanju dokumentacije na uvid, šest rješenja o produženju roka, tri rješenja o odbijanju zahtjeva, tri rješenja o ispravci greške, kao i jedno rješenje o obustavi postupka. Doneseno je pet zaključaka o novčanom kažnjavanju zbog neizvršenja rješenja. Podnesene su dvije krivične prijave, i to po osnovu bespravne uzurpacije i prodaje zajedničkog dijela urbanističke parcele, neovlašćenog upravljanja i odlučivanja o pravima i interesima etažnih vlasnika i neovlašćenog trošenja novaca sa zajedničkog računa stambene zgrade. Prilikom vršenja inspekcijskih pregleda (314) nijesu utvrđene nepravilnosti kod kontrolisanih subjekata. Drugim organima je prosljeđeno 113 predmeta.

Neposredan efekat nadzora ove inspekcije ogleda se u jednoobraznom vođenju evidencija u svim crnogorskim opštinama, blagovremenom dostavljanju podataka iz evidencija, što u prethodnom periodu nije bio slučaj, povećanju broja konstituisanih skupština etažnih vlasnika i ponovo izabranih organa upravljanja u stambenim zgradama u kojima su istekli mandati i koji su finansijskim sredstvima sa zajedničkih računa raspolagali suprotno zakonu. Pored navedenog, inspekcijski nadzor je uticao na ostvarivanje pojedinačnih prava podnosilaca zahtjeva kao etažnih vlasnika u skladu sa zakonom, kod Osnovnih sudova, kod nadležnih organa lokalne samouprave i organa

uprave, što je u krajnjem uticalo i na efikasniji rad Sekretarijata za stambeno komunalne poslove i poštovanje hitnosti postupaka u stambenoj oblasti, a što predstavlja ostvarivanje javnog interesa.

Izvršenje rješenja - Izvršeno je 12 rješenja iz 2017. godine, od čega je 11 izvršeno dobrovoljno i jedno prinudnim putem (sprovođenjem postupka administrativnog izvršenja).

Od ukupnog broja donesenih rješenja (67), u izvještajnoj godini dobrovoljno su izvršena 62 rješenja, dok za pet rješenja nije dospio dok za izvršenje. Na rješenja inspektora izjavljene su dvije žalbe, koje su u postupku rješavanja kod drugostepenog organa. Po tužbi na rješenje iz 2016. godine, Upravni sud Crne Gore je donio odluku kojom usvaja tužbu, pa je nakon dobijanja drugostepenog rješenja, sproveden ponovni postupak i donesena zakonita odluka na koju stranka nije imala primjedbe.

Od ukupno 105 izrečenih mjera ukazivanjem izvršeno je 105.

Prekršajna odgovornost - U izvještajnoj godini izdat je jedan prekršajni nalog koji je naplaćen.

Od ukupnog broja predmeta koji se vode pred prekršajnim sudovima (9), po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka, riješena su četiri, i to: tri u kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 900,00€, jedan u kojem je izrečena opomena, na koju odluku je uložena žalba. Kod ostalih predmeta (5) postupci su u toku. Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima sa troškovima postupka je 1.240€.

Postupanje po inicijativama

U 2018. godini Uprava je primila ukupno 174 inicijative za vršenje inspeksijskog nadzora od kojih su tri inicijative bile neosnovane. Na sve inicijative je odgovoreno u zakonskom roku. Inicijative su se odnosile na kvarove u zgradama i neadekvatno održavanje zajedničkih djelova zgrada, kao što su krovovi, fasade, vodovodne i kanalizacione instalacije, dimnjačke vertikale, oštećenja zajedničkih djelova stambenih zgrada usled vremenskih nepogoda i požara na zajedničkim instalacijama, izvođenje hitnih radova na stambenim zgradama, na provjeru da li je etažni vlasnik po završetku dozvoljenih radova prostorije, uređaje i instalacije doveo u stanje kakvo je bilo prije izvođenja radova; nedostavljanje zahtjeva za određivanje matičnog broja i šifre djelatnosti stambene zgrade organu nadležnom za poslove statistike; primjedbe na rad komunalnih inspekcija u primjeni zakona; zloupotrebe od strane upravnika stambenih zgrada u odnosu na raspolaganje sredstvima na zajedničkim računima i dostavljanje izvještaja etažnim vlasnicima; formiranje organa upravljanja stambenim zgradama i dr.

Ostale aktivnosti

Pored nadzora, ova inspekcija je sprovodila i aktivnosti obuke: organa upravljanja stambenim zgradama za primjenu propisa, organa lokalne uprave u odnosu na vođenje registara stambenih zgrada i njihovih posebnih djelova, registara upravnika i etažnih vlasnika u skladu sa zakonom, donošenje rješenja o naplati troškova akontacije za održavanje stambene zgrade, razvoj i unapređenje kulture stanovanja, rad privatnih agencija iz oblasti upravljanja stambenim zgradama, usklađivanje vođenja evidencija i propisane dokumentacije od strane organa lokalne uprave i postupanje organa uprave - Uprave za nekretnine u odnosu na primjenu propisa iz oblasti stanovanja, učešće u radnoj grupi, dostavljanje primjedbi i predloga za izmjenu Zakona o održavanju stambenih zgrada.

2. Geološka inspekcija

U Odsjeku za geološku, rudarsku i inspekciju za ugljovodonike sistematizovano je osam radnih mjesta, od kojih se tri radna mjesta odnose na Geološku inspekciju, a ista nijesu popunjena. Poslove Geološke inspekcije je, u toku 2018. godine, obavljao glavni inspektor u Odsjeku za geološku, rudarsku i inspekciju za ugljovodonike.

Nadležnosti

Geološka inspekcija vrši nadzor nad primjenom Zakona o geološkim istraživanjima kao i nad primjenom podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog zakona.

Inspeksijski nadzor

U izvještajnom periodu Geološka inspekcija je izvršila ukupno 232 inspeksijska pregleda u kojima je utvrđeno 15 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	232
- redovni	12
- po inicijativi	188
- kontrolni	32
Broj utvrđenih nepravilnosti	15
Broj ukazivanja	6
Broj rješenja	9

Inspekcijski nadzor je vršen:

- kod koncesionara koji imaju zaključene ugovore o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina (18 inspekcijskih pregleda);
- kod JU Zavod za geološka istraživanja – Podgorica, koja vrši poslove geoloških istraživanja od interesa za Crnu Goru (30 inspekcijskih pregleda, i to: 19 inspekcijskih pregleda realizacije terenskih, kabinetskih i laboratorijskih radova po projektima osnovnih geoloških istraživanja koji su realizovani po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2017. godinu, kao i 11 inspekcijskih pregleda realizacije terenskih radova po projektima osnovnih geoloških istraživanja, koji su se realizovali po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2018. godinu) i
- kod investitora i izvođača detaljnih geoloških istraživanja tla koja su se izvodila za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena (184 inspekcijska pregleda terenskih radova).

Utvrđene nepravilnosti - Inspekcijskim pregledima je kod koncesionara, koji su bili predmet inspekcijske kontrole, a koji imaju zaključen Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina, utvrđeno da isti ne posjeduju validnu geološku dokumentaciju – Elaborat o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralnih sirovina (čl. 36 Zakona o geološkim istraživanjima).

Takođe, inspekcijskim pregledima je kod koncesionara, kao i kod investitora geoloških istraživanja, a za čije potrebe su se izvodila detaljna geološka istraživanja mineralnih sirovina, utvrđeno da su izvedeni svi projektovani terenski geološki radovi, kao i da je preostalo da se izvrše laboratorijska ispitivanja na uzetim uzorcima stijena, da se izvrši obrada podataka i da se uradi Elaborat o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralnih sirovina.

Inspekcijskim pregledima realizacije terenskih, kabinetskih i laboratorijskih radova po projektima osnovnih geoloških istraživanja, a koji su realizovani po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2017. godinu, utvrđeno je da nijesu urađeni godišnji izvještaji o realizaciji radova po četiri projekta osnovnih geoloških istraživanja.

Inspekcijskim pregledima detaljnih geoloških istraživanja tla, koja su se izvodila za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena, za nepravilnosti manjeg obima, utvrđenih pri pregledu terenskih radova, zapisnicima inspektora su izricane mjere ukazivanja za njihovo otklanjanje.

Preduzete mjere - Inspektor je u postupcima inspekcijskog nadzora kod pet koncesionara, koji imaju zaključen Ugovor o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralne sirovine, donio rješenje za izradu Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine. Takođe, inspektor je u postupcima inspekcijskog nadzora kod tri koncesionara, koji imaju zaključen Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina, utvrdio da su koncesionari zaključili ugovor o izradi

Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine, kao i da je izrada predmetnog Elaborata u završnoj fazi, pa iz navedenih razloga inspektor nije donosio posebna rješenja, ali je zapisnikom naložio koncesionarima da dostave Ministarstvu ekonomije predmetni Elaborat o rezervama, radi organizovanja tehničke kontrole (revizije) i ovjere istog.

Inspektor je u postupcima inspekcijuskog nadzora kod jednog koncesionara, koji ima zaključen Ugovor o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralne sirovine, kao i kod jednog investitora i jednog naručioca geoloških istraživanja, a za čije potrebe su se izvodila detaljna geološka istraživanja mineralnih sirovina, utvrdio da su na predmetnom ležištu izvedeni svi projektovani terenski geološki radovi, pa je zapisnikom naložio izvođaču radova da izvrši laboratorijska ispitivanja na uzetim uzorcima stijena, da izvrši obradu dobijenih podataka, kao i da uradi Elaborat o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine i da isti dostavi JU Zavod za geološka istraživanja – Podgorica, radi organizovanja tehničke kontrole (revizije) istog.

Inspektor je u postupcima inspekcijuskog nadzora kod Zavoda za geološka istraživanja – Podgorica, koja vrši poslove geoloških istraživanja od interesa za Crnu Goru, donio četiri rješenja za izradu godišnjih izvještaja o realizaciji radova po četiri projekta osnovnih geoloških istraživanja, a koji su sastavni dio Programa geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2017. godinu.

Inspektor je u postupcima inspekcijuskog nadzora kod investitora i izvođača detaljnih geoloških istraživanja tla, koja su se izvodila za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena, zapisnicima nalagao izvođačima radova da izvrše laboratorijska ispitivanja na uzetim uzorcima tla i stijena, da izvrše obradu dobijenih podataka i da urade elaborate o izvršenim istraživanjima. Investitorima istraživanja je naloženo da, nakon izrade predmetnih elaborata, organizuju reviziju istih i da iste dostave Ministarstvu ekonomije ili Zavodu za geološka istraživanja - Podgorica na davanje saglasnosti i trajno čuvanje.

Izvršenje rješenja - Od ukupno devet donijetih rješenja, u izvještajnom periodu, izvršeno je osam rješenja, a rok za izvršenje jednog rješenja je u toku 2019. godine.

Četiri koncesionara su obezbijedili da se uradi Elaborat o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine i isti su dostavljeni Ministarstvu ekonomije, na pregled i ovjeru. Pored navedenog četiri koncesionara, jedan investitor istraživanja i jedan naručilac istraživanja su, u ostavljenom roku, dostavili Ministarstvu ekonomije, odnosno Zavod za geološka istraživanja – Podgorica, Elaborat o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralnih sirovina na pregled i ovjeru.

JU Zavod za geološka istraživanja – Podgorica je, shodno rješenjima inspektora, uradila godišnje izvještaje o realizaciji radova po četiri projekta osnovnih geoloških istraživanja, koji su realizovani po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2017. godinu.

Postupanje po inicijativama

Inspekcijski pregledi po inicijativama (188) su izvršeni po: prijavama izvođača radova o početku i završetku izvođenja detaljnih geoloških istraživanja tla za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena, koje je izvođač radova dužan da prijavi Geološkoj inspekciji; prijavama o početku izvođenja terenskih radova po pojedinim projektima, koji se odnose na geološka istraživanja od interesa za državu, a koji se realizuju po programima geoloških istraživanja; te po prijavama izvođača radova o početku izvođenja detaljnih geoloških istraživanja mineralnih sirovina, koja se izvode za potrebe koncesionara.

Ostale aktivnosti

Glavni inspektor u Odsjeku za geološku, rudarsku i inspekciju za ugljovodonike je, u svojstvu predsjednika Komisije za polaganje stručnog ispita iz oblasti geoloških istraživanja, u izvještajnom periodu, organizovano polaganje stručnog ispita za devet kandidata (dipl. inž. geologije). Takođe je učestvovao i u radu Vladine Komisije za elementarne nepogode, čiji je član.

3. Rudarska inspekcija

U ovoj inspekciji sistematizovana su tri radna mjesta, od kojih je jedno popunjeno (dipl.inž.rudarstva).

Nadležnosti

Zakoni nad kojima ova inspekcija vrši nadzor su: Zakon o rudarstvu, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o životnoj sredini, Zakon o zaštiti i zdravlju na radu i Zakon o eksplozivnim materijama, kao i nad podzakonskim aktima za primjenu ovih zakona, uključujući i tehničke normative i standarde.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu Rudarska inspekcija je izvršila ukupno 184 inspekcijska pregleda u kojima su utvrđene 63 nepravilnosti.

Predmet inspekcijskog nadzora bili su: kontrola održavanja rudarskih objekata i postrojenja, bezbjednost kretanja lica na eksploatacionim poljima, kontrola magacina eksploziva i sprovođenje mjera zaštite na radu (kako kod koncesionara, tako i na prioritetnoj dionici auto-puta Bar-Boljare), uključujući i uviđaje u slučaju povreda na radu,

kontrola rudarskih planova, kontrola izvođenja rudarskih radova u skladu sa tehničkom dokumentacijom koncesionara, kao i kontrola ležišta mineralnih sirovina bivših koncesionara u smislu sprječavanja eventualne nelegalne eksploatacije mineralnih sirovina sa ležišta koja još nijesu data pod koncesiju.

Inspekcijskim pregledima su obuhvaćeni koncesionari koji su zaključili ugovore o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju pojedinih nemetalčnih i metalčnih mineralnih sirovina, obilazak ležišta na kojima se nekada vršila eksploatacija mineralnih sirovina i provjera privrednih subjekata sa kojima su raskinuti ugovori o koncesiji, ili su isti istekli. Takođe, vršena je kontrola eksploatacije mineralnih sirovina na osnovu člana 23 i 24 Zakona o rudarstvu, kod vlasnika zemljišta, bilo da se radi o pravnim ili fizičkim licima.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	184
- redovni	121
- po inicijativi	31
- kontrolni	32
Broj utvrđenih nepravilnosti	63
Broj ukazivanja	61
Broj rješenja	3

Utvrđene nepravilnosti - Utvrđene nepravilnosti su se odnosile na: potencijalnu opasnost od obrušavanja materijala u kopu i jami, neposjedovanje akta o procjeni rizika radnih mjesta kod koncesionara i kod subjekata nadzora, neimenovanje odgovornih lica u smislu pružanja prve pomoći, protivpožarne zaštite i evakuacije zaposlenih, nevršenje provjere poznavanja propisa i mjera zaštite na radu kod nadzorno-tehničkog osoblja, palioca mina, kao i visokokvalifikovanih i kvalifikovanih radnika čiji je rad neposredno vezan za rudarske radove, zaticanje neuklonjenog materijala na površinskim kopovima aktivnih koncesionara, nestabilnost rudarskih objekata i postrojenja, greške u projektnoj dokumentaciji, nevođenje i čuvanje evidencije iz oblasti ZNR, greške u koordinatama koncesionih ugovora, provale vode u jamske prostorije, pokušaje vršenja nelegalne eksploatacije, neangažovanje stručnog lica, pravnog lica ili preduzetnika, odnosno neorganizovanja stručne službe za obavljanje poslova za oblast zaštite na radu kod subjekata nadzora koji vrše radove na tunelima autoputa Bar-Boljare, neposjedovanje pojedine dokumentacije, saglasnosti, mišljenja i odobrenja, povrede na radu zaposlenih usljed sopstvene greške, neposjedovanje odgovarajuće školske spreme i licenci određenih radnika zaposlenih, neobilježavanje eksploatacionog polja i nedonošenja posebnog akta o kretanju zaposlenih i nezaposlenih lica na eksploatacionom polju, manje odstupanje geometrije određenih djelova rudarskih objekata u odnosu na projektovano stanje.

Preduzete mjere - U izvještajnoj godini donesena su tri rješenja (jedno rješenje o zabrani izvođenja radova u smislu zaštite javnog interesa, sa aspekta kontrole poštovanja propisanih mjera ZNR, jedno rješenje o uklanjanju-rušenju nestabilnih rudarskih objekata i postrojenja sa eksploatacionog polja i jedno rješenje o zabrani rada lica koje je vršilo rukovanje i skladištenje eksplozivnim materijama, usljed čega je došlo do otuđenja eksploziva). Za manje nepravilnosti izricana je mjera ukazivanja.

Izvršenje rješenja - Od ukupno tri donesena rješenja u izvještajnom periodu, sva tri rješenja su izvršena dobrovoljno.

Postupanje po inicijativama

Inicijative su se odnosile na: povrede na radu kod koncesionara i na autoputu Bar-Boljare, nestabilnost terena i neophodnosti izgradnje novih rudarskih objekata po posebnom postupku, poplave podzemnih prostorija i nalaganje mjera u cilju sprječavanja težih posljedica po rad lica, kontrolu upotrebe eksploziva u rudarstvu i kontrolu magacina eksploziva, nelegalnu eksploataciju ležišta mineralnih sirovina, nelegalnu eksploataciju šljunka, pijeska i kamena sa državnih i privatnih parcela, kao i traženje savjeta od strane koncesionara nakon završetka eksploatacije i početka sanacije i rekultivacije ležišta. Inicijative za vršenje inspeksijskog nadzora su osim od strane privrednih društava, fizičkih i anonimnih lica, podnošene i od strane ODT-a, Uprave policije, Ministarstva ekonomije. U izvještajnom periodu, od podnesene 31 inicijative (pisanim putem i usmenim-anonimnim prijavama) obavljen je 31 inspeksijski pregled.

Ostale aktivnosti

Pored nadzora, ova inspekcija je sprovodila i aktivnosti na razmjeni informacija sa Ministarstvom unutrašnjih poslova - Sektor za vanredne situacije o izdatim količinama eksploziva i sredstava za iniciranje istog, a ista je učestvovala u radu komisija za polaganje stručnih ispita za palioce mina i stručnih ispita za rukovodeća radna mjesta u rudarstvu (komisije je formiralo Ministarstvo ekonomije Vlade Crne Gore).

4. Elektroenergetska inspekcija

U Elektroenergetskoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za tri inspektora, od kojih su, uključujući glavnog inspektora, popunjena dva (dipl. inž. elektrotehnike, smjer energetika).

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o energetici, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata, Zakon o zaštiti i zdravlju na radu, Zakon o zaštiti na radu, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, kao i nad brojnim podzakonskim aktima za primjenu ovih zakona, uključujući i tehničke normative i standarde.

Po Zakonu o energetici ova inspekcija vrši nadzor u oblastima: projektovanja, proizvodnje, izgradnje, eksploatacije i održavanja objekata za proizvodnju, prenosa, distribucije električne energije i drugih elektroenergetskih postrojenja i instalacija.

Elektroenergetska inspekcija ima pravo i dužnost da nadzire primjenu zakona, normativa, standarda i tehničkih propisa:

- u postupku pribavljanja energetske dozvole i odobrenja za izgradnju i rekonstrukciju elektroenergetskih objekata, odnosno izvođenja radova na montaži i ugradnji instalacija, uređaja i opreme;
- u toku izrade tehničke dokumentacije za izgradnju i rekonstrukciju elektroenergetskih objekata;
- pri proizvodnji elektroenergetskih uređaja i opreme i izgradnji, odnosno proizvodnji elektroenergetskih objekata, odnosno izvođenju radova na montaži i ugradnji instalacija, uređaja i opreme;
- pri obavljanju djelatnosti proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije i snabdijevanja u okviru nadležnosti inspekcije;
- pri održavanju i eksploataciji elektroenergetskih objekata, uređaja, mjernih sklopova, postrojenja i instalacija;
- po osnovu stručne i radne osposobljenosti lica koja rukovode i rukuju elektroenergetskim objektima i opremom, kao i lica koja rade na održavanju i izgradnji elektroenergetskih objekata, uređaja, postrojenja i instalacija;
- po osnovu pouzdanosti i sigurnosti pogona elektroenergetskih objekata;
- po osnovu kvaliteta napona električne energije iz člana 48 stav 1 tačka 2 ovog zakona.

Elektroenergetska inspekcija vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili propisom donijetim na osnovu zakona.

Kada je u pitanju pravni okvir za ovu oblast nadzora, treba istaći da su tehnički propisi o izgradnji, zaštiti, eksploataciji, odnosno održavanju elektroenergetskih objekata u cjelosti naslijeđeni iz bivše savezne države. Naime, da bi se implementirali standardi i učinili obaveznim za postupanje u ovoj oblasti, moraju se donijeti tehnički propisi kojim će odgovarajući standardi biti sastavni dio obavezujuće norme.

Inspekcijski nadzor

U toku izvještajnog perioda, vršena je kontrola rada energetskih subjekata u pogledu održavanja elektroenergetskih objekata, eksploatacije, i realizacije investicione izgradnje, odnosno rekonstrukcije objekata u elektroenergetskom sektoru. Objekti nadzora su iz oblasti proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije, i to: vodovi svih naponskih nivoa 400 kV, 220 kV, 110 kV, 35 kV, 20 kV, 10 kV i 0,4 kV, transformatorske stanice, mHE, vjetroelektrane, solarne elektrane i rasklopna postrojenja svih nivoa transformacije, elektroenergetski objekti potrošača priključenih na svim naponskim nivoima elektroenergetskog sistema Crne Gore.

U izvještajnom periodu inspekcija je kontrolisala i pratila aktivnosti na realizaciji veoma značajnih, tehnički i tehnološki složenih projekata i to: Interkonekcija HVDC 500 kV Italija-Crna Gora, konvertorsko postrojenje, TS 400/110/35 kV Lastva, DV 400 kV Lastva-Čevo-Pljevlja, Sanacija poniranja tla u postrojenju TS 110/35 Brezna, praćenje izmještanja elektroenergetskih objekata koji se ukrštaju sa trasom Autoputa Smokovac – Mateševo, izgradnja objekata mHE i SE, pri čemu su u redovni pogon puštena dva objekta, a u toku je izgradnja još četiri objekta mHE i priprema izgradnje novih SE. Završena je realizacija projekta izmještanja dionice DV 220 kV HE Piva-Pljevlja koja prelazi odlagalište pepela i šljake Maljevac. U toku godine su vršene pripreme za nastavak realizaciju projekta revitalizacije- kapitalni remont ostala dva agregata u HE Piva.

U toku 2018. godine inspekcija je postupala po svim prijavama o ugrožavanju pogona elektroenergetskih objekata nepropisnom izgradnjom drugih objekata u njihovoj zoni, u okviru svojih nadležnosti.

Elektroenergetska inspekcija je u izvještajnom periodu nalagala mjere za otklanjanje nepravilnosti koje su utvrđene u dijelu održavanja i eksploatacije distributivne i prenosne mreže, odnosno tehničke ispravnosti objekata, kao i za otklanjanje nepravilnosti u pogonu pojedinih objekata prenosnog i distributivnog sistema. Za nepravilnosti manjeg obima koje ne predstavljaju opasnost za ljude i imovinu preduzimate su mjere ukazivanja, sa početkom primjene Zakona o upravnom postupku za hitne slučajeve je donoseno usmeno rješenje.

Takođe, u skladu sa zakonom, ova inspekcija je vršila inspekcijske pregleda radi: kontrole primjene zakona i propisa pri realizaciji projekata izgradnje elektroenergetskih objekata; davanja saglasnosti za probni pogon i funkcionalna ispitivanja novih objekata za privremeni pogon kada je u pitanju "uklapanje" u elektroenergetsku mrežu, takođe kad se vrši rekonstrukcija objekta, da ne bi dolazilo do dugog prekida pogona za pojedine faze, za koje se inspekcijskim pregledom utvrdi da su završene, daje se saglasnost za privremeni pogon dok se ne završi kompletan objekat, takođe se donosi rješenje o saglasnosti za privremeni pogon objekata za napajanje električnom energijom gradilišta, privremenih objekata i objekata koji se izmješčaju prema propisanim procedurama; prisustva tehničkim pregledima svih elektroenergetskih objekata; kontrole usklađenosti novoizgrađenih objekata sa projektnom dokumentacijom, zakonom, propisima i

procedurama, kontrole kvaliteta isporuke električne energije i druga postupanja iz okvira propisanih nadležnosti.

Poseban dio aktivnosti je vezan za postupak pribavljanja licenci za obavljanje energetske djelatnosti ili licence za zatvorene distributivne sisteme. Naime, Elektroenergetska inspekcija postupa i po zahtjevima stranaka koje pribavljaju licencu za obavljanje energetske djelatnosti ili licence za zatvorene distributivne sisteme kod Regulatorne agencije za energetiku. Propisana obaveza stranke je da ima dokaze da posjeduje ili upravlja energetskim objektima, transportnim sredstvima i drugim uređajima, instalacijama ili postrojenjima, neophodnim za obavljanje energetske djelatnosti, koji ispunjavaju uslove i zahtjeve utvrđene tehničkim propisima. Elektroenergetski inspektori vrše pregled električnih i gromobranskih instalacija, odnosno elektroenergetskih objekata, uređaja i postrojenja, na osnovu čega sačinjavaju Zapisnik o inspekcijskom pregledu u kome je utvrđeno činjenično stanje i konstatovano stanje o tehničkoj ispravnosti. Takođe je isti postupak dobijanja statusa zatvorenog distributivnog sistema za energetske subjekte. U 2018. godini taj postupak se odnosio na KAP i PV Power Tivat.

U izvještajnom periodu Elektroenergetska inspekcija je izvršila ukupno 716 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrdila 288 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	716
- redovni	424
- po inicijativi	78
- po zahtjevu	153
- kontrolni	61
Broj utvrđenih nepravilnosti	288
Broj ukazivanja	111
Broj rješenja	107
Broj prekršajnih naloga	9
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	8.900,00€
Broj krivičnih prijava	4

Utvrđene nepravilnosti - Utvrđene nepravilnosti (288) su se odnosile na održavanje i eksploataciju distributivne i prenosne mreže, odnosno tehničke ispravnosti objekata, te pogon pojedinih objekata prenosnog i distributivnog sistema.

Preduzete mjere- U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti inspektori su u izvještajnoj godini donijeli 107 rješenja i 111 mjera ukazivanja.

Izvršenje rješenja - Od ukupno 107 donesenih rješenja u izvještajnom periodu je izvršeno 99 rješenja. Ostalo je neizvršenih osam rješenja, od kojih su sva u toku izvršenja.

Donesena su dva rješenja o obustavi postupka upravnog izvršenja.

Napominje se da problem, u vezi 19 rješenja iz 2016. godine kojim su naložene mjere za otklanjanje nepravilnosti koje se odnose na građenje objekata u zoni 35 kV dalekovoda nije riješen. Nijesu donesena drugostepena rješenja po žalbama iako su rokovi odavno protekli. Rješenja su djelimično izvršena.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini, inspektori su izdali devet prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 8.900,00€ i svi su naplaćeni. Kada je naplaćeni iznos novčanih kazni u pitanju, s obzirom da prekršiocori koriste zakonsku mogućnost uplate kazne u visini 2/3 od izrečene (ukoliko istu uplate u propisanom roku), iznos je manji.

U 2018. godini podnesene su četiri krivične prijave, koje se odnose na oštećenje dalekovoda prilikom građenja drugih objekata u zoni elektroenergetskih objekata i ugrožavanja pogona dalekovoda.

Postupanje po inicijativama i zahtjevima

U izvještajnom periodu Elektroenergetska inspekcija je po inicijativama izvršila 78 inspeksijskih pregleda. Međutim, dio kontrola po inicijativama izvršen je i u redovnom nadzoru u okviru kombinovanih inspeksijskih pregleda, pa je ukupan broj kontrola po inicijativama znatno veći. Donesena su dva obavještenja o prihvatanju inicijative i 22 o preduzetim mjerama u toku postupka, tri zapisnika, šest rješenja i 43 obavještenja o izvršenom inspeksijskom pregledu.

Elektroenergetska inspekcija je uputila drugim nadležnim organima 25 inicijativa za postupanje u skladu sa nadležnostima.

Nadzor po oblastima

Nelegalna gradnja u zoni dalekovoda – U toku izvještajnog perioda nastavljene su aktivnosti iz prethodnog perioda u cilju rješavanja problema ugroženosti pogona elektroenergetskih objekata zbog nelegalne gradnje stambenih i drugih objekata u zoni dalekovoda. Izgrađeni objekti ugrožavaju pogon elektroenergetskih objekata sa aspekta sigurnosnih visina i udaljenosti, ali su ugroženi i ljudi i imovina. Naime, na ovim dalekovodima su nepravilnosti i neusaglašenosti sa propisima posljedica izgradnje objekata u zoni dalekovoda bez pribavljanja dozvole za građenje u zoni dalekovoda koju izdaje energetska subjekat, a istovremeno za takve objekte, uglavnom, nije pribavljena ni građevinska dozvola. Napajanje potrošača električnom energijom je ugroženo, a isključenjem dalekovoda čiji pogon je ugrožen, kompletni gradovi ili djelovi gradova u Crnoj Gori bi ostali bez napajanja električnom energijom. U toku 2018. godine inspekcija je postupala po svim prijavama o ugrožavanju pogona elektroenergetskih objekata nepropisnom izgradnjom drugih objekata u njihovoj zoni. Očekivanja su bila da će, sa

primjenom novog Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, kroz postupak legalizacije, doći do ubrzanog rješavanja nelegalne gradnje u zoni elektroenergetskih objekata i priključenja nelegalnih objekata na mrežu, ali taj postupak se ne odvija propisanom dinamikom, tako da je pitanje sprečavanja gradnje u zoni elektroenergetskih objekata i ugroženosti koridora izuzetno aktuelno, kao i neriješen status „nelegalnih potrošača“.

EPCG – FC Proizvodnja- Proizvodni objekti su u pogonu dugi niz godina i za njih je propisima i godišnjim bilansom utvrđen period kad se vrše remont i zimske njege. Rokovi su u izvještajnoj godini dosljedno ispoštovani i nije bilo prigovora na kvalitet sprovedenih remonta.

Pored redovnog remonta svih proizvodnih objekata, saglasno planu i Elektroenergetskom bilansu za 2018. godinu, u toku 2017. i 2018. godine završena je revitalizacija - kapitalni remont agregata A1 u HE Piva i u 2018. godini su izvršene pripreme za nastavak kapitalnog remonta drugog agregata. Završeno je izmještanje dionice DV 220 kV HE Piva-Pljevlja koja prelazi odlagalište pepela i šljake Maljevac. Otpočele su aktivnosti na izradi projekta Ekološke rekonstrukcije TE Pljevlja, a u HE Perućica su u toku značajne investicione aktivnosti na zamjenu blok transformatora T1-T5 i revitalizacija generatora G1-G7, rekonstrukciji mHE, radnog kola agregata A2, revitalizacija SCADA sistema i drugi radovi.

CEDIS – Crnogorski elektrodistributivni sistem - Postupanje Elektroenergetske inspekcije kod CEDIS-a se odnosi na pregled objekata, projektne i pogonske dokumentacije, kojom se dokazuje propisano postupanje pri izgradnji, rekonstrukcijama, remontima, održavanju i eksploataciji objekta, kao i pribavljenih dokumenata o periodičnim mjerenjima, ispitivanjima i kontroli tehničke ispravnosti uređaja opreme i instalacija.

Održavanje objekata, uređaja i postrojenja se odvija saglasno godišnjim planovima koji se zasnivaju na raspoloživim sredstvima, a ne na starosti objekata, njihovim pregledima i drugim relevantnim parametrima. Ističe se da je u toku 2018. godine nastavljena pojačana investiciona aktivnost na remontima, zamjeni dotrajale, amortizovane opreme i izgradnji objekata distributivne mreža (izgrađene dvije TS (35/10 kV) sa priključnim kablovskim vodovima (Ulcinj i H.Novi), kao i jedna u Tivtu od strane PortoMontenegro), što mora doprinijeti kvalitetnijoj usluzi. Pored značajnog napretka nijesu dostignuti kriterijumi kvaliteta isporuke električne energije, tako da trajanje prekida u isporuci nijesu na zadovoljavajućem nivou. Način organizovanja operativnog održavanja u CEDIS-u (kompletna centralizacija i upravljanje svim postupcima iz jednog centra) dodatno produžava vrijeme trajanja prekida i vrijeme potrebno da se izvrši manipulacija, odnosno opravka kvarova. To je posebno značajno u otežanim vremenskim uslovima. U postupku razgraničenja objekata sa CGES-om nije riješeno pitanje operativnog vođenja pogona 35 kV mreže koja je vlasništvo CEDIS-a, a priključena je na postrojenja CGES-a. Takođe, trafostanice 110/10 kV i 35/10 kV uglavnom nemaju posadu. Sve ovo utiče na smanjeni kvalitet usluge isporuke električne energije i duže trajanje prekida u isporuci električne

energije. Kada je u pitanju inspekcijski nadzor kod CEDIS-a i EPCG-Snabdijevanje, ističemo značajne probleme koji se javljaju u dijelu zaštite potrošača. Naime, normativno nije usaglašen institut zaštite potrošača u Zakonu o energetici i Zakonu o zaštiti potrošača. Nadležnost inspekcija je neprecizno utvrđena, a najveći dio inicijativa potrošača, po podzakonskim aktima koje su donijeli energetske subjekti ili Regulatorna agencija za energetiku tretiraju se kao ugovorni odnos, čije sporove rješavaju sudovi. Potrošačima se usluga otkazuje jednostrano, a sudska zaštita se ostvaruje kroz postupke koji traju značajno vrijeme. U ovom dijelu i dalje nema efikasnog postupanja i kvalitetne zaštite potrošača.

Crnogorski elektroprenosni sistem/CGES – Kod CGES-a je u toku velika investiciona aktivnost vezano za realizaciju projekta: TS 400/110/35 kV Lastva i dalekovoda 400 kV Lastva- Čevo, odnosno DV 400 kV Čevo – Pljevlja. U toku 2018. je završena izgradnja TS 400/110/35 kV Lastva i 110 kV priključnih dalekovoda (Budva-Lastva i Lastva-Tivat), koji su u privremenom pogonu i vrši se funkcionalno ispitivanje, a tehnički pregled je u toku; u završnoj fazi je izgradnja DV 2x400kV i 1x400 kV Lastva-Čevo, a za DV 400 kV Čevo-Pljevlja su radovi značajno realizovani na dionici Čevo –Brezna- Njegovuđa, pri čemu se na istim stubovima gradi i 110 kV DV Brezna –Njegovuđa, a dio Njegovuđa-Žabljak novi 110 kV vod. Dionica Njegovuđa-Pljevlja je realizovana u veoma malom obimu. Izvršena je rekonstrukcija u dvije TS 110/35 kV.

Potrebno je istaći da realizacija projekata izgradnje velikih infrastrukturnih objekata (posebno DV) prati veoma veliki problem rješavanja imovinsko – pravnih odnosa, odnosno rješavanje problema eksproprijacije. Mnogo je otvorenih pitanja oko vlasništva i sticanja prava da se zemljište, kao privatna imovina, zauzme bez naknade, a sa obavezom da vlasnik ne smije da mu promijeni namjenu, u koridoru elektroenergetskog objekta. Pored toga što nema jasnih i kvalitetnih rješenja kako to rješavati, izgradnja objekata kasni pa se Investitori suočavaju sa problemima ispunjenja ugovorenih obaveza i u konačnom postaje upitna realizacija projekata. Inspekcija je, u okviru nadzora kontrole kvaliteta isporuke električne energije krajnjim kupcima, sugerisala, što je i prihvaćeno od CGES-a, odlaganje primjene odluke o vođenju sistema Prenosne mreže preko SCADA-sistema. Iako se radi o značajnom tehnološkom unapređenju, zbog nekvalitetno riješenog razgraničenja vlasništva objekata CGES-a i CEDIS-a, dovodi se u pitanje kvalitet vođenja 35 kV mreže koja je priključena na postrojenja Elektroprenosa. Takođe i sam sistem SCADA nije dovoljno ispitan tako da ne bi ugrozili kvalitet isporuke električne energije potrošačima, odložena je primjena ove odluke i to će se postupno realizovati uz paralelno vođenje pogona sa posadama u trafostanicama. Elektroenergetska inspekcija je redovno vršila kontrolu primjene zakona i propisa za sve ove i druge objekte.

Terna iz Italije je investitor projekta: Interkonekcija HVDC 500 kV Italija-Crna Gora, podmorski kabal i konvertorsko postrojenje u Lastvi, koji zajedno sa TS 400/110/35 kV Lastva i dalekovodom 400 kV Lastva- Čevo, odnosno DV 400 kV Čevo - Pljevlja,

predstavljaju jednu od najvećih i najznačajnijih interkonektivnih veza na prostoru ne samo Crne Gore nego i cijelog Balkana. Izvršeno je polaganje podmorskog kabla na dionici crnogorskog podmorja u morskom dijelu, ali je položen samo jedan kabal (po projektu 2), što je polovina projektovanog kapaciteta. Ostaje dilema kakvi su efekti ove investicije za Crnu Goru u novim uslovima. Konvertorsko postrojenje je izgrađeno za jedan kabal-Pol 1 i otpočeo je postupak funkcionalnog ispitivanja, a nastavlja se dalje sa izgradnjom kompletnog Konvertorskog postrojenja u skladu sa projektom. Tokom inspekcijskih pregleda za davanje saglasnosti za funkcionalna ispitivanja, inspektor je naložio pribavljanje dozvola i saglasnosti od nadležnih organa za izmjene u odnosu na Osnovni Projekat Interkonekcije. Na taj način će se precizno odrediti sve strane u ugovoru, kojim se realizuje Interkonekcija HVDC 500 kV Italija-Crna Gora, u smislu prava, obaveza i dinamike realizacije Projekta u punom kapacitetu – dva kabla i kapacitet 1000 MW . Elektroenergetska inspekcija redovno kontroliše sve ove radove, u okviru svojih nadležnosti.

Obnovljivi izvori energije - U toku izvještajne godine inspekcija je dala saglasnosti za stavljanje u probni pogon, nakon čega su pribavljene upotrebne dozvole za jedan objekat mHE i jedan objekat Solarne elektrane. U toku je izgradnja još pet objekata mHE, a vrše se pripreme za izgradnju Solarnih elektrana velike snage.

Elektroenergetska inspekcija je kontrolisala postupanja u radu vjetroelektrana na Krnovu. Tokom cijele godine je trajala aktivnost na praćenju sanacije poniranja tla u postrojenju TS 110/35 Brezna. Projekat je završen.

Data je saglasnost za funkcionalna ispitivanja za 11 vjetrogeneratora VE Možur, Bar, a za preostalih 12 VG će, nakon otklanjanja određenih neusaglašenosti sa propisima, biti data saglasnost za FI. Tokom 2019. godine će biti puštena u rad VE Možur sa 23 VG i snagom od 46 MW. Napominjem da je VE Možur priključena na radialni vod 110 kV Bar – Ulcinj, pri čemu nije ispoštovan kriterijum pouzdanosti „n-1“.

Auto-put - Elektroenergetska inspekcija je, po zahtjevu Investitora i Izvođača radova na izgradnji Auto-puta Smokovac-Uvač-Mateševo, u toku 2018. godine, obezbjeđivala primjenu člana 104 a Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 51/08, 40/10, 34/11, 40/11, 47/11, 35/13 , 39/13 i 33/14) za usaglašavanje elektroenergetskih objekata sa trasom Auto-puta. Izvršeno je izmještanje dalekovoda 400 kV Podgorica-Ribarevine, 220 kV Podgorica-Mojkovac, značajan broj vodova 10 kV, a pušteni su u rad i naknadno izgrađeni objekti - 3 TS 20/0,4 kV. Zajedno sa državnom Komisijom za tehnički pregled, izvršen je tehnički pregled objekata za izmještanje elektroenergetskih objekata koji se ukrštaju sa trasom Auto-puta i data saglasnost za njihov pogon.

Veliki potrošači - Pogoni elektroenergetskog razvoda kod "velikih potrošača" (KAP Podgorica i Tosčelik- Željezara Nikšić) su tehnološki stari, amortizovani, sa nedovoljnim ulaganjem u održavanje. KAP je podnio zahtjev za pribavljanje licence za zatvoreni

distributivni sistem kod Regulatorne agencije za energetiku. Inspekcija je, saglasno členu 65 Zakona o energetici, dala saglasnost, odnosno utvrdila da KAP ispunja uslove, saglasno zakonu, za zatvoreni distributivni sistem u dijelu tehničke ispravnosti opreme i postrojenja, vođenja pogona i upravljanja sistemom.

I na kraju, Elektroenergetska inspekcija je u izvještajnom periodu, sprovodila inspekcijski nadzor na planiranom nivou u okviru propisane nadležnosti. Subjekti nadzora su, u mjeri raspoloživih resursa, uvažavajući ukupne ekonomske i druge okolnosti, svoja postupanja uskladila sa zakonom i propisima. U prethodnom periodu su nastavljene aktivnosti rješavanja problema ugroženosti pogona elektroenergetskih objekata zbog nelegalne gradnje stambenih i drugih objekata u zoni dalekovoda. Postupanja po Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata u dijelu „regulacije“, odnosno rješavanja problema građenja u zoni elektroenergetskih objekata i priključenja nelegalno izgrađenih objekata, u 2018. godini, nijesu donijela značajan napredak u rješenju ovog problema.

Elektroenergetska inspekcija, već 5-6 godina, ukazuje na problem normativnog uređenja oblasti elektroenergetike. Nijesu doneseni tehnički propisi kojim se implementiraju odgovarajući standardi. Standardi u Crnoj Gori su doneseni u značajnoj mjeri, u oblasti energetike, ali bez tehničkih propisa nije obavezna njihova primjena. Nadzor koji se odnosi na tehničke zahtjeve za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti, ne sprovodi se jer nijesu imenovana tijela za ocjenu usaglašenosti, izdavanje ovlašćenja za obavljanje djelatnosti i dr.

Elektroenergetska inspekcija će fokusirati rad na inspekcijskom nadzoru kod realizacije novih, veoma značajnih, tehnički i tehnološki, složenih projekata i to: interkonekcija HVDC 500 kV Italija-Crna Gora, konvertorsko postrojenje, TS 400/110/35 kV Lastva, DV 400 kV Lastva-Čevo-Pljevlja; revitalizacije u HE Piva i TE Pljevlja; građenje objekata za trajno napajanje električnom energijom Auto-puta, dionice Smokovac-Mateševo i ostalih objekata iz oblasti elektroenergetike. Ističemo potrebu doslednosti svih strana u ugovoru po kojem se realizuje Interkonekcija HVDC 500 kV Italija-Crna Gora, u smislu prava, obaveza i dinamike realizacije Projekta u punom kapacitetu – dva kabla i kapacitet 1000 MW.

Propisani kvalitet isporuke električne energije krajnjim kupcima je obaveza svih energetskih subjekata i inspekcija će u narednom periodu posebnu aktivnost voditi u cilju dosljedne primjene i poštovanja zakona i propisa u toj oblasti.

Za uspješan rad Elektroenergetske inspekcije u narednom periodu, neophodno je: da nadležni organ počne sa aktivnostima na donošenju tehničkih propisa iz oblasti energetike, kako bi se obezbijedila primjenu usvojenih standarda u Crnoj Gori; kadrovski ojačati inspekciju; te obezbijediti službeno vozilo i kompletirati ICT opremu za inspektore.

5. Termoenergetska inspekcija

U Termoenergetskoj inspekciji sistematizovana su tri radna mjesta za inspektora, od kojih je jedno popunjeno (dipl. inž. mašinstva).

Nadležnosti

Ova inspekcija vrši nadzor nad: Zakonom o energetici, Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata, Zakonom o zaštiti na radu, Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakonom o standardizaciji, Zakonom o cjevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodonika, Zakonom o eksplozivnim materijama, Zakonom o zapaljivim tečnostima i gasovima, kao i nad 39 pravilnika.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijskim nadzorom iz nadležnosti ove inspekcije obuhvaćena su sva termoenergetska, termotehnička, gasna i procesna postrojenja i instalacije. Nadzor se obavlja kod objekata za proizvodnju električne energije (termoelektrana i hidroelektrana), termoenergetskih i drugih postrojenja kod industrijskih subjekata, termotehničkih i drugih postrojenja kod javnih objekata (bolnice, škole, hoteli i dr.), gasnih instalacija u širokoj potrošnji (domaćinstava, manjih ugostiteljskih objekata i dr.).

I u toku izvještajne godine bio je prisutan problem nepostojanja podzakonskih akata koji regulišu oblast održavanja objekata u termoenergetskom sektoru, kao i određivanja imenovanih i ovlašćenih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda. Tehnički propisi o izgradnji, zaštiti, eksploataciji, odnosno održavanju termoenergetskih objekata su u cjelosti nasljeđeni iz SRJ, a i oni su u jednom dijelu stavljeni van snage, a da nijesu usvojeni novi. Na taj način nema mogućnosti za primjenu usvojenih standarda u Crnoj Gori, a posebno treba naglasiti da je nemoguće biti dosljedan u kontroli i insistiranju na primjeni propisa. Takođe u izvještajnoj godini pojavio se problem sa neusklađenošću pravilnika iz ranijeg perioda sa Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, pa je dolazilo do situacije da je proizvod kupljen u zemlji članici EU proizveden suprotno pravilniku koji važi kod nas, a mora se priznati znak CE u skladu sa zakonom. Ono što će predstavljati problem u 2019. godini je što je jedino akreditovano kontrolno tijelo za oblast TNG-a najavilo da neće produžavati akreditaciju u ovoj oblasti.

U izvještajnoj godini Termoenergetska inspekcija je izvršila ukupno 168 inspekcijskih pregleda u kojima su utvrđene 63 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	168
-----------------------------	-----

- redovni	51
- po inicijativi	24
- po zahtjevu	51
- kontrolni	42
Broj utvrđenih nepravilnosti	63
Broj ukazivanja	42
Broj rješenja	42
Broj prekršajnih naloga	2
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	530,00€
Broj zaključaka (rješenja) o novčanom kažnjavanju	3
Iznos izrečenih novčanih kazni zaključcima (rješenjima)	1.500,00€

Značajan broj inspekcijskih pregleda izvršen je na objektima benzinskih stanica i skladišnih rezervoara radi utvrđivanja postupanja nosilaca licence za obavljanje energetske djelatnosti u skladu sa zakonom, kojim je utvrđena obaveza dostavljanja inspekcijskog izvještaja u postupku dobijanja licence energetskog subjekta.

Po zahtjevima subjekata koji koriste termoenergetska postrojenja i instalacije vršeni su inspekcijski pregledi radi: davanja saglasnosti za probni rad mHE, postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, gasnih instalacija i sl., odobrenja za stavljanje na tržište plinskih boca, davanja saglasnosti na tehničku dokumentaciju i izvedene radove na gasnim instalacijama, a u cilju prvog punjenja instalacija TNG-om, davanja mišljenja kako bi se utvrdila ispunjenost uslova i zahtjeva utvrđenih tehničkim propisima, za funkcionalnost opreme za točenje TNG, radi dobijanja ili produženja licenci od RAE, odobrenja za stavljanje u ponovni pogon kotlova na kojima je izvršena rekonstrukcija, kao i značan broj pregleda radi izjašnjavanja da li se planirani radovi smatraju rekonstrukcijom ili adaptacijom.

Pored samog inspekcijskog nadzora propisanog Zakonom o energetici, ova inspekcija je vršila i tržišni nadzor, tj. provjeru bezbjednosti pojedinih grupa proizvoda na tržištu, u skladu sa tehničkim propisima koji uređuju ovu oblast. Pored navedenog, treba istaći da jedan termoenergetski inspektor ne može u potpunosti odgovoriti svim nadležnostima (posebno u dijelu tržišnog nadzora) u potrebnom obimu, zbog čega je neophodno povećati broj inspektora.

Utvrđene nepravilnosti - Nepravilnosti koje su najčešće utvrđene odnose se na nepoštovanje tehničkih propisa u pogledu održavanja, pregleda i ispitivanja energetskih postrojenja.

U tržišnom nadzoru kojim je ova inspekcija u izvještajnom periodu obuhvatila gasnu opremu i posude pod pritiskom (stabilne i prenosne), nijesu pronađeni nebezbedni

proizvodi, ali je inspekcija naložila povlačenje jednog rezervoara za TNG sa tržišta iz razloga što nije izrađen i stavljen na tržište u skladu sa Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u izvještajnoj godini izrečene su 42 mjere ukazivanja u kojima je donesen isti broj rješenja. Od ukupnog broja donesenih rješenja 16 se odnosilo na otklanjanje nepravilnosti. U izvještajnoj godini inspektor je donio i jedno rješenje o povlačenju proizvoda sa tržišta, dva rješenja o zabrani korišćenja objekta, jedno o davanju saglasnosti za tehničku dokumentaciju, 16 o davanju saglasnosti za probni rad i funkcionalna ispitivanja, jedno rješenje o produženju roka i jedno o odbijanju zahtjeva iz procesnih razloga, kao i rješenje o stavljanju rješenja van snage. Takođe, u izvještajnoj godini inspektor je donio i tri rješenja o izricanju novčane kazne, nakon što je u kontrolnom inspekcijskom pregledu utvrdio da subjekt pregleda nije postupio po rješenju.

Izvršenje rješenja - Od ukupnog broja donijetih rješenja (42), u izvještajnoj godini izvršeno je 40, za jedno rješenje nije istekao rok za izvršenje, dok je za jedno rješenje postupak u toku.

Sva tri rješenja o novčanom kažnjavanju, a koja su donesena u prethodnom periodu, su izvršena u izvještajnoj godini.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali dva prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 530,00€ i oba su naplaćena (dio kazni je uplaćen 2/3 od izrečene).

Postupanje po inicijativama

Pored već istaknutih inspekcijskih pregleda po zahtjevima subjekata koji koriste termoenergetska postrojenja i instalacije i drugih subjekata, Termoenergetska inspekcija je u izvještajnom periodu postupala i po anonimnim inicijativama, koje su se odnosile na provjeru nedozvoljenog pretakanja i skladištenja plina, kao i korišćenja neodobrenih gasnih instalacija u ugostiteljskim objektima. Takođe, postupano je po inicijativama fizičkih lica, kao i Regulatorne agencije za energetiku.

Takvih pregleda je bilo ukupno 75 (51 po zahtjevima i 24 po inicijativama). Po svim zahtjevima/inicijativama ova inspekcija je postupila u skladu sa zakonom, a u četiri slučaja postupak je u toku.

Ostale aktivnosti

U ovom izvještajnom periodu termoenergetski inspektor je bio uključen i u rad komisije Ministarstva ekonomije za polaganje ispita stručne osposobljenosti za održavanje i rukovanje energetskim postrojenjima, uređajima i opremom (za 81 kandidata).

Na kraju, treba istaći da je za postizanje boljih rezultata neophodno donijeti podzakonska akta (pravilnike) koja definišu oblast nadzora Termoenergetske inspekcije, kao i uspostaviti bolju saradnju sa nadležnim organima (Ministarstvo, RAE itd). Takođe potrebno je obezbijediti kadrovsko snaženje inspekcije kroz popunu sistematizovanih radnih mjesta, kao i tehničku podršku inspekciji prije svega kroz nabavku službenog vozila.

D. SEKTOR ZA ZAŠTITU DJELATNOSTI OD JAVNOG INTERESA

U ovom sektoru svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Prosvjetna inspekcija, Inspekcija za sport, Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine, Inspekcija za arhivsku djelatnost, Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Inspekcija za usluge informacionog društva.

1. Prosvjetna inspekcija

U Prosvjetnoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 10 inspektora, uključujući i glavnog inspektora (1 prof. fizičke kulture, 1 prof. filozofije i sociologije, 1 prof. srpsko-hrvatskog jezika i književnosti, 1 prof. ruskog jezika, 2 prof. istorije i geografije, 1 dipl. pravnik, 1 master u administriranju biznisa, 1 specijalista u oblasti carina i 1 dipl. menadžer specijalista).

Nadležnosti

Prosvjetna inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, Zakona o predškolskom obrazovanju i vaspitanju, Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Zakona o gimnaziji, Zakona o stručnom obrazovanju, Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Zakona o visokom obrazovanju, Zakona o obrazovanju odraslih, Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija, Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata i drugih propisa koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor u ustanovama iz oblasti predškolskog obrazovanja i vaspitanja, vršen je u javnim i privatnim predškolskim ustanovama u odnosu na ostvarivanje predškolskog vaspitanja i obrazovanja, broja vaspitnih grupa, broja djece u vaspitnim grupama, broja vaspitnih jedinica van sjedišta ustanove, broja djece u njima, trajanja obrazovnog programa, vaspitno stručnog kadra i uslova za izvođače vaspitno-obrazovnog rada, norme časova, vođenja pedagoške evidencije, rada stručnih organa, organa upravljanja i rukovođenja u ustanovi.

Takođe, inspekcijski nadzor u pogledu pridržavanja zakona, drugih propisa i opštih akata u ustanovama iz oblasti osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, stručnog obrazovanja, obrazovanja odraslih i visokog obrazovanja vršen je u odnosu na organizaciju obrazovno-vaspitanog rada u ustanovi; rad stručnih organa, organa upravljanja i rukovođenja u ustanovama obrazovanja i vaspitanja; upis, prava i obaveze djece, učenika i polaznika obrazovanja; upis, prava i obaveze, prestanak statusa

studentata i isključenje studenata; način ocjenjivanja i napredovanja učenika; naplatu naknada, školarina i drugih naknada koje plaćaju djeca, učenici, polaznici obrazovanja i studenti; način obavljanja pripravničkog staža i postupak polaganja stručnog ispita; vođenje propisane evidencije i dokumentacije i izdavanje javnih isprava u ustanovi.

U izvještajnom periodu Prosvjetna inspekcija je izvršila ukupno 600 inspekcijskih pregleda, u kojima su utvrđene 193 nepravilnosti, dok u 407 slučajeva nisu evidentirane nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	600
- redovni	39
- po inicijativi	527
- kontrolni	34
Broj utvrđenih nepravilnosti	193
Broj ukazivanja	108
Broj rješenja	11
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	129

Utvrđene nepravilnosti- Najčešće nepravilnosti utvrđene su u oblasti predškolskog obrazovanja i vaspitanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, stručnog obrazovanja, visokog obrazovanja, vaspitanja i obrazovanja lica sa posebnim potrebama, obrazovanja odraslih i učeničkog i studentskog standarda, a odnosile su se na: nestručnu zastupljenost nastave; zapošljavanje nastavnika (do 30 dana, bez raspisivanja konkursa, bez položenog stručnog ispita i licence za rad, sporazumom o dopuni norme časova i sporazumom o preuzimanju nastavnika); raspisivanje konkursa (za zapošljavanje nastavnika bez naznačenog probnog rada kao posebnog uslova za zapošljavanje nastavnika i bez dokaza Ministarstva prosvjete da su obezbjeđena finansijska sredstva), neposjedovanje valjanog dokaza o stručnoj spremi nastavnika u personalnom dosijeu; podjelu predmeta na nastavnike i razredna starješinstva; ocjenjivanje učenika i izdavanje javnih isprava; prava djece, učenika i studenata; prava nastavnog i drugog osoblja u ustanovama obrazovanja i vaspitanja; izdavanje javnih isprava polaznicima obrazovanja odraslih; neispunjavanje osnovnoškolske obaveze; postupak polaganja popravnog ispita po prigovoru; polaganje razrednog ispita učenika; naplatu školarine i drugih naknada učenicima i studentima; angažovanje asistenata u nastavi; vjerodostojnost javnih isprava koje izdaju ustanove obrazovanja i vaspitanja; obavljanje pripravničkog staža i stručnog osposobljavanja nastavnika; polaganje stručnog ispita nastavnika; rad organa upravljanja i rukovođenja u ustanovama obrazovanja i vaspitanja; rad neregistrovanih pravnih i fizičkih lica koja se

bave radom sa djecom i učenicima i vođenje propisane evidencije i dokumentacije u ustanovama.

Preduzete mjere - Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti izrečeno je 108 mjera ukazivanja (po svima je postupljeno) i doneseno je 11 rješenja koja su se odnosila na: naredbu da se otkloni nepravilnost na povredu procedure polaganja stručnog ispita (3), naredbu za zabranu rada nastavniku koji ne ispunjava propisane uslove u pogledu profila stručne spreme (1), naredbu da se otkloni nepravilnost za zapošljavanje nastavnika sporazumom o dopuni norme časova i sporazumom o preuzimanju nastavnika (2), naredbu poništavanja nepropisno položenog stručnog ispita i izdatog uvjerenja o položenom stručnom ispitu (1), naredbu da se otkloni nepravilnost za proceduru u postupku napredovanja nastavnika (1) i naredbu da se otkloni nepravilnost za povredu procedure raspisivanja konkursa (3).

Izvršenje rješenja - Od ukupno 11 donesenih rješenja, u izvještajnom periodu je izvršeno 10 i to dobrovoljno. Za jedno rješenje nije dospio rok za izvršenje. Protiv jednog rješenja je izjavljena žalba, koja je odbačena kao neblagovremena.

Prekršajna odgovornost – Podnijeto je 129 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od kojih je riješeno 85. U svim slučajevima izrečena je novčana kazna, u ukupnom iznosu (sa troškovima postupka) 59,440€ .

Pojačani nadzor - Prosvjetna inspekcija je izvršila inspekcijski nadzor u 37 srednjih stručnih i srednjih mješovitih škola i devet gimnazija na teritoriji Crne Gore u odnosu na organizaciju obrazovno vaspitnog rada u ustanovi (organizovanje nastave po odjeljenjima, odnosno grupama, sedmični broj časova nastave, raspored nastavnika po predmetima, odnosno po oblastima, broj učenika u odjeljenju, ostvarivanje obrazovno-vaspitanog rada u skladu sa obrazovnim programom i školskim kalendarom, radnim vremenom nastavnika i saradnika i u odnosu na rad stručnih organa, organa upravljanja i rukovođenja u ustanovi).

U pojedinim ustanovama u kojima je utvrđeno da ustanove ne obavljaju svoju djelatnost u skladu sa propisanim pravilima, ukazano im je na utvrđene nepravilnosti i dat rok za njihovo otklanjanje. Svi subjekti nadzora su u ostavljenom roku postupili po ukazivanju prosvjetnih inspektora, tako da nije bilo osnova za preduzimanje upravnih mjera od strane ovog organa.

Postupanje po inicijativama

U ukupnim aktivnostima Prosvjetne inspekcije, pored planiranog inspekcijskog nadzora, značajan dio se odnosio na postupanje po inicijativama, kojih je u izvještajnoj godini bilo 527. Najveći broj inicijativa iz oblasti prosvjete odnosio se na: zapošljavanje nastavnika bez javnog konkursa; prijavu na izbor kandidata po konkursu; pritužbu na neregularno zasnivanje radnog odnosa po osnovu stručnosti; dopunu do norme časova; sporazumno preuzimanje nastavnika; raspoređivanje časova; provjeru vjerodostojnosti diploma,

odnosno javnih isprava; stručni ispit; komisijsku provjeru znanja učenika; prigovor na ocjenu; nepohađanje nastave od strane učenika; povreda prava učenika i studenta.

I na kraju, na osnovu iskustva iz dosadašnjeg nadzora, treba istaći da bi u cilju efikasnijeg nadzora Prosvjetne inspekcije, trebalo izvršiti izmjene i dopune Zakona o prosvjetnoj inspekciji.

2. Inspekcija za sport

U Inspekciji za sport sistematizovana su radna mjesta za četiri inspektora (1 dipl. pravnik, 2 profesora fizičke kulture i 1 spec. menadžmenta).

Nadležnosti

Inspekcija za sport sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o sportu, podzakonskih akata i drugih propisa koji su doneseni za primjenu navedenog zakona.

Inspeksijski nadzor

U izvještajnom periodu Inspekcija za sport je izvršila ukupno 106 inspeksijskih pregleda, u kojima su utvrđene 43 nepravilnosti, dok u 63 slučaja nijesu evidentirane nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	106
- redovni	25
- po inicijativi	72
- kontrolni	9
Broj utvrđenih nepravilnosti	43
Broj ukazivanja	32
Broj rješenja	11
Broj izdatih prekršajnih naloga	2
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	530,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	3

Utvrđene nepravilnosti- Najčešće nepravilnosti utvrđene u oblasti sporta odnosile su se na: uslove osnivanja, upis u Registar, uslove za obavljanje sportske djelatnosti, organizaciju rada, statusne promjene, postupak donošenja i primjene opštih i

pojedinačnih akata sportskih organizacija, naplatu članarina od strane sportskih klubova i evidencije o sportu.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u izvještajnom periodu izrečene su 32 mjere ukazivanja (po svima je postupljeno) i doneseno je 11 rješenja koja su se odnosila na: privremenu zabranu obavljanja djelatnosti (9) i na dostavljanje dokumentacije (2).

Izvršenje rješenja - Od ukupno 11 donesenih rješenja, u izvještajnom periodu je izvršeno devet i to dobrovoljno. Za dva rješenja koja nijesu izvršena podnijeti su zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka. Protiv dva rješenja podnijete su žalbe, od čega su u drugostepenom postupku iste odbijene kao neosnovane.

Od 19 donijetih zaključaka, svih 19 se odnosilo na obustavljanje postupka.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali dva prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 530,00€ i oba su naplaćena u iznosu od 353,40€ (dio kazni je uplaćen u visini 2/3 od izrečene). Podnijeta su i tri zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Povodom dva zahtjeva Sud za prekršaje nije odlučio u izvještajnom periodu, dok je jedan zahtjev odbačen od strane Suda za prekršaje.

Pojačani nadzor - Inspekcija za sport je izvršila redovan inspekcijski nadzor u 25 sportskih saveza i postupala po inicijativi Ministarstva sporta u vezi sa radom 38 sportskih organizacija. Inspekcijski nadzor je vršen u odnosu na: postupak i uslove osnivanja, upis u Registar, početak rada, uslove za obavljanje sportske djelatnosti, organizaciju rada, statusne promjene, uslove za zabranu i prestanak rada sportskih organizacija, uslove za prestanak rada i brisanje sportskih registracija iz Registra, rad sportskih organizacija i njihovih organa, primjenu normativa i standarda u skladu sa zakonom, poštovanje zakonskih obaveza od strane sportskih subjekata, postupak donošenja i primjene opštih i pojedinačnih akata sportskih organizacija, naplatu članarina od strane sportskih klubova i evidencije o sportu.

Kod pojedinih sportskih organizacija u kojima je utvrđeno da ne obavljaju svoju djelatnost u skladu sa propisanim pravilima, ukazano im je na utvrđene nepravilnosti i dat rok za njihovo otklanjanje. Svi subjekti nadzora su u ostavljenom roku postupili po ukazivanju prosvjetnih inspektora.

Postupanje po inicijativama

U ukupnim aktivnostima Inspekcije za sport, pored planiranog inspekcijskog nadzora, značajan dio se odnosio na postupanje po inicijativama, kojih je u izvještajnoj godini bilo 72. Najveći broj inicijativa iz oblasti sporta odnosio se na: rad sportskih organizacija, odnosno sportskih saveza i sportskih klubova, kao i na rad organa upravljanja i rukovođenja u istim.

I na kraju, može se zaključiti da je Inspekcija za sport u izvještajnoj godini dala značajan doprinos u postupku sprovođenja nadzora u oblasti sporta, te u svojim ukupnim aktivnostima postigla značajne rezultate u svom radu, s ciljem da se rad svih subjekata u sportu organizuje i realizuje u skladu sa pozitivnim propisima. Takođe, u budućem radu potrebno je nastaviti kontinuiranu saradnju sa Ministarstvom sporta i svim relevantnim subjektima u sportu, kako bi oblast sporta u sistemu svoga djelovanja i rada dobila ulogu i značaj koju zaslužuju.

3. Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine

U Inspekciji za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine sistematizovana su radna mjesta za pet inspektora, uključujući i glavnog inspektora, od kojih su dva popunjena: inspektor I za kulturnu baštinu – diplomirani kulturolog i magistar ekonomskih nauka i inspektor I za zaštitu kulturnih dobara - diplomirani pravnik, koji su, po ovlašćenju direktora Uprave za inspeksijske poslove, shodno odredbama Zakona o inspeksijskom nadzoru, vršili inspeksijski nadzor u objema upravnim oblastima (kulturna dobra i kulturna baština).

Nadležnosti

Inspekcije za kulturna dobra i kulturnu baštinu sprovode nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Zakon o zaštiti kulturnih dobara, Zakon o muzejskoj djelatnosti, Zakon o bibliotečkoj djelatnosti, Zakon o kulturi, Zakon o spomen-obilježjima, Zakon o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, Zakon o kinematografiji, Zakon o ratifikaciji Konvencije o zaštiti podvodne kulturne baštine, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata, koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspeksijski nadzor

Inspekcije ovog odsjeka su u izvještajnom periodu izvršile ukupno 168 inspeksijskih pregleda i to u oblasti: kulturne baštine, pojedinačnih (zasebnih) kulturnih dobara; kulturnih dobara - kulturno-istorijskih cjelina; kulturnih dobara - potencijalnih kulturnih dobara i kulturne baštine, u kojima je utvrđeno 50 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	168
- redovni	56
- po inicijativi	62
- kontrolni	50

Broj utvrđenih nepravilnosti	50
Broj ukazivanja	31
Broj rješenja	32
Broj prekršajnih naloga	14
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	17.490,00€
Broj krivičnih prijava	7

Utvrđene nepravilnosti - U izvršenim inspekcijskim pregledima utvrđeno je 50 nepravilnosti, i to najviše (29) u oblasti kulturnih dobara i kulturnih dobara-kulturno istorijskih cjelina (odnosile su se na sprovođenje konzervatorskih mjera i izvođenje građevinskih radova na kulturnom dobru bez rješenja-saglasnosti na konzervatorski projekat Uprave za zaštitu kulturnih dobara), jedna nepravilnost se odnosila na neovlašćeno korišćenje fotografija kulturnih dobara u cilju reklamiranja proizvoda, dok se 14 nepravilnosti odnosilo na oblast kulturne baštine u dijelu primjene Zakona o muzejskoj djelatnosti, Zakona o spomen-obilježjima i Zakona o bibliotečkoj djelatnosti, te podzakonskih akata za primjenu navedenih zakona, kao i šest nepravilnosti u oblasti primjene Zakona o zaštiti kulturnih dobara a koje su se odnosile na otklanjanje nepravilnosti.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u izvještajnoj godini je izrečena 31 mjera ukazivanja i donesena su 32 rješenja, koja su dobrovoljno izvršena.

Izvršenje rješenja - U izvještajnoj godini, od 32 donesenih rješenja sva su izvršena. Iz ranijeg perioda postoji 5 rješenja koja nijesu izvršena niti to i dalje mogu biti izrazloga što za lokacije na koje se navedena rješenja odnose ne postoji DUP (detaljni urbanistički plan).

Podnesena je jedna žalba na rješenje, od kojih je jedna riješena od strane drugostepenog organa (žalba odbijena).

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 14 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 17.490,00€, od čega je naplaćeno 12 prekršajnih naloga, što je 86,71 % od broja izdatih.

Podnijeto je i sedam krivičnih prijava zbog ugrožavanja kulturnih dobara.

Prioritetan zadatak ovog odsjeka u izvještajnoj godini bio je sprečavanje devastacije kulturnih dobara, pa je stoga najveći broj inspekcijskih pregleda izvršen u ovoj oblasti (54), kao i inspekcijski pregled u oblasti kulturne baštine (15).

Na području Ulcinja vršen je pojačan inspekcijski nadzor u Starom gradu (koji je rješenjem od 11.05.2018. godine proglašen za kulturno dobro od nacionalnog značaja), a sve u cilju spriječavanja „divlje“ gradnje koja je poslednjih godina sve više u ekspanziji. U izvještajnoj godini doneseno je sedam rješenja o zabrani izvođenja građevinskih radova na objektima

koji su locirani u Starom gradu Ulcinj iz razloga što subjekti nadzora nijesu posjedovali konzervatorski projekat na koji je saglasnost dala Uprava za zaštitu kulturnih dobara.

Na području istorijskih gradova Kotor, Risan i Perast i svih naselja duž obale, od Veriga do vrhova okolnih brda, uključujući akvatorijum i teritoriju koja je upisana na *Listu svjetske kulturne baštine*, izvršeno je ukupno 28 inspeksijskih pregleda u 2018. godini (u kojima su utvrđene nepravilnosti za čije je otklanjanje inspektor donio tri rješenja o zabrani radova bez konzervatorskog projekta, te izrekao pet mjera ukazivanja) u vezi sa realizacijom mjera iz Menadžment plana prirodnog i kulturno istorijskog područja Kotora, čiji je glavni cilj da osigura djelotvornu zaštitu i poboljša značaj područja Svjetske baštine.

Postupanje po inicijativama

U izvještajnom periodu inspekcijama ovog odsjeka dostavljene su 62 inicijative, od kojih se jedna odnosila na neovlašćeno korišćenje fotografija pojedinačnih kulturnih dobara u komercijalne svrhe, pri čemu subjekat nadzora nije posjedovao odobrenje u vidu rješenja koje, u skladu sa Zakonom o zaštiti kulturnih dobara, izdaje Uprava za zaštitu kulturnih dobara. Subjektu nadzora je izdat prekršajni nalog u ukupnom iznosu od 4.600,00€. Subjekt nadzora je otklonio nepravilnost u roku koji je bio predviđen rješenjem inspektora za kulturna dobra, te izvršio izmirenje obaveze po prekršajnom nalogu.

I na kraju, treba naglasiti da je neophodno izvršiti popunjavanje upražnjenog radnog mjesta inspektora za kulturna dobra u Kotoru (koji se nalazi pod zaštitom UNESCO), zbog alarmantne situacije na terenu, i ne samo na ovom području, već i širom Crne Gore. Takođe, bilo bi neophodno predvidjeti još jedno radno mjesto za inspektora za kulturna dobra sa mjestom rada u Podgorici.

4. Inspekcija za arhivsku djelatnost

U Inspekciji za arhivsku djelatnost sistematizovana su radna mjesta za četiri inspektora, uključujući i glavnog inspektora, od kojih su popunjena dva (inspektor I, profesor orijentalistike i inspektor III, profesor filozofije).

Nadležnosti

Inspekcija za arhivsku djelatnost sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o arhivskoj djelatnosti, kao i nad podzakonskim aktima, koji su doneseni za primjenu navedenog zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu Inspekcija za arhivsku djelatnost je izvršila ukupno 132 inspekcijska pregleda, u kojima je utvrđeno 168 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	132
- redovni	73
- po inicijativi	11
- kontrolni	48
Broj utvrđenih nepravilnosti	168
Broj ukazivanja	59
Broj rješenja	21
Broj prekršajnih naloga	17
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	4.620,00€

Utvrđene nepravilnosti - Utvrđene nepravilnosti su se, u izvještajnoj godini, odnosile na način čuvanja, kao i postupanja sa arhivskom i registratorskom građom.

Preduzete mjere - Aktivnosti Inspekcije za arhivsku djelatnost su i u ovoj godini, imale prevashodno preventivnu ulogu, u cilju upoznavanja subjekata nadzora sa njihovim obavezama i načinom primjene propisa koji uređuju oblast arhivske djelatnosti, čime je, kroz povećan broj inspekcijskih pregleda, veliki dio arhivske i registratorske građe sačuvan od uništenja, te je spriječeno njeno dalje propadanje. S tim u vezi, za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti stvaraocima i držaocima javne i privatne arhivske i registratorske građe izrečeno je 59 mjera ukazivanja i donijeto je 21 rješenje. Inspekcija za arhivsku djelatnost je svojim dominantno preventivnim djelovanjem uticala na podizanje svijesti kod subjekata nadzora o značaju arhivske građe, kako sa aspekta značaja koju ova građa ima za ostvarivanje prava radnika po pitanju ostvarivanja prava iz radnog odnosa, tako i u pogledu njene vrijednosti za naučna i istorijska istraživanja.

Izvršenje rješenja - Od ukupnog broja donijetih rješenja (21), u izvještajnoj godini dobrovoljno je izvršeno 16, dok za pet rješenja nije dospio rok za izvršenje.

Prekršajna odgovornost - Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 17 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 4.620.00€, od kojih je naplaćeno 12 što je 70,58% od izdatih. U jednom slučaju podnesen je zahtjev za sudsko odlučivanje, a za četiri prekršajna naloga su pokrenuti postupci prinudne naplate.

Postupanje po inicijativama

Inicijative građana koje su u izvještajnoj godini dostavljene ovoj inspekciji odnosile su se

na nepravilnosti u kancelarijskom poslovanju, nepravilnom zavođenju, kao i na neunošenje odgovarajućih arhivskih oznaka.

I u izvještajnoj godini nastavljena je saradnja sa arhivskim odsjecima koji su dostavljali inicijative za vršenje inspekcijskog nadzora, i to kod preduzeća koja su u stečaju ili u nekom drugom vidu reorganizacije, a čija arhivska i registratorska građa nije sređena niti adekvatno zaštićena (Opština Kolašin, JP Vodovod i kanalizacija, itd.).

Ostale aktivnosti

U izvještajnoj godini, inspektori za arhivsku djelatnost prisustvovali su više seminara, i to: *Predstavljanje novog Zakona o upravnom postupku, Kontrola rada javne uprave, Kancelarijsko poslovanje, Retorika, Zabrana diskriminacije, Primjena Zakona o slobodnom pristupu informacija* itd.

5. Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

U Inspekciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost sistematizovana su četiri radna mjesta za inspektore, od kojih je popunjeno jedno-glavni inspektor – dipl. inž. elektrotehnike dok su mjesta inspektor I za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i dva mjesta inspektor III za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost upražnjena.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom inspekcijski nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o elektronskim komunikacijama, Zakon o poštanskim uslugama, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti i Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, kao i nad podzakonskim aktima, koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je izvršila ukupno 81 inspekcijski pregled u kojima su utvrđene tri nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	81
- redovni	13
- po inicijativi	68

Broj utvrđenih nepravilnosti	3
Broj ukazivanja	2
Broj rješenja	1
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	1

Utvrđene nepravilnosti - su se odnosile na povredu odredbi Zakona o elektronskim komunikacijama.

Preduzete mjere - U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u izvještajnoj godini izrečene su dvije mjere ukazivanja i donijeto je jedno rješenje, koje je dobrovoljno izvršeno. Takođe, podnijet je i jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

U oblasti *elektronskih komunikacija*, ova inspekcija je sprovodila zajedničke aktivnosti sa predstavnicima Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost na zabrani korišćenja elektronske komunikacione ili terminalne opreme i drugih radio-uređaja koji u svom radu koristi radio-frekvencije, a nijesu imali ili nijesu produžili odobrenje za korišćenje radio-frekvencija od ovog regulatora. Navedene aktivnosti sprovedene su na osnovu prijava Agencije (9), koje su se odnosile na postojeće korisnike odobrenja koji su u međuvremenu izvršili obaveze prijavljivanja i dobili odobrenja za korišćenje radio-frekvencija shodno zakonskim uslovima. Zbog korišćenja RF nakon isteklog roka odobrenja za korišćenje iste kod jednog subjekta nadzora, izdato je rješenje o zabrani korišćenja RF koje je subjekat nadzora izvršio u navedenom roku, a podnesen je zahtjev za prekršajni postupak koji još uvijek nije okončan. U dva slučaja je putem zapisnika ukazano na nepravilnost koju je subjekat nadzora uklonio u propisanom roku.

U izvještajnoj godini iz oblasti nadležnosti za oštećenje telekomunikacione infrastrukture primljeno je ukupno 18 prijava od strane vlasnika iste. Jedan operator elektronskih komunikacija (Crnogorski Telekom) je prijavio 10 oštećenja telekomunikacione infrastrukture nakon čega je izvršena popravka iste od strane vlasnika i izvođača radova odnosno investitora.

Primljeno je pet prijava koje se odnose na postavljanje telekomunikacione infrastrukture od strane vlasnika prostora ili Komunalne inspekcije, za koje ne postoji nadležnost ove inspekcije, a neke su riješene sporazumno između vlasnika prostora i operatora elektronskih komunikacija u međuvremenu. Dvije prijave od navedenih se odnose na informaciju lokalnih organa o izgradnji telekomunikacione infrastrukture i povezane opreme na teritoriji opštine.

Po prvi put u radu ove inspekcije primljene su dvije prijave o oštećenju odnosno smetnji na radio linkovima koje legalno koriste dva pravna lica od kojih je jedan operator elektronskih komunikacija, a drugi državni organ iz oblasti kontrole pomorskog saobraćaja. Po izvršenom nadzoru kod subjekata nadzora, utvrđeno je da su ista pravna lica imala neophodne zakonske građevinske dozvole za izgradnju objekata izdate od

nadležnih državnih ili opštinskih organa, pa su obje strane prihvatile sporazumno rješavanje obezbjeđenja kvalitetnog radio linka što je zapisnikom konstatovano.

Uredbom o sadržini plana mjera za obezbjeđenje javnih elektronskih komunikacionih mreža i korišćenje elektronskih komunikacionih usluga u vanrednim situacijama i Odlukom o korišćenju prava prvenstva komunikacija za vrijeme trajanja vanrednih situacija, propisana je obaveza operatora da, do novembra tekuće godine, dostave planove mjera za vanredne situacije za narednu godinu, tako da je ova inspekcija primila tri plana od operatora fiksne i mobilne telefonije i utvrdila da su isti dostavili planove mjera za vanredne situacije za 2019. godinu u propisanom roku.

U oblasti *bezbjednosti proizvoda* nastavljene su aktivnosti ove inspekcije u nadzoru na tržištu radio opreme u cilju zaštite potrošača od nebezbednih proizvoda. U skladu sa Opštim programom nadzora na tržištu (godišnji), ova inspekcija je izvršila 12 inspekcijskih pregleda kod tri vrste radio opreme (mobilni telefoni, bespilotne letilice – dron i igračke na daljinsko upravljanje). Inspekcijski pregledi su sprovedeni putem administrativne provjere prateće dokumentacije (izjava o usaglašenosti, uputstvo za upotrebu, obavještenje i upozorenje o rizicima, označavanje propisanim oznakama i dr.) i vizuelnom kontrolom proizvoda uz procjenu rizika. U navedenim nadzorima nijesu utvrđeni nedostaci.

U dijelu *zaštite ekonomskih interesa potrošača*, ova inspekcija je postupala po žalbama, kojih je bilo 111 u izvještajnoj godini.

U oblasti *poštanskih aktivnosti* nije bilo prijava shodno nadležnostima ove inspekcije po materijalnom zakonu.

Postupanje po inicijativama

U izvještajnom periodu Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je primila ukupno 139 inicijativa, od čega je 111 žalbi potrošača (koje su se odnosile na saobraznost proizvoda ili garanciju za kupljeni proizvod (koji pripadaju radio opremi), a 28 iz oblasti elektronskih komunikacija. Dakle, u dijelu zaštite ekonomskih interesa potrošača ova inspekcija je postupala po žalbama (111). U 24 slučaja pružila je pomoć u ostvarivanju prava potrošača, a u 62 slučaja žalbe su odbijene kao neosnovane. Proslijeđeno je 13 žalbi na postupanje nadležnim organima (Agenciji za EKIP ili Tržišnoj inspekciji), a u 12 slučajeva podnosioci su odustali od žalbe.

Ostale aktivnosti

U organizaciji makedonske Agencije za elektronske komunikacije održan je II sastanak nadležnih institucija za implementaciju Direktive o radio opremi (2014/53 RED), na kome je učestvovao glavni inspektor za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

6. Inspekcija za usluge informacionog društva

U ovoj inspekciji zaposlen je jedan inspektor (dipl. inž. mašinstva), koliko je i predviđeno aktom o sistematizaciji.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o elektronskoj trgovini, Zakon o elektronskoj upravi, Zakon o informacionoj bezbjednosti, Zakon o elektronskom dokumentu, Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu, kao i nad podzakonskim aktima, koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspeksijski nadzor

Inspeksijski nadzor vršen je kod državnih organa i određenog broja privrednih subjekata koji se bave elektronskom trgovinom, kao i kod mobilnih operatera, banaka (kontrola DATA – centra sprovedena u pogledu ispunjavanja kriterijuma zaštite podataka, zaštite informacionog sistema i fizičke zaštite).

U izvještajnom periodu Inspekcija za usluge informacionog društva je izvršila ukupno 57 inspeksijskih pregleda, u kojima je utvrđeno šest nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	57
- redovni	48
- po inicijativi	6
- kontrolni	3
Broj utvrđenih nepravilnosti	6
Broj ukazivanja	3

Po Zakonu o informacionoj bezbjednosti izvršeno je osam inspeksijskih pregleda kod mobilnih operatera, bankarskog sektora i Ministarstva javne uprave (DATA centar državnih organa). U nadzoru nijesu utvrđene nepravilnosti.

Po Zakonu o elektronskoj upravi, izvršeno je osam inspekcijskih pregleda, od kojih je pet redovnih i tri kontrolna, u saradnji sa glavnim administratorom portala eUprave, usklađen po prioritetima i objavljen kod: Ministarstva nauke (1), Ministarstva saobraćaja i pomorstva (1), Ministarstva kulture (2), Ministarstva vanjskih poslova (2) i Ministarstva sporta (2).

Utvrđene nepravilnosti i preduzete mjere - Sve utvrđene nepravilnosti (6) odnosile su se na primjenu Zakona o elektronskoj upravi i to:

- nekorišćenje eDMS (elektronsko upravljanje dokumentima) ili djelimično korišćenje (Ministarstvo kulture);
- neprijavlivanje e-mail adrese za prijem elektronske pošte (Ministarstvo sporta i Ministarstvo kulture);
- neimenovanje administratora podportala eUprava.me (Ministarstvo sporta);
- neprijavlivanje na portal eUprava ili nepostavljanje odgovarajućih servisa na istom (Ministarstvo sporta i Ministarstvo vanjskih poslova).

Navedene nepravilnosti su, nakon ukazivanja inspektora, otklonjene u kraćim intervalima. Ova inspekcija je tokom prethodne godine, kao i po ustaljenoj praksi, bila u stalnoj komunikaciji sa predstavnicima Ministarstva javne uprave povodom aktivnosti koje su sprovedene u oblasti korišćenja eDMS-a i obuke za administratora portala po određenim organima državne uprave.

Zakon o elektronskoj trgovini propisao je obavezu za davaoce usluga informacionog društva, prema kojoj moraju biti upisani u Centralni registar privrednih subjekata. Prikupljanje podataka o kompanijama koje se bave uslugama informacionog društva otežava činjenica da prilikom registracije preduzeća, usluge informacionog društva, odnosno elektronska trgovina nijesu posebno klasifikovane, zbog čega je neophodno inovirati zakonski okvir. Po Zakonu o elektronskoj trgovini ova inspekcija je u 2018. godini izvršila 35 inspekcijskih pregleda u kojima nijesu utvrđene nepravilnosti.

Postupanje po inicijativama

U izvještajnom periodu Inspekcija za usluge informacionog društva je primila ukupno šest prijava koje nijesu bile u nadležnosti ove inspekcije.

U oblasti sive ekonomije, Inspekcija za usluge informacionog društva nije identifikovala nepravilnosti te stoga nije ni preduzimala mjere u okviru njenih zakonskih ovlašćenja po Zakonu o elektronskoj trgovini.

Ostale aktivnosti

Inspektor za usluge informacionog društva je učestvovao na radionici u okviru bilateralne podrške Slovenije Crnoj Gori na temu *Zaštita ekonomskih interesa potrošača na području*

distancione trgovine (u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača), kao i na INFO FESTu (Festival informatičkih dostignuća).

III a POJAČANI INSPEKCIJSKI NADZOR

Suzbijanje sive ekonomije

Više od polovine inspekcija Uprave, u sprovođenju nadzora u okviru svojih nadležnosti, posvećeno je i suzbijanju sive ekonomije, pa su kao takve dio Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije, koji je Vlada donijela 2017. godine. To su prije svega inspekcije koje vrše kontrolu tržišta robe i usluga i tržišta rada (Tržišna, Turistička, Inspekcija za igre na sreću, Metrološka, Zdravstveno–sanitarna, Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu i Inspekcija rada). U skladu sa mjerama iz Akcionog plana, ove inspekcije su na tržištu robe i usluga, posebnu pažnju posvetile kontroli ispunjenosti uslova za pristup djelatnosti (registracija, odobrenje za rad, prijava djelatnosti, licenca, ugovor o koncesiji), kao i provjeri da li se ove djelatnosti obavljaju u skladu sa propisima. S tim u vezi, ostvareni su efekti suzbijanja sive ekonomije kroz legalizaciju vršenja djelatnosti (trgovina, zanatstvo, turizam, ugostiteljstvo, pružanje zdravstvenih, usluga socijalne i dječje zaštite i drugih usluga, priređivanje igara na sreću), kao i otklanjanje nepravilnosti koje se odnose na: evidentiranje robe, evidentiranje gostiju i drugih evidencija, izdavanje računa, uplatu dnevnih pazara na žiro račun, isplatu socijalnih davanja, obračun obaveza koncesionara po osnovu priređivanja igara na sreću, stavljanje u promet i upotrebu proizvoda suprotno propisima o metrologiji, stavljanje u promet predmeta od dragocjenih metala suprotno propisima itd.

Kada je u pitanju tržište rada, Inspekcija rada se prioritarno bavila suzbijanjem rada „na crno“, tj. zapošljavanja bez ugovora o radu i prijave na obavezno socijalno osiguranje (domaćih i stranaca), ali i suzbijanjem sive ekonomije kod formalno zaposlenih (neplaćeni rad zakonito zaposlenih lica u dijelu njihovih prava iz rada i po osnovu rada – isplate zarada i uplate doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, prekovremeni rad, noćni rad, rad u dane državnih i vjerskih praznika). Upravo u cilju suzbijanja navedenih pojava oblika sive ekonomije, ostvareni efekti u oblasti zapošljavanja i radnih odnosa ogledali su se u povećanom broju zakonito zaposlenih lica, što utiče na smanjenje stope nezaposlenosti i priliv budžetskih sredstava po osnovu uplate doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

Suzbijanju sive ekonomije bile su posvećene i inspekcije u čijoj je nadležnosti kontrola korišćenja prirodnih resursa (šume i lovišta, pijesak i šljunak, mineralne sirovine). Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja kontrolisala je korišćenje šuma kod vlasnika privatnih šuma i korisnika šuma/koncesionara kojima su šume date na korišćenje tj. eksploataciju shodno planskim dokumentima, te kontrolisala lovišta, čime se utiče na smanjenje šumske krađe i krivolova. Inspekcija za vode je kontrolisala poštovanje moratorijuma na eksploataciju rječnih nanosa (pijeska i šljunka), a Rudarska inspekcija legalnost eksploatacije mineralnih sirovina.

Za suzbijanje sive ekonomije treba istaći i značaj raznih oblika pojačanog nadzora, koje organizuje Uprava za inspekcijske poslove, posebno u ljetnjoj i zimskoj turističkoj sezoni, kao i ad hoc pojačani nadzor koji se sve češće organizuje i u drugim periodima godine, na različitim područjima, u različitim upravnim oblastima, putem mješovitih ekipa u čijem sastavu je više inspekcija Uprave i rotacijom inspektora sa jednog na drugo područje. Podaci iz tako organizovanog nadzora ukazuju da isti treba praktikovati.

Treba istaći da je na samom početku izvještajne godine formirana Komisija za suzbijanje sive ekonomije, na čelu sa potpredsjednikom Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem, koja prati realizaciju aktivnosti na suzbijanju sive ekonomije od strane Poreske, Uprave carina i Uprave za inspekcijske poslove, uz podršku Uprave policije, kao i Komunalne policije Glavnog grada. Ove aktivnosti su sprovedene u zajedničkom nadzoru preko mješovitih ekipa inspektora i na cijeloj teritoriji Crne Gore, uključujući i dane vikenda i noćne časove, po prioritetima koji su određivani od strane Komisije. Od inspekcija ove Uprave u zajedničke aktivnosti bile su uključene Tržišna, Turistička i Inspekcija rada.

U vezi sa sprovođenjem aktivnosti na suzbijanju sive ekonomije, treba istaći i značaj redovnih sastanaka Predsjednika Vlade sa menadžmentom tri pomenute uprave (Poreska, Uprava carina i Uprava za inspekcijske poslove), koji su u funkciji koordinacije sprovođenja ovih aktivnosti na tržištu robe, usluga i tržištu rada. Na ovim sastancima se izvještava o realizovanim aktivnostima i pomaže se u planiranju budućih aktivnosti.

Nesumnjiv je uticaj sprovođenja mjera za suzbijanje sive ekonomije kroz inspekcijski nadzor na eliminisanje nelojalne konkurencije i jačanje fiskalne discipline, što dugoročno utiče i na podizanje svijesti o značaju legalnog poslovanja.

Aktivnosti inspekcija na suzbijanju sive ekonomije bile su predmet posebnog izvještavanja.

Turistička sezona

S obzirom da turističku sezonu karakteriše povećano prisustvo potrošača i poslovnih subjekata, što je praćeno povećanim obimom prometa robe i usluga, kao i zapošljavanjem većeg broja lica, posebno na Primorju i u planinskim turističkim centrima, Uprava svake godine donosi Program pojačanog nadzora u ljetnjoj (i zimskoj) turističkoj sezoni, pa je tako i u *ljetnjoj turističkoj sezoni* u izvještajnoj godini, Uprava sprovodila pojačani nadzor u skladu sa Programom pojačanog nadzora u turističkoj sezoni 2018. godine, koji je, između ostalog, temeljen na iskustvima iz prethodnih sezona. Na sadržinu Programa uticao je i novi Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, koji je na drugačiji način izvršio preraspodjelu nadležnosti nadzora između Uprave za inspekcijske poslove – Turističke inspekcije i lokalnih inspekcija, što je bio poseban izazov u ovoj sezoni i za Upravu, koja je preko turističkih inspektora pružala podršku lokalnoj upravi na preuzimanju dijela nadležnosti, pri čemu treba istaći da se u pojedinim primorskim opštinama, nijesu najbolje

snašli. Takođe, Program je uzeo u obzir i činjenicu da inspekcije nadležne za nadzor u oblasti zaštite prostora, građevinarstva i urbanizma više nijesu u sastavu ove Uprave.

Polazeći od značaja turizma za ekonomiju Crne Gore, potrebu i mogućnost da ova grana pokreće i druge privredne grane u cilju daljeg unapređivanja kvaliteta jedinstvenog turističkog proizvoda, sigurno je da i dalje treba jačati multisektorski pristup u pripremi i realizaciji pojačanog nadzora u sezoni. Uprava za inspekcijske poslove prepoznaje značaj svoje uloge u tome kroz mogućnosti koje joj pruža nadležnost nadzora u više upravnih oblasti, koje su svaka pojedinačno od važnog uticaja na ostvarivanje pomenutog cilja, pri čemu treba posebno istaći sinergijski efekat zajedničkog i povezanog djelovanja njenih inspekcija.

Upravnim mjerama i radnjama koje su inspektori Uprave preduzimali u pojačanom nadzoru u sezoni (zabrana vršenja djelatnosti, oduzimanje robe bez porijekla, zabrana rada zaposlenim licima zbog neispunjavanja uslova na određenim radnim mjestima, nalog za legalizaciju nezakonito zaposlenih lica itd.), usmjerenim na otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i na zabranu daljeg kršenja propisa, u velikoj mjeri se uticalo na usklađivanje stanja na terenu sa propisima, što je osnovni zadatak inspekcijskog nadzora. Kod prekršaja, posebno težih i prekršilaca povratnika, inspektori su preduzimali i kaznene mjere, prije svega izricanjem novčanih kazni prekršajnim nalogima, ali i podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka kod nadležnih sudova za prekršaje.

Iako je Uprava u nadzoru u sezoni 2018. godine, na osnovu prethodnih iskustava, izvršila određena prilagođavanja, ostalo je još izazova za naredni period. Posebno značajan među njima jeste suzbijanje rada na „crnom tržištu“, tj. proširenje obuhvata nadzora na nelegalne subjekte, koji razne djelatnosti obavljaju „iza zatvorenih vrata“, do kojih inspektori za sada ne mogu doći. Osim revizije zakonodavstva, za to, kao i za bolju organizaciju nadzora i efikasniji i efektivniji nadzor, potrebna je podrška i u pogledu kvalitetnije pripreme ostalih učesnika u nadzoru, što bi saradnji u nadzoru dalo puni smisao, a to bi efektuiralo postizanjem uređenijeg tržišta. U vezi sa tim treba istaći da i pored dobre organizacije pojačanog nadzora od strane Uprave, nadzor u sezoni je praćen određenim problemima, s obzirom da spremnost svih nadležnih za nadzor i za aktivnosti vezane za nadzor (na državnom i lokalnom nivou), nije bila na istom nivou, zbog čega je neminovno da određene aktivnosti i nosioci trpe. Ipak, treba istaći da su naponi Uprave i podrška njenom pojačanom nadzoru od strane drugih nadležnih subjekata, našli puno opravdanje u rezultatima koji su ostvareni u ovoj sezoni.

O pojačanom nadzoru u ljetnoj turističkoj sezoni ova Uprava je pripremila poseban izvještaj (podaci iz tog nadzora su sadržani u godišnjem izvještaju), u okviru koga su date i preporuke, koje se prije svega odnose na potrebu izmjena i dopuna Zakona o turizmu i ugostiteljstvu (rješavanje uočenih pravnih praznina; preciziranje određenih normi koje izazivaju dileme, kako kod obveznika primjene zakona, tako i kod organa nadzora, onemogućavanje zloupotrebe određenih pravnih instituta itd.); razmatranje potrebe

revizije i drugih propisa koji uređuju oblasti kompatibilne sa sektorom turizma i korišćenja prirodnih resursa u tu svrhu, i okončanje procedure usvajanja predloženih izmjena i dopuna Zakona o inspeksijskom nadzoru.

U zimskom periodu izvještajne godine realizovane su aktivnosti u skladu sa Planom pojačanog nadzora u zimskoj turističkoj sezoni na području opština Kolašin, Žabljak, Rožaje i dr. sjevernih opština u kojima se pružaju usluge karakteristične za zimski turizam. Pored pojačanog nadzora od strane Turističke inspekcije (u specifičnim turističkim djelatnostima i ugostiteljskim uslugama koje se intenziviraju tokom zime) u zimskim turističkim centrima, pod pojačanim nadzorom na tim lokacijama bio je i promet robe, kako sa aspekta suzbijanja sive ekonomije, tako i sa aspekta zaštite života i zdravlja ljudi, te zaštite ekonomskih interesa potrošača. Istovremeno, predmet kontrole bilo je zapošljavanje i poštovanje propisanih prava zaposlenih u svim djelatnostima koje se intenziviraju u zimskom periodu u cilju suzbijanja sivog tržišta rada, kako u dijelu rada „na crno“, tako i kod formalno zaposlenih. U tom smislu, pored Turističke inspekcije, u pojačanom nadzoru su učestvovala i Inspekcija rada, Tržišna inspekcija i Zdravstveno-sanitarna inspekcija.

Sveukupan doprinos pojačanog nadzora u turističkoj sezoni (ljetno, zima) rezultirao je uređenijem stanju na tržištu, koje je podrška prestižnoj prirodnoj turističkoj ponudi Crne Gore, što unapređuje njenu poziciju na mapi turističkih destinacija Evrope i svijeta.

E. SEKTOR ZA MEĐUNARODNU SARADNJU

Sektor za međunarodnu saradnju, kao posebna organizaciona jedinica, formiran je u izvještajnoj godini. U okviru ovog sektora sistematizovano je osam radnih mjesta, a popunjeno je šest.

U ovom sektoru sprovode se aktivnosti koje se odnose na uspostavljanje i unaprijeđenje regionalne i međunarodne saradnje sa relevantnim organizacijama i institucijama, praćenje uporednih iskustava u cilju implementacije međunarodnih standarda, instrumenata i preporuka, kao i na realizaciju saradnje sa međunarodnim donatorima i učestvovanje u izradi projekata i zajedničkih programa.

S obzirom na dinamiku napretka Crne Gore u procesu evropskih integracija, kao i na uključenost Uprave u značajan broj pregovaračkih poglavlja kroz učešće njenih predstavnika u radnim grupama, u izvještajnoj godini proširena je saradnja sa tijelima i strukturama koja su uključena u proces korišćenja prepristupne podrške EU.

Na zahtjev inspekcija, ovaj sektor priprema aplikacije za TAIEX instrument i prati realizaciju ove podrške. Tako je u izvještajnoj godini organizovano više studijskih posjeta,

radionica i ekspertske misije u cijju upoznavanja sa evropskim propisima i standardima, najboljom praksom država članica u određenim oblastima, kao i obavezama koje očekuju Upravu, sa procesom približavanja Crne Gore Evropskoj uniji.

U toku izvještajne godine Sektor za međunarodnu saradnju ostvario je kontakte sa Američkom i Kineskom ambasadom, u cilju razmatranja mogućnosti donacije sredstava za kupovinu službenih vozila za inspektore, kao i kompjuterske opreme. Takođe, Uprava je aplicirala za donaciju Turske agencije za saradnju i koordinaciju (TIKA).

U toku izvještajne godine predstavnik sektora je član evaluacione komisije za ugovor o uslugama u okviru projekta IPA 2014 *Usklađivanje i implementacija pravne tekovine za oblast unutrašnjeg tržišta*, čija je implementacija započela 26. novembra 2018. godine.

Sektor se uključio u ranije pokrenute aktivnosti pripreme aplikacije za IPA 2016 i IPA 2018.

F. SEKTOR ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA PROPISA U OBLASTI INSPEKCIJSKOG NADZORA, RAZVOJ ELEKTRONSKIH BAZA PODATAKA, IZVJEŠTAVANJE I LJUDSKE RESURSE

Odsjek za praćenje sprovođenja propisa u oblasti inspeksijskog nadzora

U ovom odsjeku sistematizovana su radna mjesta za sedam izvršilaca, od kojih su popunjena četiri (diplomirani pravnici).

Poslovi odsjeka se odnose na: zastupanje Uprave za inspeksijske poslove u postupcima koji se vode pred pravosudnim organima i pružanje pravne pomoći inspektorima u vezi sa vršenjem inspeksijskog nadzora.

Pružanje pravne pomoći podrazumijeva pomoć oko primjene propisa, izrade akata za sprovođenje upravnih mjera u postupku inspeksijskog nadzora, izjavljivanja žalbi u upravnom postupku, izrade akata kojima se pokreću postupci kod nadležnih organa, praćenja i analiza ishoda postupaka pokrenutih od strane inspektora pred nadležnim organima, pokretanja upravnih sporova, kao i drugih pitanja u vezi sa efikasnim inspeksijskim nadzorom.

U izvještajnom periodu službenici odsjeka su bili angažovani u 1.073 prekršajna predmeta, od čega 822 po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka (437 zahtjeva podnesenih u izvještajnoj godini i 385 podnesenih u ranijem periodu) i 251 po zahtjevu za sudsko odlučivanje (121 zahtjev podnesen u 2018. godini i 130 podnesenih u ranijem periodu).

Podaci iz prekršajnog postupka po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka

Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka

	2018. godina	Raniji period	Ukupno
Broj predmeta	437	385	822
Broj i iznos novčanih kazni	201/ 138.335,00€	187/ 149.845,00€	388/ 288.180,00€
Broj opomena	10	27	37
Broj oslobađajućih odluka	19	31	50
Broj obustava postupka	5	16	21
Broj odbacivanja zahtjeva	19	42	61
Broj postupaka u toku	183	82	265

Od ukupnog broja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (822) riješeno je 557, i to: 388 u kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 288.180,00€, 37 u kojima je izrečena opomena, 50 u kojima je donesena oslobađajuća odluka, 21 u kojem je obustavljen prekršajni postupak (od kojih pet zbog zastare), 61 predmet u kojem je odbačen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Kod ostalih predmeta (265) postupci su u toku.

Podaci iz prekršajnog postupka po zahtjevima za sudsko odlučivanje

	Zahtjevi za sudsko odlučivanje		
	2018. godina	Raniji period	Ukupno
Broj predmeta	121	130	251
Broj i iznos novčanih kazni *	46/ 58.470,00	69/ 80.810,00€	115/ 139.280,00€
Broj opomena	2	4	6
Broj oslobađajućih odluka	3	17	20
Broj obustava postupka	3	14	17
Broj prekršajnih naloga stavljenih van snage	6	3	9
Broj postupaka u toku	61	23	84

*uključujući i novčane kazne izrečene prekršajnim nalogima, koji su postali konačni i izvršni (odbačeni zahtjevi za sudsko odlučivanje)

Od ukupnog broja zahtjeva za sudsko odlučivanje (251) riješeno je 167, i to: 115 u kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 139.280,00€, uključujući i novčane kazne izrečene prekršajnim nalogima, koji su postali konačni i izvršni (odbačeni zahtjevi za sudsko odlučivanje), šest u kojima je izrečena opomena, 20 u kojima je donesena oslobađajuća odluka, 17 u kojima je obustavljen prekršajni postupak (od kojih devet zbog zastare), i devet po kojima se prekršajni nalog stavlja van snage. Kod ostalih predmeta (84) postupci su u toku.

Ukupan iznos izrečenih novčanih kazni (uključujući i troškove prekršajnog postupka) iznosi 427.460,00€ i to:

	Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka	Zahtjevi za sudsko odlučivanje*	Ukupno (€):
Pravnom licu	208.380,00	115.030,00€	323.410,00
Odgovornom licu u pravnom licu	39.710,00	18.735,00€	58.445,00
Preduzetniku	4.000,00	1.800,00€	5.800,00
Fizičkom licu	20.055,00	150,00€	20.205,00
Troškovi prekršajnog postupka	16.035,00	3.565,00€	19.600,00
Ukupno (€):	288.180,00	139.280,00€	427.460,00

U toku izvještajne godine, Uprava je Višem sudu za prekršaje izjavila 192 žalbe, od kojih je po 140 odlučeno (54 žalbe su usvojene, 85 žalbi je odbijeno, a u jednom slučaju žalba je odbačena, dok je po 52 žalbe postupak u toku). U izvještajnoj godini odlučeno je i po 25 žalbi Uprave iz 2017. godine (šest žalbi je usvojeno, dok je 19 žalbi odbijeno).

Po žalbama okrivljenih, Viši sud za prekršaje donio je 57 odluka (21 žalba je usvojena, 33 žalbe su odbijene, dok je u tri slučaja žalba odbačena).

Kada je u pitanju kaznena politika pravosudnih organa u postupcima iniciranim od strane inspektora uprave, treba ukazati na neujednačenu sudsku praksu pri sličnom ili identičnom činjeničnom i pravnom utvrđenju.

Odsjek za izvještavanje i razvoj elektronskih baza podataka u okviru inspeksijskog nadzora

Grupa poslova za oblast izvještavanja u okviru inspeksijskog nadzora

Za grupu poslova iz oblasti izvještavanja u okviru inspeksijskog nadzora sistematizovana su četiri radna mjesta, od kojih su tri popunjena.

Službenici ove grupe poslova brinu o pripremi izvještaja o radu, na osnovu izvještaja inspekcija, kao i drugih izvještaja Uprave, na mjesečnom i godišnjem nivou, ali i na nedjeljnom i dnevnom, po potrebi odnosno po zahtjevu.

Takođe, Uprava ima obavezu periodičnog izvještavanja o radu u pojedinim segmentima, npr. o realizaciji:

- Plana pojačanog nadzora u ljetnjoj turističkoj sezoni i Plana pojačanog nadzora u zimskoj turističkoj sezoni;
- mjera iz Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije;
- nadzora u oblasti javnih nabavki, koji se dostavlja Vladi Crne Gore (na osnovu zaključka Vlade) na polugodišnjem nivou;

- mjera iz Akcionog plana za Poglavlje 23 - Pravosuđe i temeljna prava: izvještavanje Inspekcije za javne nabavke, Zdravstveno – sanitarne i Inspekcije za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja u dijelu primjene Metodologije analize rizika u vršenju inspeksijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspeksijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije. Izvještavanje u dijelu primjene mjera/aktivnosti iz Operativnog dokumenta za sprječavanje korupcije u oblastima od posebnog rizika - o inspeksijskom nadzoru u pogledu zapošljavanja nastavnog kadra u oblasti obrazovanja uključujući i informisanje građana o mogućnostima prijave korupcije u ovoj oblasti; o inspeksijskom nadzoru u oblasti zdravstva u pogledu primjene Pravilnika o dopunskom radu, koji se dostavlja Agenciji za sprječavanje korupcije; o informisanju građana o mogućnostima prijave korupcije putem telefonske linije i e-maila;
- izvještaj po mjerama iz Plana optimizacije javne uprave Crne Gore 2018 – 2020. godine;
- izvještaj za praćenje implementacije Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017. – 2020. godine.

Osim izvještaja o radu, u Upravi se pripremaju i posebni izvještaji (na godišnjem nivou) koji se odnose na realizaciju:

- Godišnjeg Akcionog plana za sprovođenje Nacionalnog programa zaštite potrošača 2015-2018, u dijelu aktivnosti Uprave za inspeksijske poslove (na osnovu podataka nadležnih inspekcija);
- Opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu;
- Akcionog plana 2017-2018. za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranje terorizma, koji se dostavlja Vijeću za nacionalnu bezbjednost;
- Plana za postizanje rodne ravnopravnosti, koji se dostavlja Ministarstvu za ljudska i manjinska prava;
- funkcionisanje Sistema za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima, i
- rad Koordinacionog tijela za nadzor na tržištu.

Grupa poslova za oblast razvoja i održavanja informacionih sistema

Za grupu poslova za oblast informacionih tehnologija sistematizovana su četiri radna mjesta, od kojih su dva popunjena.

U oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija (ICT) sprovode se aktivnosti koje se odnose na unaprijeđenje i razvoj ICT alata i servisa koje inspektori koriste u svom radu, kao i aktivnosti održavanja i nabavke računarske opreme.

Prioritetni cilj u oblasti ICT je kreiranje informacionog sistema Uprave, koji bi omogućio jednoobrazno praćenje rada svih inspekcija. Ovaj važni cilj je prepoznat i u Strategiji reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020. U pomenutoj strategiji definisana je aktivnost (u okviru poglavlja 4.1. Organizacija i odgovornost u sistemu javne uprave): Izraditi jedinstveni informacioni sistem Uprave za inspeksijske poslove (UIP) koji podržava postupak inspeksijskog nadzora, monitoring i izvještavanje o radu inspekcija. Na navedenoj aktivnosti se radilo tokom 2017. godine i početkom 2018. godine, te je u konačnom, u januaru 2018. godine, usvojena Analiza postojećeg stanja informaciono komunikacionih resursa implementiranih u Upravi i Plan uspostavljanja jedinstvenog informacionog sistema.

Iz ove Analize izdvajamo predloge radnog tima :

- Izrada jedinstvenog informacionog sistema Uprave podržana od strane svih učesnika u procesima (nivo rukovodilaca do nivoa pisarnice);
- Razvoj jedinstvenog informacionog sistema mora biti dio reforme rada Uprave;
- Izrada novog informacionog sistema pokrenuta nakon sprovođenja sveobuhvatne analize i optimizacije inspeksijskog sistema, zakonske regulative, poslovnih procesa i procedura;
- Obezbjediti odgovarajuća, ne mala, materijalnih sredstva s obzirom da se radi o veoma kompleksnom projektu u trajanja od tri do pet godina;
- Obezbijediti odgovarajuće kadrovske resurse osposobljene za rad i praćenje projekta ovakve složenosti i važnosti;
- Razvoj jedinstvenog informacionog sistema realizovati po standardnoj metodologiji životnog ciklusa softverskih sistema, a koja uključuje sljedeće faze: idejni projekat, glavni projekat, implementacija uz migraciju podataka, testiranje, operacionalizacija i optimizacija. Tokom prve dvije faze uvažiti šta je već urađeno u Upravi i obezbjediti integraciju postojećih informacionih sistema ili njihovih djelova u novi jedinstveni informacioni sistem;
- Korišćenje naprednih tehnologija;
- Sistem razvijati paralelno sa održavanjem i neophodnim razvojem postojećih sistema, do njihove potpune zamjene;
- Sistem mora biti skalabilan, modularan i fleksibilan tako da lako može prihvatiti promjene koje su, kako je rečeno u analizi, česte i velike;

- Novi sistem razvijati na način da njegovo održavanje i unapređivanje bude dugoročno stabilno, skalabilno i održivo.

Nabrojani redlozi bi se trebali ispoštovati u skladu sa Planom koji je dio pomenute analize, no tokom 2018. godine isti nije sproveden zbog nedostatka materijalnih sredstava. Uprava je preko alata finansiranja iz Evropske unije (IPA), između ostalog, kandidovala izradu jedinstvenog informacionog sistema Uprave.

Tokom izvještajne godine konstantno se radilo na unapređenju i doradi postojećih IS:

- TRIS, koji u svom radu koristi Tržišna inspekcija je ubrzan - uvedeni su odgovarajući izvještaji prilagođeni novim propisima;
- TURIS, koji koristi Turistička inspekcija - pripremljene su nove vrste izvještaja;
- Aplikacija za praćenje rada Zdravstveno-sanitarne inspekcije - uvedeni su odgovarajući izvještaji i aplikacija je prilagođena novim propisima;
- IRIS, koji koristi Inspekcija rada – otklonjene su greške uočene u izvještajima i unaprijeđeno je korišćenje istog;
- UPIS je sveden na korišćenje podsistema za elektronsko vođenje dokumentacije – pripremljene su nove vrste izvještaja i otklonjene uočene greške;
- na Sistemu za praćenje žalbi potrošača otklonjeni su neki od uočenih nedostataka;
- Sistem za brzu razmjenu obavještenja o opasnim proizvodima, koji obezbjeđuje upravljanje obavještenjima o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu Crne Gore, kao i upravljanje obavještenjima sa RAPEX sistema, konstantno je praćen u cilju provjere ispravnosti;
- Veb sajt www.potrosac.me, koji povezuje sistem za praćenje žalbi potrošača i Sistem za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima i koji omogućava potrošačima da se informišu o svojim pravima i podnesu žalbe elektronskim putem, redovno se ažurirao;
- Internet stranica Uprave (www.uip.gov.me) kontinuirano se održava i ažurira. Takođe je napravljena i popunjena podacima i verzija na engleskom jeziku.

Tokom izvještajne godine unaprijeđeno je povezivanje i korišćenje informacionih sistema drugih državnih organa. Izdvajamo sljedeće:

- podnošenje IOPPD–a vrši se elektronskim putem, preko veb aplikacije Poreske uprave;
- Inspekcija rada u toku pripreme inspeksijskog nadzora koristi dio aplikacije Poreske uprave “Pregled CROO podataka – korisnici”, pomoću koje inspektori ustanove broj zaposlenih odnosno prijavljenih na osiguranje kod subjekta kod koga je planiran nadzor;
- svi podaci iz izrečenih prekršajnih naloga centralizovano se unose u informacioni sistem – Registar novčanih kazni i prekršajnih naloga (koji je u nadležnosti Ministarstva pravde);

- KIS – Centralna kadrovska evidencija (koja je u nadležnosti Uprave za kadrove) u koji se redovno unose svi podaci koji se tiču prava i obaveza iz radnog odnosa zaposlenih u Upravi;
- komunikaciju između IS Uprave carina i Tržišne inspekcije na području praćenja bezbjednosti proizvoda, gdje Tržišna inspekcija ima mogućnost da svakodnevno vrši uvid u uvoz proizvoda koji mogu biti opasni, te samim tim brže reaguje u slučaju određenih prekršaja.

Pored aktivnosti u okviru prethodno izdvojenih važnijih projekata, vršene su svakodnevne aktivnosti održavanja računarske, serverske i mrežne infrastrukture, održavanje korisničkih naloga, podrška inspektorima u vezi sa svim ICT pitanjima, kao i priprema tenderske dokumentacije za izbor najpovoljnije ponude za nabavku mobilnih i fiksnih elektronskih komunikacionih usluga, nabavku ICT opreme kao i tender za izbor firmi koje će održavati postojeći IS.

Treba napomenuti da je računarska oprema (i korisnička i serverska) Uprave uglavnom zastarjela, a kako je ona preduslov korišćenja informacionih sistema, treba preduzeti mjere zamjene u što kraćem roku. Takođe planirani jedinstveni IS zahtijeva nova zapošljavanja što je neophodno ispratiti kroz izmjenu i dopunu akta o sistematizaciji.

Odsjek za ljudske resurse

U Odsjeku za ljudske resurse sistematizovana su četiri radna mjesta, od kojih su popunjena tri.

Službenici Uprave za inspekcijske poslove prisustvovali su određenom broju seminara i obuka u organizaciji Uprave za kadrove, i to: „Izrada Kadrovske plana“, „Zabrana diskriminacije“, „Borba protiv korupcije i sprječavanje sukoba interesa u Javnoj upravi“, „Motivacija zaposlenih“, „Zaštita ličnih podataka“, „Tajnost podataka“, „Slobodan pristup informacijama“, „Zakon o upravnom postupku“, „Od ideje do uspješno realizovanog projekta“, „Podizanje nivoa svijesti o značaju i primjeni elektronskih servisa“, „Javne nabavke“, „Primjena Zakona o upravnom postupku sa akcentom na specifičnosti pojedinih oblasti - Upravna oblast - Inspekcijski nadzor“, „Unutrašnje kontrole“, „Zakon o državnim službenicima i namještenicima“, „Primjena novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima i Zakona o lokalnoj samoupravi“, „Metodologija praćenja Zakona o upravnom postupku“, „Okvir kompetencija“, „Postupak provjere znanja, sposobnosti i vještina“, „Značaj i prednost elektronskih servisa“, „Rodna ravnopravnost“, „Inspekcijski nadzor“, „Prekršajni postupak“, „Pravno tehnička pravila za izradu propisa sa smjernicama za usklađivanje propisa Crne Gore sa pravnim poretkom EU“.

Uprava za kadrove je postupajući po zahtjevu Uprave za inspekcijske poslove, u novembru i decembru 2018. godine, organizovala obuke:

- *Inspekcijski nadzor*, koji je pohađalo ukupno 48 novozaposlenih inspektora, na tri seminara (Podgorica, Mojkovac i Tivat), na kojima su predavači iz Uprave za inspekcijske poslove prezentirali praktičnu primjenu Zakona o inspekcijskom nadzoru. U tom smislu, u interakciji sa inspektorima, detaljno su analizirane pojedine odredbe ovog zakona, a osim toga, predstavljena je njegova pozicija u pravnom sistemu Crne Gore, tj. njegov odnos sa drugim procesno-organizacionim zakonima, važnim za sprovođenje inspekcijskog nadzora i preduzimanje mjera (Zakon o upravnom postupku, Zakon o prekršajima, Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična djela, Zakon o državnoj upravi, Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave i dr. podzakonskim aktima, važnim za njegovu primjenu). Takođe, posebno je objašnjen odnos Zakona o inspekcijskom nadzoru i materijalnih zakona koji uređuju različite upravne oblasti, nad čijom primjenom inspektori vrše nadzor, pri čemu posebno odnos prema odredbama koje se odnose na specifična ovlaštenja i mjere inspektora u tim upravnim oblastima. Tako je potpuno razjašnjen princip supsidijarne primjene zakona. Kroz prezentaciju samog Zakona, njegovu primjenu u praksi kroz primjere iz prakse i studije slučaja iz nadzora, kroz odluke drugostepenog upravnog organa kao i sa primjerima sudskih odluka, kao i kroz konkretne odgovore na postavljena pitanja, sa inspektorima su podijeljena iskustva iz nadzora te naglašene obaveze i izazovi sa kojima se srijeću u praksi. Ovaj oblik obuke, osim podizanja znanja inspektora o procedurama inspekcijskog nadzora i lakšeg „snalaženja“ u širem pravnom kontekstu, važnom za nadzor, doprinijeće i njihovom jednakom postupanju na terenu.

- *Prekršajni postupak* koji je pohađalo ukupno 46 službenika/ca ove Uprave u sjevernom, centralnom i južnom regionu Crne Gore od čega devet u Mojkovcu, 27 u Podgorici i 10 službenika/ca u Tivtu.

Takođe, službenici/e ove Uprave prisustvovali su velikom broju obuka, konferencija, okruglih stolova i radionica, organizovanih u okviru projekata podrške kao i u saradnji sa drugim državnim organima, ambasadama, asocijacijama privrednika i NVO. od kojih izdvajamo: Radionica - Značaj mjerenja temperature u proizvodnji, transportu i skladištenju lijekova i medicinskih sredstava u organizaciji Zavoda za metrologiju; Obuka - Integrisane istrage usmjerene na borbu protiv korupcije u organizaciji Ambasade Sjedinjenih Američkih Država, INL Program za vladavinu prava; Radionica za planiranje novog Programa dostojanstvenog rada u organizaciji Tehničkog tima za podršku radu i Nacionalne kancelarije za Centralnu i Istočnu Evropu; INL projekat o implementaciji mjera radi promovisanja prelaska iz neformalne u formalnu ekonomiju CG; Radionica - Jačanje kapaciteta Inspekcije rada u Crnoj Gori u organizaciji Međunarodne organizacije rada; Konferencija - Istraživačka praksa u obrazovanju odraslih u organizaciji Centra za stručno obrazovanje; Konferencija - Engleski jezik i profesionalne vještine u javnoj upravi Crne Gore u organizaciji Britanskog savjeta u saradnji sa partnerima na projektu, Ministarstvom javne uprave i Upravom za kadrove; Regionalna konferencija o malim hidroelektranama u organizaciji Mreže za afirmaciju nevladinog sektora – MANS; Seminar - Autorska i srodna prava i Kolektivno upravljanje istih u organizaciji Zavoda za

intelektualnu svojinu Crne Gore; Obuka - Nadzor zasnovan na procjeni rizika od pranja novca i finansiranja terorizma - nefinansijski sektor (DNFBP) u organizaciji Programske kancelarije Savjeta Evrope u Podgorici; Seminar - Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanja potencijalnih slučajeva trgovine ljudima u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na multiagencijsku saradnju u organizaciji Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima; Obuka - Međunarodna pravna saradnja i savremene istražne tehnike u organizaciji Ambasade Sjedinjenih Američkih Država - INL Program za vladavinu prava; Konferencija - DigitalON u organizaciji Odbora za digitalnu transformaciju Asocijacije menadžera Crne Gore.

Osim toga, službenici ove Uprave prisustvovali su velikom broju obuka, konferencija i seminara koji su organizovani u inostranstvu, od kojih izdvajamo: Međunarodna Konferencija o radio opremi (Ohrid, Makedonija); Tržišni nadzor u oblasti građevinskih proizvoda (Sarajevo, Bosna i Hercegovina); Nabavka radova, roba i usluga u projektima finansiranim od strane Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) (Zlatibor, Srbija); Trgovinski i tehnički zahtjevi EU zakonodavstva za električnu i elektronsku opremu (Beograd, Srbija); Trgovinski i tehnički zahtjevi EU zakonodavstva za građevinske proizvode (Beograd, Srbija); Škola prirodnog prava (Kopaonik, Srbija); Dan meroslovja 2018 (Ljubljana, Slovenija); Druga konferencija o hemikalijama i biocidima – Forum o razmjeni informacija (Brisel, Belgija).

Takođe je korišćena i TAIEX podrška čiji su korisnici bili nekoliko inspekcija Uprave:

- predstavnici Inspekcije rada su bili u studijskoj posjeti Ministarstvu rada, Inspektoratu rada Italije i Nacionalnom institutu za osiguranje od povreda na radu – INAIL na polju zaštite i zdravlja na radu odobreno od strane Evropske Komisije (Italija, Rim);
- sanitarni inspektori su učestvovali u studijskoj posjeti u Zagrebu na temu *Kontrola vode za ljudsku upotrebu*, u okviru koje su dobili korisne predloge i sugestije na osnovu kojih će unaprijediti vršenje inspeksijskog nadzora u oblasti kontrole kvaliteta vode;
- u Upravi je održana dvodnevna ekspertska misija na temu *Borba protiv korupcije u zdravstvu*, na kojoj su se zdravstveni inspektori i inspektori za javne nabavke upoznali sa sistemom borbe protiv korupcije koji postoji u Litvaniji, a koji su predstavili eksperti te države članice, kao pozitivan primjer regulisanja problematike korupcije u ovim oblastima;
- održana je u Podgorici dvodnevna radionica na temu inspeksijskog nadzora u oblasti turističkih usluga na kojoj su turistički inspektori upoznati sa zakonodavstvom i najboljom praksom Litvanije i Španije. Takođe, dobili su i predloge za rješavanje specifičnih problema sa kojima se inspektori susreću tokom vršenja inspeksijskog nadzora, a tiču se nezakonitog reklamiranja pružalaca turističkih i ugostiteljskih usloga putem interneta, kao i poteškoća sa kojima se

susreću prilikom zaštite potrošača, odnosno korisnika paket aranžmana i usluga turoperatora;

- u organizaciji Ministarstva održivog razvoja i turizma, održana je radionica na temu *Građevinski proizvodi*, na kojoj je učestvovalo pet predstavnika Tržišne inspekcije;
- u Upravi je održana četvorodnevna ekspertska misija na temu *Liječenje neplodnosti korišćenjem asistiranih reproduktivnih tehnologija*. Zdravstvenim inspektorima je, na primjeru Hrvatske, predstavljeno evropsko zakonodavstvo i inspeksijski model u pogledu procedura uzimanja i transplantacije ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja, sa posebnim akcentom na liječenje neplodnosti uz upotrebu asistiranih reproduktivnih tehnologija. Zdravstveni inspektori su ovom prilikom prenijeli iskustva inspeksijskog nadzora u crnogorskim bolničkim ustanovama.

Osim navedenog, u organizaciji Uprave u saradnji sa Direktoratom za energetske efikasnosti iz Ministarstva ekonomije, održana je i radionica na kojoj je trener-tržišni inspektor predstavio označavanje energetske efikasnosti i tehničke zahtjeve eko dizajna u skladu sa Pravilnikom o označavanju energetske efikasnosti električnih sijalica i svjetiljki, Pravilnikom o tehničkim zahtjevima eko dizajna neusmjerenih sijalica za domaćinstvo i Pravilnikom o tehničkim zahtjevima eko dizajna fluorescentnih sijalica bez integrisanih prigušnica, sijalica sa električnim pražnjenjem visokog intenziteta i prigušnica i svjetiljki za njihov rad, koji su donijeti na osnovu Zakona o efikasnom korišćenju energije.

Predstavnik Termoenergetske inspekcije je prisustvovao 3. Međunarodnom stručnom skupu iz oblasti klimatizacije, grijanja i hlađenja, održanog u Podgorici u organizaciji Inženjerske komore Crne Gore.

Pored navedenog, u 2018. godini u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore, realizovan je Program osposobljavanja i angažovanja mladih na poslovima sprječavanja neformalnog poslovanja “Stop svojoj ekonomiji” za ukupno 60 učesnika/ca koji su bili raspoređeni u inspekcijama Uprave za inspeksijske poslove na vremenski period angažovanja od šest mjeseci.

G. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

U Odjeljenju za unutrašnju reviziju sistematizovana su četiri radna mjesta od kojih je popunjeno jedno (stariji unutrašnji revizor).

Ovo odjeljenje je u izvještajnoj godini izradilo Strateški plan rada unutrašnje revizije za period 2017-2019. godine.

IV OSTALE AKTIVNOSTI

Projekti podrške

Korišćenje projekata podrške - u izvještajnoj godini inspekcije Uprave su uzele učešće u sljedećim projektima:

- *Regionalni projekat za infrastrukturu kvaliteta za zemlje zapadnog Balkana (SIDA)* – je odobren za period jun 2016. – oktobar 2018. godine, finansira ga Švedska agencija za međunarodnu saradnju, a posvećen je usaglašavanju zakonodavstva u oblasti građevinskih proizvoda i električne i elektronske opreme sa zakonodavstvom EU i potpunoj implementaciji istog. Glavni korisnik projekta je Ministarstvo ekonomije, a uključena je i Uprava u segmentu tržišnog nadzora.

U okviru ovog projekta u Podgorici je organizovan regionalni forum na temu: *Tržišni nadzor u oblasti građevinskih proizvoda*. Na forumu su učestvovala dva predstavnika Tržišne inspekcije. Organizovana je dvodnevna obuka na temu: *Obuka trenera* na kojoj su učestvovala tri predstavnika Tržišne inspekcije. U Beogradu su održane obuke i to: u periodu od 13-15.06.2018. godine na temu: *Trgovinski i tehnički zahtjevi EEE opreme i građevinskih proizvoda*, na kojoj su učestvovala tri predstavnika Tržišne inspekcije, u periodu od 26-27.06.2018. godine u na temu: *Trening trenera - Električna i elektronska oprema - Predstavljanje materijala za obuku*, na kojoj su učestvovala dva predstavnika Tržišne inspekcije i u periodu od 09-10.07.2018. godine na temu: *Trening trenera za nadzor građevinskih proizvoda* na kojem je učestvovao jedan predstavnik Tržišne inspekcije.

U Cheltenhamu UK održane su dvije radionice i to u periodu od 02-03.10.2018. godine na temu: *Sakupljanje podataka i razvoj obavještavanja u nadzoru proizvoda na tržištu, koji vodi efektivnom raspoređivanju resursa u ovoj oblasti*, i od 15-17.10.2018. godine na temu: *Saradnja sa carinskim organom u oblasti tržišnog nadzora - model saradnje i provjere robe na granici*, na kojima su prisustvovala 2 predstavnika Tržišne inspekcije. Na radionicama su učestvovali osim predstavnika Crne Gore i predstavnici regiona iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Albanije i Kosova.

Takođe, u organizaciji Uprave za inspeksijske poslove i ovog projekta, održan je okrugli sto za privrednike na temu: *Uloga i obaveze privrednih subjekata u proizvodnji i prometu električne opreme nakon pristupanja EU*, na kojem su učestvovali tržišni inspektori nadležni za tehnički nadzor (bezbjednost proizvoda).

U okviru ovog projekta je održana i konferencija o zakonskoj metrologiji u Beogradu, na kojoj je učestvovao predstavnik Metrološke inspekcije. Takođe, održane su u Ljubljani dvije radionice na temu *Implementacija MID-a za automatske vage* i *Implementacija NAWI-a za neautomatske vage*, na kojima su prisustvovala dva predstavnika Metrološke inspekcije.

U cilju informisanja privrednih subjekata o njihovim obavezama u proizvodnji i prometu električne opreme i građevinskih proizvoda, u okviru ovog projekta odštampani su vodiči: *Usklađenost sa Uredbom o građevinskim proizvodima EU za proizvođače i uvoznike* i *Usklađenost sa uredbama EU o električnoj i elektronskoj opremi (EEE) za proizvođače i uvoznike*.

- *Regionalni program energetske efikasnosti (REEP plus)*, koji je odobren za period 01.08.2017-01.12.2018. godine, podržan od strane Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj (EBRD). Crna Gora je dobila podršku za razvoj okvira za eko dizajn i označavanje energetske efikasnosti proizvoda koji utiču na potrošnju energije. Ministarstvo ekonomije kao organ nadležan za donošenje propisa u navedenim oblastima je zaduženo za koordinaciju podrške, a u realizaciju aktivnosti u okviru podrške je aktivno uključena i Uprava za inspeksijske poslove (Tržišna inspekcija) koja je zadužena za kontrolu primjene propisa;

U okviru ovog projekta realizovan je značajan broj aktivnosti od kojih su najvažnije: Izrada Studije spremnosti tržišta za uvođenje zahtjeva za eko dizajn proizvoda; izrada sedam i revizija šest propisa kojim se uređuju zahtjevi za eko dizajn određenih grupa proizvoda; organizacija četiri trening radionice sa ciljem podizanja kapaciteta Tržišne inspekcije za primjenu određenih propisa u praksi; izrada odgovarajućih materijala, ček listi i alata za jednostavnije sprovođenje inspeksijskih pregleda; izrada određenih edukativnih materijala i uputstava za uvoznike/distributere proizvoda na crnogorsko tržište u cilju boljeg razumijevanja donesenih propisa.

- *ESAP projekat - Evropska platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja koju finansira Evropska Unija, a implementira MOR na Zapadnom Balkanu* – čiji je korisnik Inspekcija rada, koji je započeo u aprilu 2016. godine sa ciljem jačanja regionalne saradnje i institucionalnih kapaciteta nacionalnih uprava, ogranizacija poslodavaca i radnika i inspekcija rada u šest zemalja Zapadnog Balkana. U okviru ovog projekta realizovana je kampanja „Zaštiti sebe-zaštiti druge“ u građevinskom sektoru u Crnoj Gori sa posebnim fokusom na bezbjednost i zaštitu na radu (više o tome u izvještaju Inspekcije rada u dijelu Suzbijanje rada na crno);
- *Projekat Revizija i ažuriranje Nacionalnog implementacionog Plana za POPs u Crnoj Gori*, finansiran je od strane Globalnog fonda za životnu sredinu, na osnovu Sporazuma zaključenog između UNEP i CETI, kao i Odluke o formiranju radnog

tima. Predstavnici Ekološke inspekcije su učestvovali i tokom 2018. godine u realizaciji ovog projekta;

- *Bilateralna saradnje Crne Gore i Slovenije*, u okviru koje je organizovana posjeta eksperata iz Slovenije (mart 2018. godine), na temu Zaštita ekonomskih interesa potrošača (u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača). Na događajima u okviru ove posjete, u organizaciji Uprave, pored predstavnika nadležnih inspekcija Uprave, učestvovali su i predstavnici drugih organa i institucija nadležnih za zaštitu potrošača;
- U okviru bilateralne saradnje Crne Gore i Slovenije organizovana je posjeta eksperata iz Slovenije, u oktobru 2018. godine, na temu "Prenos dobrih praksi na područjima tržišnog nadzora prema sada važećim propisima EU". Na radionicama su učestvovali članovi Koordinacionog tijela za nadzor na tržištu (predstavnici Uprave za inspeksijske poslove, Ministarstva saobraćaja i pomorstva – Inspekcije za drumski saobraćaj, Ministarstva unutrašnjih poslova – Direktorat za vanredne situacije, Ministarstva ekonomije i Uprave carina), kao i glavni inspektori i koordinatori organa nadzora proizvoda na tržištu. Učesnici su imali priliku da se upoznaju sa dobrom praksom Slovenije i da u interaktivnoj diskusiji razmijene mišljenja o iskustvima i problemima sa kojima se susreću u sprovođenju tržišnog nadzora. Takođe, diskusijom je obuhvaćena strategija unapređenja tržišnog nadzora u Evropskoj uniji i predlog nove uredbe o nadzoru tržišta, odnosno predlog izmjene Uredbe 765/2008. Tako su radionice bile namijenjene i pripremi crnogorske strane za izradu nove Strategije tržišnog nadzora.

Krajem izvještajne godine otpočela je implementacija projekta IPA 2014 pod nazivom *Tehnička podrška za usklađivanje i implementaciju EU zakonodavnog okvira u oblasti unutrašnjeg tržišta*.

U izvještajnoj godini, Uprava za inspeksijske poslove postala je član organizacije Evropske mreže nadzornih organa za oblast zdravlja i socijalne zaštite (EPSO) na period od dvije godine. Članstvo u ovoj organizaciji, koja predstavlja evropsko partnerstvo inspeksijskih organa iz oblasti zdravstva i socijalne njege, podrazumijeva učešće u radnim grupama koje se organizuju dva puta godišnje, a na kojima se sa kolegama iz evropskih zemalja razmjenjuju iskustva, diskutuje o problemima i traže rješenja iz oblasti zdravlja i socijalne zaštite. Predstavnici Uprave za inspeksijske poslove su, u okviru radne grupe za Balkan, učestvovali na trodnevnoj konferenciji u Sofiji.

Učešće u procesu evropskih integracija

Horizontalna uloga Uprave na području sprovođenja harmonizovanog zakonodavstva, obezbijedila je istoj značajno mjesto u sistemu državne uprave među nosiocima aktivnosti u oblasti EU integracije Crne Gore. Upravo polazeći od značaja inspeksijskog nadzora za

pravilno sprovođenje zakonodavstva, kao posebno aktuelne i, može se reći, najvažnije obaveze Crne Gore na putu ka Evropskoj uniji, i istovremeno nužnog daljeg usklađivanja procedura nadzora sa standardima EU, posebno u pojedinim oblastima nadzora, predloženo je dalje jačanje inspeksijskog kadra, što je postalo sastavni dio Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019-2020. Dakle, pored ostalih aktivnosti u evropskom integracionom procesu, Uprava je i u ovoj izvještajnoj godini sarađivala na pripremi PPCG, posebno u dijelu planiranja jačanja administrativnih kapaciteta za naredni dvogodišnji period, a polazeći od: nadležnosti inspekcija u svom sastavu, uspostavljenih harmonizovanim zakonodavstvom; pregovaračkih pozicija; dobijenih mjerila u pojedinim pregovaračkim poglavljima; godišnjih izvještaja EK o Crnoj Gori i drugih osnova za planiranje aktivnosti u procesu pristupanja.

Osim toga, predstavnici Uprave, kroz učešće u radnim grupama za određeni broj pregovaračkih poglavlja, čine dio pregovaračkog tima, a predstavnik Uprave je i član strukture za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Treba naglasiti da je predstavnik Uprave šef radne grupe za Poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zdravlja, pa je tako ova uprava, zajedno sa Ministarstvom ekonomije, kao resornim za oblast zaštite potrošača i Ministarstvom zdravlja, kao resornim za oblast javnog zdravlja, od početka procesa nosilac aktivnosti koje su sastavni dio ovog poglavlja. Predstavnik Uprave je i član Komisije za evropske integracije, tako da je Uprava kontinuirano učestvovala u sprovođenju aktivnosti iz nadležnosti ovog tijela.

Uprava za inspeksijske poslove je, preko svojih predstavnika i kroz vršenje nadzora koji ima za cilj obezbjeđivanje pravilne primjene zakona usklađenih sa propisima EU, direktno uključena u deset pregovaračkih poglavlja – Poglavlje 1, Poglavlje 2, Poglavlje 3, Poglavlje 5, Poglavlje 7, Poglavlje 10, Poglavlje 15, Poglavlje 19, Poglavlje 27 i Poglavlje 28.

Uprava je izvjestilac u nekoliko pregovaračkih poglavlja, i pruža relevantne podatke koji su sastavni dio Priloga izvještaju o Crnoj Gori.

Učešće u redefinisaniu pravnog okvira

U cilju obezbjeđivanja konzistentnog pravnog okvira za nadzor i preduzimanje mjera, Uprava je u izvještajnoj godini učestvovala u pripremi izmjena i dopuna, odnosno dala sugestije za izmjenu sledećih zakona: Zakon o inspeksijskom nadzoru, Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, Zakon o javnim nabavkama, Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o energetici, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata, Zakon o radu, Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti i zdravlju na radu, Zakon o lijekovima, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o efikasnom korišćenju energije, Zakon o opštoj bezbjednosti

proizvoda, Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakon o kozmetičkim proizvodima, Zakon o medicinskim sredstvima, Zakon o apotekarskoj djelatnosti, Zakon o sportu, Zakon o mladima, Zakon o održavanju stambenih zgrada, Zakon o industrijskim emisijama, Zakon o zaštiti klime, Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti i dr. Takođe, predstavnik Uprave je učestvovao u pripremi predloga Zakona o stranim i invazivnim vrstama biljaka, životinja i gljiva. Pored navedenog, treba naglasiti da Zakon o igrama na sreću, na čije slabosti Uprava za inspekcijske poslove uporno ukazuje poslednjih godina, s obzira da je kao takav prepreka efikasnom inspekcijskom nadzoru, i dalje nije izmijenjen, a nadležni resor i ne pokazuje interesovanje za mišljenje Uprave u čijem je sastavu inspekcija koja vrši nadzor u toj oblasti. Takođe, jedan broj zakona čiju reviziju je Uprava inicirala u prethodnom periodu, još uvijek nije izmijenjen, pa smatramo da bi resorna ministarstva trebalo da pokrenu te aktivnosti, uključujući i ovu Upravu kao inicijatora.

V OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA

Na planiranje i sprovođenje aktivnosti Uprave u 2018. godini uticali su brojni strateški dokumenti i akcioni planovi, kao i zaključci Vlade Crne Gore, na kojima su zasnovani posebni planovi aktivnosti, počev od onih koji se sprovode u kontinuitetu (suzbijanje sive ekonomije) do planova pojačanog nadzora u turističkoj sezoni (ljetnoj i zimskoj). Na osnovu analize rizika inspekcijski nadzor je usmjeravan na djelatnosti u čijem vršenju kršenje propisa nosi veću prijetnju po budžet, zdravlje, kokurenciju i druge zaštićene vrijednosti.

Uprava je i u izvještajnoj godini nastavila sa metodama nadzora koje doprinose ujednačavanju rada inspektora, pa je tako, eventualno različito postupanje inspektora prilikom vršenja inspekcijskog nadzora i preduzimanja mjera, svedeno na minimum. Između ostalog, i u tom cilju je vršena rotacija inspektora sa jednog na drugo područje. Takođe, zajedničkim kontrolama koje se praktikuju, doprinosi se i kvalitetnijem nadzoru te postižu drugi efekti, počev od bolje iskorišćenosti resursa i svobuhvatnijeg nadzora do manje opterećenosti subjekata kontrole.

Inspekcije su vršile pojačani nadzor u okviru nadležnosti, koordinirano i u saradnji sa drugim nadležnim organima, u cilju pravilnog sprovođenja zakonodavstva, što za posljedicu ima otklanjanje nepravilnosti, tj. usaglašavanje utvrđenog stanja sa propisima, što je misija inspekcijskog nadzora u ostvarivanju cilja sadržanog u zaštiti javnog interesa. Efekti pojačanog nadzora su, s jedne strane smanjenje sive ekonomije na tržištu robe i usluga i tržištu rada, a s druge strane bolja naplata budžetskih prihoda po osnovu prometa

robe i pružanja usluga i po osnovu zarada zaposlenih u djelatnostima u kojima nadzor vrši nadležna inspekcija Uprave. Istovremeno, nadzor je u funkciji zaštite zdravlja i životne sredine, lojalne konkurencije, prava potrošača, prava zaposlenih, kao i ostalih interesa zaštićenih zakonom. Pored navedenog, treba istaći uticaj organizovanog nadzora u toku turističke sezone (ljetno, zima) na kvalitet turističke ponude Crne Gore.

Kroz ulogu koju Uprava ima u koordinaciji i sprovođenju tržišnog nadzora, kao i u nadzoru u oblasti zaštite potrošača, te funkcijom Kontakt tačke na nacionalnom nivou za *Sistem za razmjenu informacija o opasnim proizvodima na tržištu* (koji je kompatibilan EU sistemu RAPEX), za *Sistem za praćenje žalbi potrošača*, kao i za *Regionalnu mrežu za razmjenu informacija o opasnim proizvodima*, obezbijeđen je visok nivo zaštite potrošača i drugih korisnika od nebezbednih proizvoda na tržištu, kao i zaštita ekonomskih interesa potrošača.

Iako je u izvještajnoj godini povećan broj inspektora, za još bolju realizaciju aktivnosti Uprave potrebno je dalje jačanje kapaciteta inspekcija, kako kadrovskih, tako i tehničkih. Nepovoljna starosna struktura u pojedinim inspekcijama i nedostatak određenih zanimanja potrebnih u nekim oblastima nadzora, uticalo je na ostvareni obim posla u tim inspekcijama. Osim toga, limitirajući faktori za veći stepen efikasnosti i efektivnosti inspeksijskog nadzora su nedovoljna budžetska sredstva Uprave, koja ne odgovoraju stvarnoj potrebi veće pokretljivosti inspektora na terenu, zasnovane i na opredjeljenju Uprave da jača unutrašnje mehanizme kontrole rada inspektora principom njihove rotacije (koja podrazumijeva da se inspektori upućuju na teren izvan njihovog mjesta rada). U vezi sa tim treba naglasiti i potrebu daljeg podizanja nivoa sveobuhvatnosti inspeksijskog nadzora, uključujući i obuhvat uzorkovanja i ispitivanja proizvoda na tržištu, kao i odgovarajući poslovni prostor (u Podgorici i u drugim gradovima), jedinstveni informacioni sistem i kvalitetnu informaciono-komunikacionu infrastrukturu.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje, kao i drugi oblici unapređivanja kadrova koji sprovode inspeksijski nadzor, predstavljaju ključnu kariku u oblasti upravljanja ljudskim resursima i jednu od obaveza Uprave za inspeksijske poslove, koja strpljivo gradi sistem kontinuirane obuke kadra, a sve u cilju uspješnog sprovođenja nadzora u upravnim oblastima koje su joj povjerene.

Jedan od ograničavajućih faktora za efikasniji inspeksijski nadzor, posebno u pojedinim upravnim oblastima, je i neadekvatan, odnosno nepotpun pravni okvir, zbog čega ova Uprava i dalje insistira na redefinisavanju pojedinih propisa. Čeka se izmjena i dopuna Zakona o inspeksijskom nadzoru, posebno u pogledu uvođenja inspeksijskog pregleda u stambenom i drugim privatnim prostorima, u slučaju sumnje da se u njima nelegalno obavljaju djelatnosti, ali i u pogledu preciziranja pojedinih pravnih instituta u ovom zakonu, što će olakšati ujednačavanje prakse u nadzoru. Ovo se čini kao najznačajniji poduhvat u reviziji propisa radi podizanja efikasnosti nadzora u ograničavanju sive ekonomije na tržištu, kao posebnog izazova za jedan broj inspekcija Uprave. Takođe, imajući u vidu da za određene propise resorna ministarstva ne konsultuju ovu upravu, što, smatramo,

rezultira zakonskim rješenjima neprimjenjivim u praksi, potrebno je da ministarstva aktivnije uključe Upravu u reviziju propisa, kao i da sa više fleksibilnosti prihvataju inicijative za izmjenu zakona za koje su inspektori utvrdili da nijesu optimalni, sa aspekta preduzimanja upravnih mjera i radnji u nadzoru, pa i prekršajnih mjera.

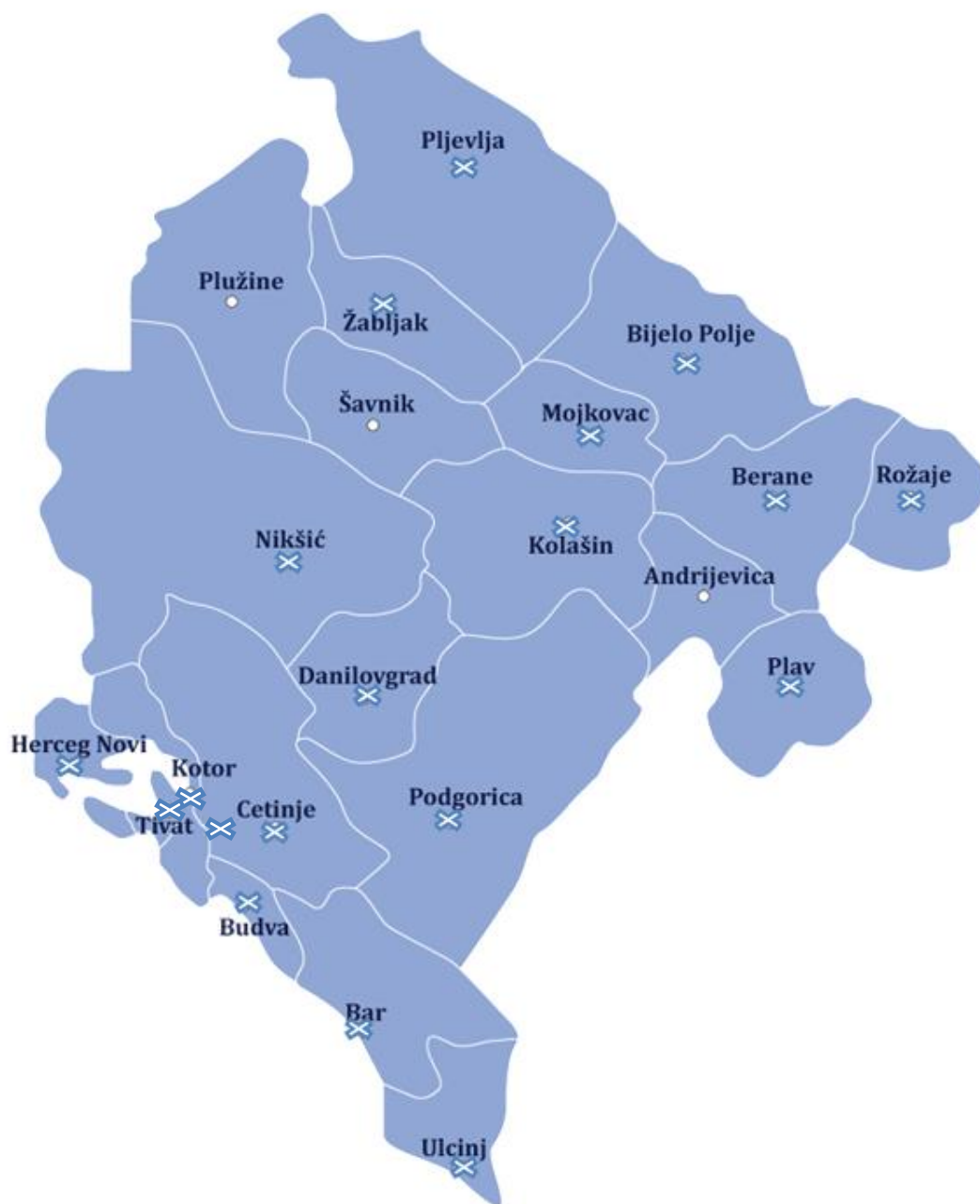
Ipak, treba istaći, da se samo unaprijeđivanjem pravnog okvira i jačanjem kapaciteta inspekcija, ne iscrpljuju sva sistematska rješenja od uticaja na podizanje nivoa efikasnosti i efektivnosti inspeksijskog nadzora. U tom smislu, i ovom prilikom ćemo istaći da je potrebno mijenjati status inspektora na način da se kroz izmjene i dopune Zakona o zaradama u javnom sektoru, njegova zarada izdigne do nivoa odgovornosti i ovlašćenja koja on ima (glavni inspektor, koji je javni funkcioner, nalazi se u nižem platnom razredu od samostalnog savjetnika u pojedinim državnim organima). Takođe, neophodno je i da se mijenja sudska i upravna praksa. U vezi sa tim treba ukazati na neujednačenu praksu sudova pri sličnom ili identičnom činjeničnom i pravnom utvrđenju u postupcima iniciranim od strane inspektora, što se negativno odražava na njihov rad. Osim toga, ponekad, praksa pojedinih ministarstava u drugostepenim upravnim postupcima, smatramo, ne daje uvijek pravilne odgovore, koji, zbog ograničenja prava inspektora na osporavanje drugostepenog rješenja pred Upravnim sudom, na žalost, često postaju konačni.

U skladu sa Analizom postojećeg stanja informaciono-komunikacionih resursa implementiranih u Upravi i Planom uspostavljanja *jedinstvenog informacionog sistema*, koji su pripremljeni u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije reforme javne uprave 2016-2020, Uprava je aplicirala za sredstva u okviru IPA 2016, pa, s obzirom na značaj ovog sistema za podizanje nivoa inspeksijskog nadzora, očekujemo razumijevanje od strane nadležnih u sistemu državne uprave.

Može se zaključiti da su u izvještajnoj godini, uz istaknute prateće probleme, realizovane planirane aktivnosti, kao i da je preduzimanjem upravnih i drugih mjera, te sprovođenjem kaznene politike u dijelu svoje nadležnosti, Uprava dala puni doprinos realizaciji mjera ekonomske politike Vlade Crne Gore.

Tokom izvještajne godine, pored uobičajenog načina informisanja o rezultatima rada Uprave, nastavljeno je sa praksom neposrednog izvještavanja na redovnim sastancima Predsjednika Vlade sa menadžmentom Uprave na kojima su prisustvovali i Poreska uprava i Uprava carina. Poseban aspekt sagledavanja aktivnosti je uticaj na suzbijanje nelegalnog poslovanja, a zaključci sa ovih sastanaka su bili jedan od osnova planiranja aktivnosti Uprave.

Uz očekivanje da će Vlada Crne Gore obezbijediti jaču budžetsku podršku i podržati pojedina rješenja koja bi bila u funkciji daljeg unapređivanja efikasnosti inspeksijskog nadzora, Uprava će i u narednom periodu nastaviti sa usavršavanjem metoda rada i unapređivanjem inspeksijskog nadzora.

 Kancelarije Uprave za inspekcijske poslove